

กระบวนการประกอบสร้างให้ประเทศไทยเป็นปลายทางสำหรับการศัลยกรรมแปลงเพศ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2565

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

The Construction of Thailand as a Destination for Sex Reassignment Surgery

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in International Relations

Department of International Relations

FACULTY OF POLITICAL SCIENCE

Chulalongkorn University

Academic Year 2022

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	กระบวนการประกอบสร้างให้ประเทศไทยเป็นปลายทาง
	สำหรับการค้าเสรีแบบเปิด
โดย	น.ส.หทัยภัทร ตันตริรุ่งอรุณ
สาขาวิชา	ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ดร.ภาณุภัทร จิตเที่ยง

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

	คณบดีคณะรัฐศาสตร์
	(รองศาสตราจารย์ ดร.ปกรณ์ ศิริประกอบ)	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	ประธานกรรมการ
	(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริพงษ์ ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา)	
	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
	(ดร.ภาณุภัทร จิตเที่ยง)	
	กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
	(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สร้อยมาศ รุ่งมณี)	

CHULALONGKORN UNIVERSITY

หทัยภัทร ตันติรุ่งอรุณ : กระบวนการประกอบสร้างให้ประเทศไทยเป็นปลายทางสำหรับการ
ศัลยกรรมแปลงเพศ. (The Construction of Thailand as a Destination for Sex
Reassignment Surgery) อ.ที่ปรึกษาหลัก : ดร.ภาณุภัทร จิตเที่ยง

งานวิจัยฉบับนี้ศึกษาการเติบโตของอุตสาหกรรมการแปลงเพศในประเทศไทย ผ่านการ
วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐ สถานพยาบาลและบริษัทนายหน้าเพื่อการแปลงเพศ และกลุ่มผู้
หลากหลายทางเพศไทยและต่างชาติ รวมถึงศึกษาผลกระทบของการเป็นปลายทางเพื่อการศัลยกรรม
แปลงเพศกับการสร้างแรงจูงใจให้กลุ่มผู้หลากหลายทางเพศต่างชาติเดินทางเข้ามาในประเทศไทย อาศัยการ
วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐ (State) ตลาด (Market) และสังคม (Society) ผลการวิจัยพบว่
การเติบโตของอุตสาหกรรมการแปลงเพศมาจากผลพวงของอุตสาหกรรมค่าบริการทางเพศในอดีต
และอิทธิพลของโลกาภิวัตน์ อันนำมาซึ่งการพัฒนาเทคโนโลยีและเทคนิคการผ่าตัดแปลงเพศที่ตอบสนอง
ต่อความต้องการการแปลงเพศของผู้หลากหลายทางเพศเพื่อการประกอบอาชีพการค่าบริการทางเพศ
และสถานบันเทิงทางเพศ อินเทอร์เน็ตมีส่วนช่วยในการประชาสัมพันธ์ของสถานพยาบาลเพื่อการแปลง
เพศ และนำมาซึ่งการรับรู้โดยทั่วกันของผู้คนทั่วโลกว่าประเทศไทยเป็นปลายทางเพื่อการศัลยกรรมแปลง
เพศ อย่างไรก็ตาม ข้อค้นพบที่สำคัญของงานวิจัยฉบับนี้ คือ การที่นายหน้ามีบทบาทอันสำคัญยิ่งในการ
ขับเคลื่อนการเติบโตของอุตสาหกรรมการแปลงเพศ อย่างไรก็ตาม การเป็นปลายทางของการศัลยกรรม
แปลงเพศดังกล่าวก็บดบังความเป็นจริงที่ว่าประเทศไทยยังมิได้มีความก้าวหน้ามากเท่าที่ควรในเรื่องสิทธิ
ของผู้หลากหลายทางเพศ และการเข้าถึงการศัลยกรรมแปลงเพศของผู้หลากหลายทางเพศชาวไทย
บางส่วนยังเกิดขึ้นอย่างจำกัด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สาขาวิชา	ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ	ลายมือชื่อนิสิต
ปีการศึกษา	2565	ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

6280134824 : MAJOR INTERNATIONAL RELATIONS

KEYWORD: Transgender Industry, Sex Reassignment Surgery, Sex Reassignment
Surgery Agency, Thailand

Hataipat Tantirungarun : The Construction of Thailand as a Destination for Sex
Reassignment Surgery. Advisor: Dr. BHANUBHATRA JITTIANG

This study examines the growth of the sex reassignment surgery industry in Thailand, focusing on the analysis of the relationships between state, market, and society—with a specific focus on the role of the Thai government, medical facilities, and sex reassignment surgery agency, and Thai and Foreign transgenders. It also explores how the growth of such an industry leads Thailand to become a destination for sex reassignment surgery for foreign LGBTQ+ people. This study found that the growth of the sex reassignment surgery industry was attributed to the role of the prostitution industry in the past and globalization, which led to the development of sex reassignment surgery technologies and medical techniques that respond to the need of LGBTQ+ people entering prostitution and sexual entertainment. Besides, the sex reassignment surgery agency also plays a key role in the flourishing of the sex reassignment surgery industry by helping attract customers to medical facilities with Thailand's medical hub policies providing an easier travel pathway into Thailand. This co-creation of Thailand of the sex reassignment surgery industry makes Thailand become known as a destination for sex reassignment surgery, incentivizing more customers to come to Thailand. However, its position as a destination for sex reassignment surgery overshadows the fact that Thailand has not made progress in terms of LGBTQ+ rights and access to sex reassignment surgery for some Thai LGBTQ+ people.

Field of Study: International Relations

Student's Signature

Academic Year: 2022

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดีเพราะได้รับความอนุเคราะห์และความเอาใจใส่ในการให้คำปรึกษาที่เป็นประโยชน์เป็นอย่างยิ่งจากอาจารย์ ดร.ภาณุภัทร จิตเที่ยง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้ความรู้ ข้อเสนอแนะในการแก้ไขและปรับปรุง รวมถึงแนะนำองค์ความรู้และแนวทางในการศึกษาค้นคว้ามาโดยตลอด ทำให้งานวิจัยชิ้นนี้ออกเป็นสมบูรณ์แบบ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริพงศ์ ปลายะวงศ์ ณ อยุธยา ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สร้อยมาศ รุ่งมณี กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย ที่เป็นคณะกรรมการและให้คำชี้แนะที่เป็นประโยชน์อย่างสูงแก่ผู้วิจัยในการสอบวิทยานิพนธ์ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นที่น่าพึงพอใจของผู้วิจัยเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์งานวิจัยฉบับนี้ทุกคนที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีและไร้อุปสรรคระหว่างการสัมภาษณ์ ทุกคนเป็นส่วนสำคัญในงานวิจัยฉบับนี้อย่างขาดไม่ได้ และช่วยเติมเต็มให้งานวิจัยฉบับนี้สมบูรณ์แบบ

ขอขอบคุณ ครอบครัวและเพื่อนๆ ที่คอยสนับสนุนและเป็นกำลังใจที่สำคัญที่สุดในการทำงานวิจัยฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

หทัยภัทร ดันดีรุ่งอรุณ

สารบัญ

	หน้า
.....	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญ.....	1
คำถามวิจัย	5
วัตถุประสงค์การศึกษา	5
ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	5
งานวิจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์.....	5
คำจำกัดความของการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์.....	6
ปัจจัยที่มีผลการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์.....	7
งานวิจัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเพศในประเทศไทย	9
กรอบการวิเคราะห์.....	12
ระเบียบวิธีวิจัยและขอบเขตการศึกษา.....	13
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	14
ข้อพิจารณาเรื่องจริยธรรม.....	15
ข้อจำกัดงานวิจัย	15
บทที่ 2 บริบทการเติบโตของอุตสาหกรรมเพื่อการแปลงเพศในประเทศไทย	16

บทที่ 3 บทบาทและความสัมพันธ์ของรัฐบาล สถานพยาบาลเพื่อการแปลงเพศ และกลุ่มผู้ หลากหลายทางเพศ กับการเติบโตของอุตสาหกรรมเพื่อการแปลงเพศในประเทศไทย.....	23
บทบาทของภาครัฐ.....	23
บทบาทของกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศ.....	26
บทบาทของสถานพยาบาลเพื่อการแปลงเพศในไทย.....	29
บทวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและสถานพยาบาลเพื่อการแปลงเพศ.....	33
บทวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสถานพยาบาลเพื่อการแปลงเพศกับกลุ่มผู้หลากหลายทาง เพศในไทย.....	35
บทที่ 4.....	39
บริษัทนายหน้าเพื่อการศัลยกรรมแปลงเพศ.....	39
ความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและบริษัทนายหน้าเพื่อการแปลงเพศ.....	44
ความสัมพันธ์ระหว่างสถานพยาบาลและบริษัทนายหน้าเพื่อการแปลงเพศ.....	45
ความสัมพันธ์ระหว่างบริษัทนายหน้าเพื่อการแปลงเพศและผู้หลากหลายทางเพศต่างชาติ.....	47
บทที่ 5 ผลกระทบของการเกิดอุตสาหกรรมแปลงเพศกับแรงจูงใจของการเข้ามาแปลงเพศในไทย...49	49
การรับรู้ประเทศไทยในฐานะปลายทางการศัลยกรรมแปลงเพศ.....	49
ภาพลักษณ์ของกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศในไทย.....	54
บทที่ 6.....	59
บทสรุป.....	59
บรรณานุกรม.....	62
เอกสารภาษาอังกฤษ.....	64
ประวัติผู้เขียน.....	69

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญ

ปัจจุบันประเทศไทยกลายเป็นปลายทางการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญมากเป็นลำดับต้น ๆ ของโลกที่นำเสนอการท่องเที่ยวในหลากหลายรูปแบบ อาทิ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวธรรมชาติ ส่งผลรายได้หลักส่วนหนึ่งของประเทศมาจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา การท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น คือ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) อันเป็นการท่องเที่ยวเพื่อเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ตลอดจนการเรียนรู้วิถีชีวิตและพักผ่อนหย่อนใจ และแบ่งเวลาส่วนหนึ่งจากการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและกิจกรรมรักษาฟื้นฟูสุขภาพ (CMMU, 2562, p. 2)

ข้อมูลจากสถาบันสุขภาพะสากล (Global Wellness Institute) เปิดเผยว่าใน พ.ศ. 2560 ประเทศในภูมิภาคเอเชียถือครองส่วนแบ่งตลาดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในอัตรา 15% ของมูลค่าการตลาดทั้งหมดของโลก (ผู้จัดการออนไลน์, 2562) โดยประเทศที่มีบทบาทสำคัญในการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ได้แก่ ไทย สิงคโปร์ อินเดีย ฟิลิปปินส์ และมาเลเซีย ตามลำดับ เมื่อเทียบส่วนแบ่งการตลาด พบว่า ประเทศไทยถือครองส่วนแบ่งการตลาดมากเป็นอันดับ 1 ของภูมิภาคในอัตรา 38% และใน พ.ศ. 2560 ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวรูปแบบนี้ประมาณ 100,000 ล้านบาท (วาริพร ชูศรีและวรลักษณ์ ลลิตศศิวิมล, 2563, น. 206-207 อ้างถึงใน กานดา ธีรานนท์, 2561)

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสามารถแบ่งองค์ประกอบผ่านลักษณะการประกอบกิจกรรมเป็น 2 ประเภท คือ การท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมสุขภาพะ (Wellness Tourism) และการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ (Medical Tourism) แบบแรกเป็นการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ อันหมายรวมถึงการเข้ารับบริการใด ๆ ที่เป็นการส่งเสริมบำรุงรักษาสุขภาพกายและสุขภาพจิต ในสถานประกอบการเฉพาะ โดยประเภทบริการมีหลากหลายตั้งแต่การนวด อบสมุนไพร แช่น้ำร้อน ไปจนถึงการแนะนำปรับรูปแบบการรับประทานอาหารและการออกกำลังกาย (College of Management Mahidol University [CMMU], 2019, p. 29) ขณะที่การท่องเที่ยวในรูปแบบหลังเป็นการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาจากการท่องเที่ยวเพื่อทำกิจกรรมบำบัดรักษาโรคหรือฟื้นฟูสุขภาพต่าง ๆ หลากหลายในโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลที่มีคุณภาพมาตรฐาน เช่น การตรวจร่างกาย

การทำทันตกรรม การรักษาสุขภาพฟัน การผ่าตัดเปลี่ยนสะโพก การผ่าตัดเปลี่ยนข้อเข่า การผ่าตัดเสริมความงาม หรือ การแปลงเพศ เป็นต้น¹

ในปี พ.ศ. 2556 สำนักข่าว CNBC ของสหรัฐอเมริกา ได้ตีพิมพ์ข้อมูลประเทศที่ได้รับความนิยมในการใช้บริการทางการแพทย์ของคนทั่วโลก โดยระบุว่า มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเข้ารับบริการผ่าตัดเสริมความงามและการผ่าตัดแปลงเพศ รวมทั้งบริการทางการแพทย์สาขาอื่น ๆ ใน ไทยปีละกว่า 1.2 ล้านคน โดยมาใช้บริการจากโรงพยาบาลหลายแห่งในกรุงเทพมหานคร (สำนักงานปลัดกระทรวงท่องเที่ยวและพัฒนา, 2559 อ้างถึงใน CNBC's Katy Banato, n.d.) ข้อมูลนี้แสดงให้เห็นถึงสถานะของประเทศไทยที่เป็นผู้นำตลาดในด้านจำนวนนักท่องเที่ยวทางการแพทย์ เมื่อเทียบกับประเทศคู่แข่งสำคัญในภูมิภาคอาเซียนในปัจจุบัน การบริการทางการแพทย์ของไทยมีจุดเด่นในด้านคุณภาพของบุคลากรทางการแพทย์ พยาบาล ผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งความทันสมัยของเครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ ความคุ้มค่าของราคา อีกทั้งชื่อเสียงในด้านการท่องเที่ยวและบริการที่เป็นมิตร (Center for Urban Informatics and Progress [CUIP], 2017) ยิ่งไปกว่านั้น ประเทศไทยมีชื่อเสียงมากขึ้นในด้านเวชศาสตร์ชะลอวัยและความงาม อาทิ การศัลยกรรมความงามบนใบหน้า การผ่าตัดแปลงเพศ รวมไปถึงขึ้นชื่อในด้านการบริการความงามอื่น ๆ เช่น สปา นวดแผนไทย เป็นต้น

ข้อมูลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) พบว่าใน พ.ศ. 2560 ประเทศไทยสร้างรายได้จากนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาใช้บริการด้านเวชศาสตร์ชะลอวัยและความงามกว่า 23,000 ล้านบาท (Fayossy, 2018) อย่างไรก็ตาม ข้อมูลตัวเลขมูลค่าตลาดศัลยกรรมแปลงเพศในเมืองไทยยังไม่มีความชัดเจน สมาคมศัลยแพทย์ตกแต่งเสริมสวณานาชาติ (ISAPS) ประเมินในเบื้องต้นว่า ตลาดศัลยกรรมกลุ่มนี้น่าจะมีมูลค่าสูงกว่า 36,000 ล้านบาท และมีแนวโน้มการเติบโต 15–20% ของมูลค่าต่อเนื่องทุก ๆ ปี นางสาวศิริเพ็ญ พันธุ์ศรีทุม กรรมการผู้จัดการโรงพยาบาลกมล ศัลยกรรมตกแต่งและแปลงเพศแบบครบวงจร กล่าวว่า

ปัจจุบันตลาดศัลยกรรมตกแต่งและแปลงเพศของไทยขยายตัวขึ้นทุก ๆ ปี ส่วนหนึ่งมาจากสังคมไทยและทั่วโลกให้การยอมรับกลุ่มคนข้ามเพศ (Transgender) และกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQ+) มากขึ้น ประกอบกับไทยได้รับการยอมรับว่าเป็นศูนย์กลางของการแปลงเพศที่สามารถผ่าตัดแปลงเพศได้ทั้งจากชายเป็นหญิงและหญิงเป็นชายในโรงพยาบาลเดียวกันได้ ทำให้มีชาวต่างชาติจากทั่วยุโรป อเมริกา เอเชีย บินเข้ามาแปลงเพศในไทยเพิ่มจำนวนขึ้นในทุก ๆ ปี (ประชาชาติธุรกิจ, 2561)

¹ การท่องเที่ยวเชิงการแพทย์เกี่ยวข้องกับการศัลยกรรมแปลงเพศ เพราะถือว่าการศัลยกรรมแปลงเพศถูกจัดเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวประเภทนี้ อย่างไรก็ตาม ในงานวิจัยฉบับนี้ผู้เขียนเน้นไปที่การศัลยกรรมแปลงเพศในไทยเท่านั้น

ประเทศไทยกลายเป็นศูนย์กลางศัลยกรรมแปลงเพศอันดับต้นของภูมิภาคและเป็นที่ยอมรับมากที่สุด ในสายตาของต่างประเทศสำหรับผู้ป่วยที่ต้องการผ่าตัดแปลงเพศ (Catella, 2019) Josef Woodman กรรมการบริหารของบริษัท Patients Beyond Borders ได้กล่าวถึงประเทศไทยในฐานะปลายทางการท่องเที่ยวด้านศัลยกรรมไว้ว่า

ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางสำหรับผู้ป่วยที่ต้องการผ่าตัดแปลงเพศที่ได้รับความนิยมมากที่สุดของชาวต่างชาติ เพราะแพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญในการผ่าตัดแปลงเพศมายาวนาน และราคาถูกลงกว่าประเทศต้นทาง (Gale, 2015)

นอกจากนี้ เวทีการจัดประกวดนางงามสาวประเภทสอง “Miss Brazil 2013” ในประเทศบราซิล ได้ตั้งรางวัลพิเศษสำหรับผู้ชนะการประกวดรางวัลที่ 1 คือ ผ่าตัดแปลงเพศที่ประเทศไทย อันสะท้อนให้เห็นถึงความมีชื่อเสียงและความนิยมการแปลงเพศในประเทศไทย (HFfocus, 2013) อย่างไรก็ตาม การเติบโตของอุตสาหกรรมด้านศัลยกรรมแปลงเพศของไทยเป็นผลมาจากภาคเอกชนที่ส่งเสริมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นด้านการบริการ ความเชี่ยวชาญของแพทย์ พยาบาล เทคโนโลยีที่ทันสมัย เป็นต้น

การพัฒนาเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์ (Medical Hub) ของไทยเป็นการดำเนินการหนึ่ง ที่ส่งเสริมให้อุตสาหกรรมศัลยกรรมแปลงเพศเติบโตอย่างรวดเร็ว ไทยมีสถานพยาบาลที่มีชื่อเสียงในด้านนี้จำนวนมาก อาทิ สถาบันปรีชา (Preecha Aesthetic Institute – PAI) โรงพยาบาลกมล โรงพยาบาลยี่ฮือ โรงพยาบาลศัลยกรรมตกแต่งเอเชีย (Thai Top Clinic, 2021) นอกจากนี้ปัจจัยอื่น ๆ ก็ยังมีส่วนทำให้อุตสาหกรรมนี้เติบโต เช่น คุณภาพของสถานประกอบการ² อัตราความสำเร็จในการรักษาของโรงพยาบาลและคลินิก คำแนะนำและชื่อเสียงของโรงพยาบาลและคลินิก การให้บริการทางการแพทย์ในแขนงที่มีปรากฏในประเทศอื่น ๆ รวมถึง โอกาสในการเดินทางท่องเที่ยว ก่อนหรือหลังจากรับบริการทางการแพทย์ เป็นต้น

ยิ่งไปกว่านั้น ค่าใช้จ่ายในการรักษายังเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ในไทย ดังที่ Ferrer and Medhekar (2012) กล่าวในงานวิจัยของพวกเขาว่า ประเทศต้นทางของผู้ที่เข้ามาผ่าตัดแปลงเพศในประเทศไทยมักมีค่ารักษาในการผ่าตัดสูงและผู้ใช้บริการต้องรอคิวเพื่อที่จะได้รับการผ่าตัดเป็นเวลานาน ดังนั้นการเข้าถึงการบริการด้านสุขภาพที่มีคุณภาพสูงและราคาต่ำในประเทศกำลังพัฒนา จึงเป็นตัวเลือกรหัสหรือทางออกสำหรับชนชั้นกลางในประเทศพัฒนาแล้ว

² ปัจจุบันประเทศไทยมีจำนวนสถานพยาบาลที่ได้รับการรับรองมาตรฐานในระดับสากล JCI (Joint Commission International) 64 แห่ง มากเป็นอันดับ 1 ของภูมิภาค AEC และเป็นอันดับ 4 ของโลก ซึ่งสถานพยาบาลส่วนใหญ่อยู่ในเมืองท่องเที่ยวครอบคลุม 12 จังหวัดทั่วประเทศ อาทิ กรุงเทพฯ เขาใหญ่ พัทยา หัวหิน เกาะช้าง เกาะสมุย เกาะพะงัน ภูเก็ต เชียงใหม่ เป็นต้น (Fayosy, 2018)

เนื่องจากต้นทุนด้านราคาที่ใช้ต้องจ่ายและต้นทุนด้านเวลา ผู้ที่นิยมเดินทางเข้ารับการรักษาหรือผ่าตัดในประเทศไทยส่วนใหญ่ ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น อังกฤษ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย ฯลฯ

นอกจากนี้ การเติบโตและพัฒนาด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ เป็นผลมาจากความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการจัดทำนโยบายหรือแผนกลยุทธ์เพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมนี้ โดยภาคเอกชนอย่างโรงพยาบาลและคลินิก ได้พัฒนาคุณภาพทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นการรักษา ความทันสมัยของเทคโนโลยี ความปลอดภัย และการบริการ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้ามาสู่ไทย ในส่วนของรัฐบาลไทยก็มียุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (Medical Hub) (พ.ศ. 2560-2569) โดยกระทรวงสาธารณสุขได้รับมอบหมายให้เป็นหน่วยงานหลักในการบริหารขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (Medical Hub) ตั้งแต่ พ.ศ. 2547 จนถึงปัจจุบัน³

ทัศนคติที่เปิดกว้างและการยอมรับสาวประเภทสองและกลุ่มคนข้ามเพศที่เพิ่มมากขึ้นในสังคมไทยก็ทำให้การแสดงออกของกลุ่มผู้ได้รับการแปลงเพศในพื้นที่สาธารณะมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้หลายพื้นที่ อาทิ ย่านสีลม หัวหิน พัทยา และภูเก็ต กลายเป็นที่ตั้งของโรงพยาบาลและคลินิกเสริมความงาม ศัลยกรรม และการผ่าตัดแปลงเพศ อาทิ Ametise Clinic, Abraham Clinic, TTS Clinic ในย่านสีลม, โรงพยาบาลสมิติเวชชลบุรี มีบริการรักษาด้านการผ่าตัดแปลงเพศ โดยนายแพทย์สุพร วทัญญูสกุล ที่เชี่ยวชาญด้านการศัลยกรรมตกแต่ง และเป็นเจ้าของ Dr.Suporn's Clinic ในย่านพัทยา, REALTEAM Clinic คลินิกศัลยกรรมตกแต่งที่มีสาขา 3 แห่ง ได้แก่ กรุงเทพฯ พัทยา และเชียงใหม่ และ PPSI สถานบันศัลยกรรมตกแต่งความงามภูเก็ต เป็นต้น

ขณะที่งานวิจัยและรายงานเชิงวิชาการในปัจจุบันกล่าวถึง ปัจจัยหลากหลายในการอธิบายการเติบโตของประเทศไทยในฐานะประเทศปลายทางการศัลยกรรมเพื่อการแปลงเพศ แต่การศึกษาส่วนใหญ่ ไม่ได้ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนระหว่างรัฐบาล เอกชนที่นอกเหนือจากสถานพยาบาล โดยเฉพาะ บริษัทนายหน้าเพื่อการแปลงเพศ และกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศในไทย งานศึกษาเหล่านี้ยังขาดการวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างการเติบโตของอุตสาหกรรมการแปลงเพศในประเทศไทยกับแรงจูงใจที่ส่งผลให้ผู้หลากหลายทางเพศต่างชาติเข้ามาทำศัลยกรรมในประเทศไทย ด้วยเหตุนี้ งานวิจัยชิ้นนี้จึงต้องการศึกษาการเติบโตของอุตสาหกรรมการแปลงเพศในประเทศไทยผ่านการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐ เอกชน อันได้แก่ สถานพยาบาล และบริษัทนายหน้า

³ นโยบาย Medical Hub ของไทยแบ่งออกเป็น 4 ผลผลิตหลัก คือ 1. ศูนย์กลางบริการเพื่อส่งเสริมสุขภาพ (Wellness Hub) 2. ศูนย์กลางบริการสุขภาพ (Medical Service Hub) 3. ศูนย์กลางบริการวิชาการและงานวิจัย (Academic Hub) และ 4. ศูนย์กลางยาและผลิตภัณฑ์สุขภาพ (Product Hub)

เพื่อการแปลงเพศ และกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศไทยและต่างชาติ รวมถึงอภิปรายความเชื่อมโยงระหว่างการเติบโตของอุตสาหกรรมดังกล่าวกับแรงจูงใจที่ส่งผลให้ผู้หลากหลายทางเพศต่างชาติเข้ามาทำศัลยกรรมในประเทศไทย

คำถามวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐ สถานพยาบาลและบริษัทนายหน้าเพื่อการแปลงเพศ และกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศ ส่งผลต่อการเติบโตของอุตสาหกรรมการแปลงเพศในไทย และการประกอบสร้างเป็นปลายทางสำหรับการแปลงเพศอย่างไร และการประกอบสร้างดังกล่าวสร้างแรงจูงใจให้กลุ่มผู้หลากหลายทางเพศต่างชาติเข้ามาผ่าตัดแปลงเพศในไทยอย่างไร

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษากระบวนการเติบโตของอุตสาหกรรมการแปลงเพศในประเทศไทยและความเชื่อมโยงกับการประกอบสร้างเป็นปลายทางการศัลยกรรมแปลงเพศ
2. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐ สถานพยาบาลและบริษัทนายหน้าเพื่อการแปลงเพศ และกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศไทยและต่างชาติ ในการประกอบสร้างให้ประเทศไทยให้กลายเป็นประเทศปลายทางสำหรับการศัลยกรรมแปลงเพศ
3. เพื่อศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างการเดินทางเป็นปลายทางสำหรับการศัลยกรรมแปลงเพศกับแรงจูงใจให้กลุ่มผู้หลากหลายทางเพศต่างชาติเดินทางเข้ามาทำการศัลยกรรมแปลงเพศในประเทศไทย

ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผู้เขียนพบวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้สองส่วน ดังนี้ ส่วนแรก คือ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ในภาพรวม ส่วนที่สอง คือ วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศัลยกรรมแปลงเพศในประเทศไทย ซึ่งเน้นพัฒนาการและอุปสรรคของกลุ่มบุคคลที่ผ่านการศัลยกรรมแปลงเพศ

งานวิจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์

งานวิจัยว่าด้วยการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์มีจำนวนมาก ผู้เขียนแจกแจงประเด็นหลักเกี่ยวกับกลุ่มวรรณกรรมชุดนี้ออกเป็นสองประเด็น ประเด็นแรก ว่าด้วยคำจำกัดความของการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ ประเด็นที่สองเป็นการพิจารณาปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ในประเทศ

ปลายทาง ทั้งในมิติศักยภาพของแต่ละประเทศในการแข่งขันอุตสาหกรรมความงาม รวมถึงนโยบายของรัฐเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์

คำจำกัดความของการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์

ในปัจจุบัน การท่องเที่ยวเชิงการแพทย์เป็นปรากฏการณ์ที่มีความชัดเจนมากขึ้น ในฐานะการท่องเที่ยวที่ผสมผสานระหว่างการเดินทางเพื่อท่องเที่ยวกับการรับบริการที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์ (Bookman & Bookman, 2007, p. 1; Handley, 2011; Herrick, 2007) ด้วยเหตุนี้ นักวิชาการจำนวนหนึ่งจึงให้คำนิยามปรากฏการณ์นี้โดยตรงไปตรงมา ญัฐพล ลีลาวัฒนานันท์ (2559) กล่าวถึงการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ว่าเป็นการเดินทางจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่งเพื่อรับการรักษายาบาลเป็นหลัก หรือเข้ามาท่องเที่ยวเป็นหลักและมีการแบ่งเวลาบางส่วนเพื่อทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการรักษายาบาลอาการเจ็บป่วย นอกจากนี้ ชัยนันต์ ไชยเสน (2562, น. 269 อ้างถึงใน วรินทร์รา ศิริสุทธิกุล, 2556) ยังอธิบายเพิ่มเติมว่าการท่องเที่ยวในรูปแบบนี้ยังครอบคลุมถึงการฟื้นฟูร่างกายจากการเจ็บป่วยหรือทำให้สุขภาพร่างกายแข็งแรงผ่านการใช้บริการสปาและการแพทย์ทางเลือก อาทิ การนวดไทย การนวดน้ำมัน วารีบำบัด เพื่อการส่งเสริมสุขภาพ

อย่างไรก็ดี นักวิชาการยังมีความเห็นที่แตกต่างกันว่า คำนิยามที่เหมาะสมของการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ควรครอบคลุมเพียงตัวบุคคลหรือนักท่องเที่ยวเท่านั้นหรือไม่ และมีจำกัดอยู่แค่เพียงการเดินทางระหว่างประเทศหรือไม่ งานวิจัยของ Jason Behrman (2010) ศึกษาประเด็นสำคัญ 7 ประการเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ในแคนาดา และพบว่า คำนิยามของนักวิชาการและแพทย์ผู้เชี่ยวชาญมักอธิบายและให้คำจำกัดความของการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ส่วนใหญ่ในมิติระหว่างประเทศอย่างเดียว และตั้งข้อสังเกตที่น่าสนใจสองประการ คือ หนึ่ง การให้ความสำคัญกับการเดินทางระหว่างประเทศ ทำให้นักวิชาการมองข้ามนักท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ภายในประเทศของตนเอง เช่น ผู้หญิงที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านห่างไกลจากชุมชนหรือตัวเมืองและต้องเดินทางไปยังเขตเมืองเพื่อคลอดบุตรและได้รับการดูแลจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ (Behrman, 2010, p. 82 as cited in Moffitt & Vollman, 2006) หรือนโยบายด้านสุขภาพที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมด้านสิทธิการเข้าถึงสุขภาพที่ดี เช่น การรักษา การดูแล ค่าใช้จ่าย ยา ฯลฯ สอง นอกจากผู้ป่วยที่เดินทางภายในประเทศแล้ว ยังมีแพทย์ที่มักเดินทางข้ามพรมแดนไปยังอีกประเทศหนึ่ง เพื่อผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ อาทิ แพทย์ในคิวบาที่เดินทางข้ามพรมแดนไปยังประเทศที่บกพร่องทางการแพทย์อย่าง เวเนซุเอลาเป็นการชั่วคราวเพื่อแลกกับทรัพยากรน้ำมันปิโตรเลียม

ด้วยเหตุนี้ Behrmann (2010) จึงเสนอว่า การท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ควรถูกนิยามใหม่ เพื่อให้ครอบคลุมทั้งการเดินทางภายในประเทศและระหว่างประเทศ และรวมถึงครอบคลุมทั้งผู้ใช้บริการและแพทย์ผู้ให้บริการด้วย อย่างไรก็ตาม งานวิจัยในปัจจุบันก็ยังคงให้ความสำคัญกับผู้ใช้บริการเป็นหลักและเน้นหนักไปที่การใช้บริการข้ามประเทศตามแนวทางในรูปแบบที่หนึ่ง

ปัจจัยที่มีผลการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์

ปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์เป็นประเด็นที่สองที่งานวิจัยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญการศึกษาของ Mario Ferrer (2012) พบว่า ปัจจัยสองประการที่มีผลต่อห่วงโซ่อุปทานของการบริการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ระดับโลก คือ ต้นทุนด้านราคาและผู้ป่วยต้องจ่ายและต้นทุนด้านเวลาและบทบาทของรัฐบาลและการลงทุนภาคเอกชนที่มีส่วนช่วยให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์เติบโต สำหรับปัจจัยหลัง Ferrer กล่าวว่า รัฐบาลในหลายประเทศ อาทิ ไทยและอินเดียมีส่วนสำคัญในการเจริญเติบโตของการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ผ่านการจัดทำนโยบายเพื่อกระตุ้นและชักจูงชาวต่างชาติและลดขั้นตอนรวมถึงกระบวนการในการขอการตรวจลงตราหรือวีซ่า รวมถึงการลดอัตราภาษีนำเข้าอุปกรณ์ทางการแพทย์ เป็นต้น

ผลการศึกษาข้างต้นยังสอดคล้องกับข้อค้นพบในงานวิจัยของ Anita Medhekar (2014) ที่พบว่า ปัจจัยที่ขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ประกอบด้วยสามประการ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายระยะเวลาที่ต้องรอในการผ่าตัดที่สั้นลง และคุณภาพของการบริการโดยรวม เมื่อพิจารณาปัจจัยทั้งสามร่วมกัน Medhekar กล่าวว่า ประเทศกำลังพัฒนาหลายมาเป็นตัวเลือกที่สำคัญขึ้น เพราะค่ารักษาพยาบาลและค่าผ่าตัดส่วนใหญ่ต่ำกว่าในประเทศพัฒนาแล้ว ทั้งยังมีสถานพยาบาลจำนวนมากที่ได้รับการรับรองจาก Joint Commission International (JCI)⁴ ส่งผลให้ระยะเวลาการดำเนินการสั้นลง

โดยสรุป งานวิจัยของ Ferrer (2012) และ Medhekar (2014) อธิบายถึงปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้เกิดการเดินทางในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ข้ามพรมแดนคือ ทรัพยากรทางการเงิน ทั้งค่าใช้จ่ายในการรักษาและการเดินทาง และทรัพยากรด้านระยะเวลาในการรอคิวเพื่อเข้ารับการรักษาในประเทศต้นทางที่ต้องรอเป็นระยะเวลายาวนาน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ชาวต่างชาติเลือกมองหารักษาในประเทศที่กำลังพัฒนาในโรงพยาบาล คลินิก สถานพยาบาล ที่มีคุณภาพและได้รับ

⁴ องค์กร Joint Commission International (JCI) เป็นองค์กรสากลจากประเทศสหรัฐอเมริกาที่คอยตรวจสอบมาตรฐานคุณภาพและความปลอดภัย เพื่อให้การรับรองคุณภาพแก่โรงพยาบาลต่าง ๆ เป้าหมายสำคัญขององค์กรคือการปรับปรุงการดูแลรักษาสุขภาพของโรงพยาบาลทั่วโลก และคอยให้การสนับสนุนการรักษาและบริการทางการแพทย์ให้ปลอดภัยและมีความทันสมัยมากยิ่งขึ้น (Bangkok Hospital Siriroj. ม.ป.ป.)

การรับรองสากลจาก JCI ซึ่งประเทศไทย เป็นตัวเลือกที่เป็นลำดับต้น ๆ ของโลก ไม่ว่าจะเป็นความเชี่ยวชาญของแพทย์ การบริการ ราคาที่คุ้มค่าและมีแหล่งสถานที่ท่องเที่ยวมากมาย

นอกเหนือจากการอธิบายปัจจัยในภาพรวม งานวิจัยจำนวนหนึ่งพิจารณาประเด็นว่าด้วยกลยุทธ์ทางการตลาดในแต่ละประเทศปลายทางการศึกษาเชิงเปรียบเทียบ การศึกษาของ Ebrahim and Ganguli (n.d.) พบว่า กลยุทธ์ในการแข่งขันตลาดการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ที่แตกต่างกันของ 3 ประเทศ คือ อินเดีย ไทย และสิงคโปร์ มีผลต่อรูปแบบการให้บริการที่แตกต่างกัน อินเดียถูกจัดให้เป็นอุตสาหกรรมผู้ให้บริการต้นทุนต่ำ และโดดเด่นด้านการผ่าตัดหัวใจ ศัลยกรรมโครงหน้าและกระดูก การรักษาระบบประสาท รวมไปถึงยาแผนโบราณ แบบผสมผสานระหว่างสมุนไพรรักษาโรคแบบโบราณและสมัยใหม่เข้าด้วยกัน ในขณะที่เดียวกัน ประเทศสิงคโปร์พยายามพัฒนาและส่งเสริมภาพลักษณ์ระบบการแพทย์ขั้นสูงและทันสมัย การดูแลที่มีคุณภาพสูง และความเหนือกว่าทางเทคโนโลยี สุดท้ายประเทศไทยได้รวมกลยุทธ์ที่ผสมผสานข้อได้เปรียบทางการแข่งขันของทั้งอินเดียและสิงคโปร์โดยมุ่งเน้นความคุ้มค่า ต้นทุนในการรักษาต่ำ คุณภาพสูงและความทันสมัยของเทคโนโลยี รวมถึงแพคเกจเที่ยววันหยุดที่น่าสนใจ ส่งผลให้ประเทศไทยกลายเป็นแนวหน้าของการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ในภูมิภาคเอเชีย ข้อค้นพบของ Ebrahim และ Ganguli ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Kee Mun Wong (2014) ที่ว่าไทยมีข้อได้เปรียบมากกว่าอีกหลายประเทศที่เป็นคู่แข่งในอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ งานวิจัยของ Enteen (2013) พบว่า หน่วยงานต่าง ๆ ในประเทศไทยที่ทำการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์แบบเน้นกลุ่มเป้าหมาย ผ่านการพัฒนาข้อเสนอการผ่าตัดศัลยกรรมความงามและการผ่าตัดแปลงเพศ รวมค่าเดินทางและค่าที่พัก (สำหรับการพักผ่อน) ในราคาที่ถูกลงกว่าประเทศต้นทาง (Global East) มาช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เพิ่มมากขึ้น

สำหรับการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ในประเทศไทย วาริพร ชูศรี และ วรลักษณ์ ลลิตศศิวิมล (2556) พบว่า ตลาดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทยมีการเติบโตทางเศรษฐกิจไปในทิศทางบวก ใน พ.ศ. 2560 ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประมาณ 100,000 ล้านบาท และมีแนวโน้มที่จะเติบโตขึ้น 14% ต่อปี ซึ่งความได้เปรียบทางด้านการแข่งขันของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของไทย มีสาเหตุมาจากปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกประเทศที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เช่น การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของโลกที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ วิถีชีวิตของผู้คนในยุคปัจจุบันให้ความสำคัญกับการบำบัดความเครียดโดยการแสวงหาวิธีการผ่อนคลาย เช่น การนวดสปา เป็นต้น

นอกจากนี้ สภาพแวดล้อมภายในประเทศก็มีผลเช่นเดียวกัน กล่าวคือ อัตราค่ารักษาพยาบาลที่ถูกลงกว่าประเทศเพื่อนบ้านเมื่อเทียบคุณภาพของการรักษาส่งผลให้ไทยกลายมาเป็นปลายทางที่สำคัญ ประเทศไทยยังมีเอกลักษณ์เฉพาะในผลิตภัณฑ์การให้บริการ เช่น การบริการนวดแผนไทย การบริการ ออบสมุนไพรรักษาและการประคบสมุนไพร

อย่างไรก็ดี งานวิจัยศึกษาเกี่ยวกับนโยบายและการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์จำนวนหนึ่งก็พบข้อจำกัดสำหรับการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ อาทิ พรหมิตร กุลกาลยีนยง (2560) พบว่า ความท้าทายของไทย คือ การเกิดสมองไหลของแพทย์จากระบบราชการ โดยการเติบโตของการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ ทำให้โรงพยาบาลเอกชนชั้นนำต้องจ้างแพทย์และบุคลากรทางการแพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญทั้งทางด้านการรักษาและการให้บริการ เพื่อบริการแก่นักท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ให้เกิดความพึงพอใจสูงสุด ทำให้เกิดการลาออกของแพทย์และบุคลากรทางการแพทย์จากโรงพยาบาลของรัฐไปร่วมงานกับโรงพยาบาลเอกชนที่ให้ค่าตอบแทนสูงกว่าและมีสภาพแวดล้อมการทำงานที่ดีกว่ามาก ส่งผลให้โรงพยาบาลของรัฐขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์ยิ่งขึ้น

อีกหนึ่งความท้าทายคือ การสร้างความมั่นใจในคุณภาพและความปลอดภัย การรับนักท่องเที่ยวเชิงการแพทย์มารักษาจะมีความเสี่ยงที่เกิดขึ้นได้ในแต่ละขั้นตอน เช่น นักท่องเที่ยวเชิงการแพทย์อาจเกิดการเจ็บป่วยที่นอกเหนือจากโรคที่ต้องรักษา ทำการรักษาขาดประสิทธิภาพและคุณภาพของการรักษาต่ำลง หรือเมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางกลับประเทศภายหลังรับการรักษาอาจเกิดภาวะแทรกซ้อนต่าง ๆ ทำให้แพทย์ภายในประเทศต้นทางไม่ต้องการให้การรักษา ฯลฯ

ผลจากความท้าทายเหล่านี้ งานวิชาการจำนวนหนึ่งจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาของการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ พรหมิตร กุลกาลยีนยง (2560) เสนอการพัฒนาร่วมกันระหว่างภาครัฐและเอกชนในการสนับสนุนให้โรงพยาบาลเอกชนเข้ารับการรับรองมาตรฐานโดย JCI ขณะเดียวกันภาครัฐควรมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่สร้างเครือข่ายและประสานงานกับโรงพยาบาลเอกชน บริษัทประกัน สายการบิน และบริษัทที่ดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยว เพื่อร่วมกันสร้างบริการทางการแพทย์แบบเบ็ดเสร็จสำหรับนักท่องเที่ยว และควรผ่อนปรนเรื่องวีซ่าให้นักท่องเที่ยวเชิงการแพทย์และญาติหรือผู้ติดตามให้สามารถพำนักในประเทศไทยในจำนวนวันที่เพิ่มขึ้น

งานวิจัยเกี่ยวกับการศัลยกรรมแปลงเพศในประเทศไทย

นอกเหนือจากการศึกษาวรรณกรรมว่าด้วยการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ ผู้เขียนได้สำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศัลยกรรมแปลงเพศในประเทศไทยและพบว่างานวิจัยในประเด็นนี้มีจำนวนจำกัดมาก งานที่ปรากฏข้างบนไปที่ประเด็นว่าด้วยผลกระทบจากการศัลยกรรมแปลงเพศเป็นหลัก และมีงานจำนวนน้อยที่ให้ความสนใจกับอุตสาหกรรมการศัลยกรรมแปลงเพศไทย

งานวิจัยว่าด้วยการศัลยกรรมแปลงเพศในประเทศไทยส่วนใหญ่เน้นไปที่ประเด็นว่าด้วยอุปสรรคในการใช้ชีวิตหรือสุขภาพทางจิตของผู้เข้ารับการแปลงเพศ กฤตย์ กานต์กรกช (2550) ศึกษาสุขภาพจิตของผู้ชายที่ได้รับการผ่าตัดแปลงเพศที่ทำงานบริการและพบว่า ประชากรกลุ่มนี้มีสุขภาพจิตปกติ จำนวน 78 คน คิดเป็น 85.7% และมีผู้เผชิญปัญหาสุขภาพจิตมีจำนวน 13 คน คิด

เป็น 14.3% ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสุขภาพจิตอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้แก่ สถานภาพสมรส การใช้จ่ายแก้ปวด และการตัดสินใจในการเข้ารับการผ่าตัดเปลี่ยนเพศ

นอกจากนี้ การศึกษาของ วารุณี แสงกาญจนวนิช (2546) ที่พิจารณาคคุณภาพชีวิตหลังการผ่าตัดแปลงเพศจากชายเป็นหญิง 6 ด้าน ได้แก่ สุขภาพทั่วไป สุขภาพทางเพศ ชีวิตทางเพศ ชีวิตครอบครัว ชีวิตทางสังคมและชีวิตการทำงานของกลุ่มชายที่ได้รับวินิจฉัยว่ามีความผิดปกติในเอกลักษณ์ทางเพศ จำนวน 15 รายพบว่า สุขภาพทั่วไปของพวกเขาก่อนได้รับการผ่าตัดแปลงเพศไม่สู้ดีนัก 6 รายมีโรคประจำตัวเกิดขึ้น นอกจากนี้ การศัลยกรรมแปลงเพศยังบั่นทอนสุขภาพพวกเขาให้เห็นได้ชัด ขณะเดียวกัน ความสัมพันธ์ทางเพศของพวกเขาก็ไม่มีความยั่งยืน เนื่องจากมีคู่นอนหลายคนในช่วงเวลาเดียวกันอย่างสม่ำเสมอ หลายคนยังไม่ได้ยอมรับจากครอบครัวและสังคม อีกทั้งการผ่าตัดแปลงเพศไม่สามารถทำให้พวกเขามีสถานภาพทางเพศเป็นหญิงตามกฎหมายได้

นอกจากนี้ Chokrungrvaranon (2014) ยังพบว่า บุคคลข้ามเพศยังเผชิญข้อกฎหมายที่เป็นอุปสรรคอย่างมากในการดำรงชีวิต เช่น เพศสภาพและค่านาหน้านามในบัตรประชาชนไม่ตรงกัน ส่งผลให้เกิดปัญหาในการทำธุรกรรมต่าง ๆ ที่ต้องใช้หลักฐานเป็นบัตรประชาชน ปัญหานายจ้างที่ไม่อยากจ้างสาวประเภทสอง จึงเลือกจ้างงานผู้หญิงที่มีคุณสมบัติเท่าเทียมก่อน ด้วยเหตุนี้สาวประเภทสองจึงถูกผลักไสให้ทำอาชีพอย่างพนักงานเสิร์ฟ ช่างทำผม ช่างแต่งหน้า แม้ว่าจะสำเร็จการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยก็ตาม บางส่วนยังมีปัญหาเรื่องหนังสือเดินทางเมื่อเดินทางข้ามประเทศ และยังไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิบางประการ

นอกจากงานกลุ่มดังกล่าว นักวิจัยอีกชุดให้ความสนใจกับการเติบโตของอุตสาหกรรมการแปลงเพศ Chokrungrvaranon and Tiewtranon (2004) อธิบายว่าอุตสาหกรรมการแปลงเพศเริ่มต้นขึ้นในปี พ.ศ. 2518 และกลายเป็นที่นิยมในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การทำศัลยกรรมแปลงเพศเติบโตมาจากการเติบโตของอุตสาหกรรมทางเพศในประเทศไทย และการที่ประเทศไทยกลายเป็นที่รู้จักในฐานะเมืองท่องเที่ยวเชิงกามารมณ์ (Sex Tourism) โดยปลายทางที่สำคัญ คือ แหล่งท่องเที่ยวอย่างพัทยา และพัทยา ด้วยเหตุนี้ กลุ่มผู้ให้บริการทางเพศจำนวนหนึ่งจึงเข้ารับบริการศัลยกรรมทางเพศเพื่อเป้าหมายคือการให้บริการกลุ่มลูกค้าจากต่างประเทศ

อย่างไรก็ตาม รัฐบาลไทยพยายามลดข้อเสียดังกล่าวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องในประเด็นทางเพศ โดยอาศัยแผนยุทธศาสตร์ 5 ปี (พ.ศ. 2547–2551) ของกระทรวงสาธารณสุขในการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางสุขภาพของเอเชีย (Center of Excellent Health Care of Asia) แผนดังกล่าวเป็นความพยายามประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์และสร้างจุดเด่นของประเทศไทยในรูปแบบอื่น เช่น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและความงาม (health and beauty tourism) ควบคู่ไปกับการส่งเสริมให้ไทยเป็นเสมือนครัวของโลก (Kitchen of the World) ที่รวบรวมอาหารเลิศรสไว้ที่ประเทศ

ไทย ผ่านสโลแกน อาทิ “Bangkok Fashion City” และ “The Amazing Thailand” กลยุทธ์ต่าง ๆ เหล่านี้เป็นการสร้างภาพลักษณ์ใหม่ของไทยและต่อต้านการรับรู้เชิงลบ (Sunanta, 2020, pp. 1546-1547; Nuttavuthisit, 2006) อันเป็นที่มาของการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์

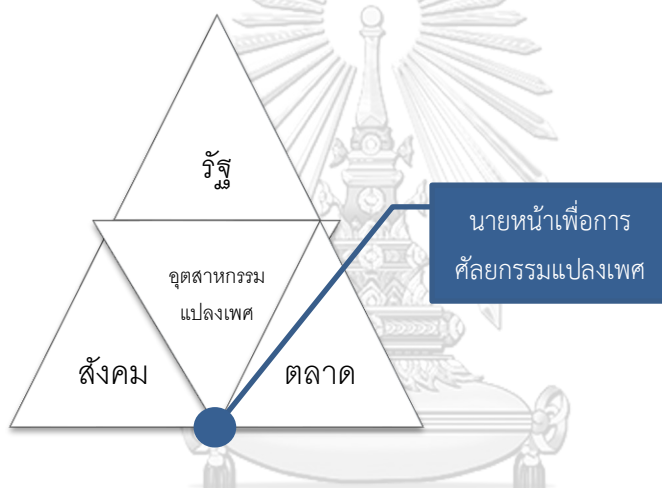
จากการทบทวนวรรณกรรม งานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการอุตสาหกรรมการแปลงเพศในประเทศไทยมีเพียงชิ้นเดียว คือ การศึกษาของ ฌินาสินี เมืองวงษ์ (2016) ที่อธิบายว่า ประเทศไทยมีชื่อเสียงในด้านศัลยกรรมตกแต่งความงามมาก่อนประเทศเกาหลี โดยเฉพาะด้านศัลยกรรมแปลงเพศที่ชาวต่างประเทศให้การยอมรับในฝีมือของแพทย์ไทยและมีความได้เปรียบในเชิงการแข่งขันกับต่างประเทศ กอปรกับมีราคาในการเข้ารับการศัลยกรรมตกแต่งความงามในภาพรวมต่ำกว่าต่างประเทศ นอกจากนี้ ประเทศไทยยังเป็นประเทศที่สามารถแปลงเพศจากชายเป็นหญิงและหญิงเป็นชายได้ในโรงพยาบาลเดียวกัน

นอกเหนือจากศักยภาพของแพทย์และภาคเอกชน ฌินาสินี เมืองวงษ์ (2016) ยังกล่าวเพิ่มเติมว่า การสนับสนุนของภาครัฐให้ภาคเอกชนดำเนินการได้อย่างเสรีและหลากหลายก็มีความสำคัญของการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมนี้ อย่างไรก็ตาม การให้ความช่วยเหลือจากภาครัฐยังจำกัด ส่งผลให้ภาคเอกชนขาดเป้าหมายที่ชัดเจนในการแข่งขันกับต่างประเทศและยังทำให้การดำเนินการของเอกชนกระจุกกระจาย ด้วยเหตุนี้ ฌินาสินี เมืองวงษ์ จึงเสนอว่า องค์กรประกอบสำคัญในการยกระดับประเทศไทยสู่การเป็นศูนย์กลางศัลยกรรมความงามของเอเชียต้องอาศัย 3 องค์กรประกอบหลัก คือ นโยบาย ตลาด และภาคอุตสาหกรรมศัลยกรรมตกแต่ง

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น ผู้เขียนพบว่าภาครัฐและเอกชนมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ และการทำให้ไทยกลายเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์ (Medical Hub) รวมถึงการพัฒนาอุตสาหกรรมการแปลงเพศ อย่างไรก็ตาม งานวิจัยส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับปัจจัยทางเศรษฐกิจและกลยุทธ์ทางการตลาด แต่ยังมีได้มีการทำความเข้าใจว่าประเทศไทยกลายมาเป็นปลายทางสำหรับการศัลยกรรมแปลงเพศได้อย่างไรโดยเฉพาะอย่างยิ่งความสำคัญของการเปิดกว้างมากขึ้นของสังคมไทย รวมถึงบทบาทของบริษัททัวร์ที่มีผลต่อการเติบโตของอุตสาหกรรมดังกล่าวในประเทศไทย นอกจากนี้ การศึกษาในปัจจุบันยังไม่ได้แสดงให้เห็นว่า การเป็นปลายทางของการท่องเที่ยวเพื่อศัลยกรรมทางเพศสร้างแรงจูงใจให้ผู้รับบริการมาใช้บริการในประเทศไทย รวมถึงช่วยพัฒนาอุตสาหกรรมการแปลงเพศในประเทศไทยอย่างไร ด้วยเหตุนี้งานวิจัยชิ้นนี้จึงต้องการพิจารณาการประกอบสร้างของปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้ประเทศไทยกลายเป็นปลายทางของการท่องเที่ยวเพื่อศัลยกรรมทางเพศและผลที่เกิดตามมาจากการเป็นปลายทางดังกล่าว

กรอบการวิเคราะห์

งานวิจัยชิ้นนี้ อาศัยกรอบการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐ (State) ตลาด (Market) และสังคม (Society) โดยแต่ละภาคส่วนมีบทบาทของตนเองและมีปฏิสัมพันธ์ในการร่วมกันประกอบสร้างภายในระบบกลไกตลาดขึ้นมาทั้งในระดับองค์กรและปัจเจก โดยภายในโครงสร้างเหล่านี้ ประกอบไปด้วยความสัมพันธ์แบบพึ่งพาซึ่งกันและกัน ในขณะที่เดียวกันก็เกิดความเหลื่อมล้ำและไม่เสมอภาค กล่าวคือ บางภาคส่วนอาจจะมีอิทธิพลหรืออำนาจเหนือภาคส่วนอื่น ๆ ในกระบวนการประกอบสร้างดังกล่าว เช่น ในการสร้างอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียง ภาครัฐเข้ามามีบทบาทสำคัญในการสร้างแรงจูงใจในการลงทุนและการพัฒนาศักยภาพการผลิตของตลาดอย่างในกรณีของกระทรวงการค้าต่างประเทศและอุตสาหกรรม (Johnson, 1982) เป็นต้น

แผนภาพที่ 1: แผนภาพองค์ประกอบแต่ละภาคส่วนในอุตสาหกรรมการแปลงเพศ

สำหรับในงานวิจัยฉบับนี้ บทบาทของรัฐ ตลาด และสังคม มีความสัมพันธ์กันอย่างมากในการเติบโตของอุตสาหกรรมการแปลงเพศและการประกอบสร้างให้ไทยเป็นปลายทางของการศัลยกรรมทางเพศ บทบาทของภาครัฐต่ออุตสาหกรรมการแปลงเพศ เกิดผ่านการออกนโยบาย ศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (Medical Hub) โดยการกำหนดแนวทางของนโยบายนี้ เกิดจากร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน หรืออีกนัยหนึ่งคือ ตลาดที่ประกอบด้วยสถานพยาบาลเพื่อการแปลงเพศเป็นภาคส่วนหลักในอุตสาหกรรมนี้ ผ่านการจัดตั้งการประชุมเพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับแนวทางของนโยบาย โดยมีตัวแทนจากสถานพยาบาลขนาดใหญ่ที่มีรายได้และมีความสามารถในการดึงดูดกลุ่มตลาดเฉพาะอย่างกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศต่างชาติ เข้ามาทำศัลยกรรมแปลงเพศในไทย อีกทั้งกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศในไทย หรือภาคส่วนสังคมที่เป็นจุดเริ่มต้นและมีบทบาทในการสร้างอุตสาหกรรมแปลงเพศอย่างมาก และส่งผลกระทบต่อ การรับรู้ภาพลักษณ์ของประเทศไทยในอุตสาหกรรมแปลงเพศและดึงดูดให้กลุ่มผู้หลากหลายทางเพศต่างชาติเข้ารับศัลยกรรมในไทย อย่างไร

ก็ตาม บริษัทนายหน้าเพื่อการศัลยกรรมแปลงเพศเป็นอีกหนึ่งบทบาทสำคัญของตลาดอุตสาหกรรม การแปลงเพศในไทยอย่างมาก เพราะตัวแสดงนี้นำมาซึ่งความร่วมมือและความสัมพันธ์กับ สถานพยาบาล โรงแรม และกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศต่างชาติในการดึงดูดกลุ่มคนเหล่านี้เข้าสู่ อุตสาหกรรมแปลงเพศในไทย และยังเป็นตัวแสดงที่ยังไม่ได้รับความสนใจจากรัฐไทยเท่าที่ควร

ระเบียบวิธีวิจัยและขอบเขตการศึกษา

บทความวิจัยฉบับนี้อาศัยข้อมูลจากการศึกษาเชิงคุณภาพที่ได้จากเอกสารและการสัมภาษณ์ เชิงลึก เอกสารที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย งานวิจัย วิทยานิพนธ์ สถิติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิง การแพทย์ แผนกกลยุทธ์หรือนโยบายของรัฐบาลที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ตั้งแต่อดีตจนถึง ปัจจุบัน รวมถึงข้อมูลที่ปรากฏอยู่บนเว็บไซต์ของคลินิก โรงพยาบาลศัลยกรรมความงามและ บริษัทเอกชนที่มีความเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์

สำหรับข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกมาจากผู้ให้ข้อมูลจำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ ตัวแทน ภาครัฐบาล จากกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ จำนวน 1 คน ตัวแทนหน่วยงานเอกชน ได้แก่ นายแพทย์ผู้เชี่ยวชาญศัลยกรรมแปลงเพศจากโรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดภูเก็ต และ ตัวแทนจากบริษัทนายหน้าเพื่อการศัลยกรรมแปลงเพศในไทย จำนวน 1 คน และกลุ่มสุดท้าย บุคคล ที่เข้ารับการผ่าตัดแปลงเพศและบุคคลที่มีความสนใจจะผ่าตัดแปลงเพศในสถานพยาบาลในประเทศ ไทยซึ่งเป็นชาวต่างชาติจำนวน 12 คน

กลุ่มแรก ตัวแทนจากกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ผู้เขียนค้นคว้าข้อมูลถึงหน่วยงานที่ รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับนโยบายศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (Medical Hub) ที่มีผลต่อ อุตสาหกรรมแปลงเพศในไทย พบว่า หน่วยงานดังกล่าวมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ผู้เขียนจึงใช้การ สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ส่งจดหมายเพื่อขอสัมภาษณ์ทางอีเมล รวมไปถึง โทรศัพท์ติดต่อกับหน่วยงานเพื่อติดตามเรื่องการขอสัมภาษณ์ จากนั้นจึงได้รับการติดต่อกลับและ พุดคุยเพื่อนัดหมายวันและสัมภาษณ์ผ่านออนไลน์ ทางแอปพลิเคชัน ZOOM กับทางตัวแทนของ หน่วยงานอย่างเป็นทางการ

กลุ่มสอง ผู้เขียนใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเช่นกันกับกลุ่มแรก โดยติดต่อผ่านโทรศัพท์ โดยตรงเพื่อสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการขอสัมภาษณ์กับสถานพยาบาลเพื่อการแปลงเพศที่มีชื่อเสียงใน กรุงเทพฯ และจังหวัดภูเก็ต จากนั้นจึงส่งจดหมายอย่างเป็นทางการเพื่อขอสัมภาษณ์กับตัวแทนของ สถานพยาบาล ซึ่งมีโรงพยาบาลศัลยกรรมแห่งหนึ่งในจังหวัดภูเก็ตตอบรับและพุดคุยนัดหมายวันและ สัมภาษณ์ออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน ZOOM กับแพทย์ผู้เชี่ยวชาญการศัลยกรรมแปลงเพศในไทย

ในส่วนของบริษัทนายหน้าเพื่อการแปลงเพศในไทย ผู้เขียนได้ข้อมูลการติดต่อจากการค้นหาในกลุ่มเฉพาะ สำหรับพูดคุยเกี่ยวกับการศัลยกรรมแปลงเพศของชาวต่างชาติ และบัญชีส่วนบุคคลที่เปิดเป็นสาธารณะของเจ้าของธุรกิจนี้ ผ่านแอปพลิเคชัน Facebook รวมถึงอาศัยการแนะนำบริษัทนำเที่ยวเพื่อการแปลงเพศจากผู้ให้สัมภาษณ์ชาวต่างชาติ และส่งข้อมูลติดต่อกับผู้เขียนเพื่อดำเนินการขอสัมภาษณ์ต่อไป ผู้เขียนติดต่อเพื่อขอสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการกับเจ้าของบริษัทผ่านอีเมล และสัมภาษณ์ผ่านแอปพลิเคชัน LINE โดยการโทรสัมภาษณ์

กลุ่มสาม กลุ่มผู้เข้ารับการผ่าตัดแปลงเพศและมีความสนใจที่จะเข้ารับการผ่าตัดแปลงเพศในไทย ผู้เขียนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลของกลุ่มคนเหล่านี้ได้จากแอปพลิเคชัน Facebook เริ่มต้นจากค้นหาบัญชีรายชื่อ กลุ่มเฉพาะ เพจ หรือข้อความที่เกี่ยวข้องกับคำว่า “LGBTQ+” “Transgender” “Sex Reassignment Surgery” “SRS/GRS” และ “Thailand” จากนั้นผู้เขียนจึงพบ บัญชีรายชื่อที่เจ้าของเป็นกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศ ผู้เขียนจึงติดต่อเพื่อขอสัมภาษณ์ทาง Messenger รวมถึงการเข้าร่วมเป็นสมาชิกในกลุ่มเฉพาะของผู้หลากหลายทางเพศ สำหรับพูดคุย ปรีกษา บอกเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับการศัลยกรรมแปลงเพศและอื่น ๆ ผู้เขียนส่งข้อความอย่างเป็นทางการเพื่อขอสัมภาษณ์แบบสุ่มกลุ่มตัวอย่างภายในกลุ่มเฉพาะ จากนั้นอาศัยการสุ่มตัวอย่างแบบสโนว์บอลล์ (Snowball Sampling) เพื่อเข้าถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว จากการแนะนำผู้เขียนกับผู้หลากหลายทางเพศที่ผู้ให้สัมภาษณ์รู้จักหรือสนิท รวมทั้ง การแนะนำเจ้าของบริษัทนายหน้าเพื่อการแปลงเพศแก่ผู้เขียนอีกด้วย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้เขียนวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ได้แก่ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ สถิติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ แผนกลยุทธ์หรือนโยบายของรัฐบาลที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน รายงานเชิงวิชาการเกี่ยวกับอุตสาหกรรมความงามในไทย รวมถึงข้อมูลที่ปรากฏอยู่บนหน้าเว็บไซต์ และทางช่องทางต่าง ๆ ของคลินิก โรงพยาบาลศัลยกรรมความงามและบริษัทเอกชนที่มีความเกี่ยวข้องกับการศัลยกรรมแปลงเพศ โดยข้อมูลเหล่านี้แสดงให้เห็นภาพรวมของสถานการณ์นโยบาย และข้อมูลพื้นฐานอื่น ๆ เกี่ยวกับการศัลยกรรมแปลงเพศ

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างทั้งสามกลุ่ม ถูกนำมาวิเคราะห์โดยการจัดระเบียบข้อมูลออกเป็นหมวดหมู่และกำหนดรหัสข้อมูล เป็นการวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดข้อมูลเพื่อสะดวกและง่ายต่อการทำความเข้าใจและนำไปวิเคราะห์ ควบคู่กับการใช้กรอบการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของรัฐ ตลาด และสังคมในการอธิบายถึงการเติบโตของอุตสาหกรรมแปลงเพศในไทย ผ่านการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของทั้งสามกลุ่มที่มีบทบาทอันสำคัญในอุตสาหกรรมนี้ โดยข้อมูลที่ได้

จากการสัมภาษณ์นี้ช่วยให้เห็นมุมมองและความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับบทบาทของภาคส่วนต่างๆ ในการประกอบสร้างให้ประเทศไทยกลายเป็นปลายทางของการศัลยกรรมแปลงเพศ

ข้อพิจารณาเรื่องจริยธรรม

งานวิจัยฉบับนี้ ผู้เขียนดำเนินการตามหลักการพื้นฐานด้านจริยธรรม อันได้แก่ กระบวนการขอคำยินยอมก่อนเสมอจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ผู้เขียนแจกแจงรายละเอียดแก่ผู้ให้ข้อมูลได้รับทราบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการทำวิจัย สิทธิในการที่จะตัดสินใจเข้าร่วมหรือปฏิเสธการเข้าร่วมในการเก็บข้อมูลการวิจัย โดยผู้เขียนคำนึงและยึดหลักการปกป้องความเป็นส่วนตัวและการรักษาความลับอย่างเคร่งครัด โดยผู้เขียนชี้แจงให้ผู้ให้ข้อมูลรับทราบว่า ข้อมูลจะถูกจัดเก็บไว้อย่างดี มีเพียงผู้เขียนเท่านั้นที่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ และการถอดเทปเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล จะไม่มีชื่อ หรือข้อบ่งชี้บุคคลอย่างอื่นให้เชื่อมโยงไปถึงข้อมูลได้ ผู้เขียนใช้นามสมมติที่ทราบเพียงผู้เขียนเท่านั้น และไม่ระบุข้อมูลด้านสถานที่อย่างเฉพาะเจาะจง เว้นแต่บางกรณี ผู้ให้สัมภาษณ์เต็มใจและกล่าวกับผู้เขียนให้เปิดเผยตัวตนของผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัยฉบับนี้

ข้อจำกัดงานวิจัย

ข้อจำกัดกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการเข้าถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ผู้เขียนไม่สามารถเข้าถึงผู้ให้ข้อมูลที่หลากหลายของสถานพยาบาลเพื่อการแปลงเพศ เช่น สถานพยาบาลเพื่อการแปลงเพศอื่น ๆ ที่มีบทบาทอันสำคัญในอุตสาหกรรมนี้ เนื่องจากบางส่วนปฏิเสธที่จะให้สัมภาษณ์ รวมไปถึงการเข้าถึงผู้ให้ข้อมูลในฐานะนายหน้าของสถานพยาบาล และกลุ่มบริษัทนำเที่ยวเพื่อการแปลงเพศของต่างชาติ ส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่ทำให้ผู้เขียนไม่สามารถดำเนินการสัมภาษณ์แหล่งข้อมูลบางส่วนได้

บทที่ 2

บริบทการเติบโตของอุตสาหกรรมเพื่อการแปลงเพศในประเทศไทย

อุตสาหกรรมการแปลงเพศเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ (Medical Tourism) ที่เติบโตในหลายประเทศ อาทิ สหรัฐอเมริกา ตุรกี ฝรั่งเศส ไทย จอร์แดน เบลเยียม ประเทศต่าง ๆ เหล่านี้ต่างแข่งขันเพื่อดึงดูดผู้บริโภคน และอุตสาหกรรมนี้ก็ทำรายได้จำนวนมาก (PPTV Online, 2023)⁵ แม้รายได้ในภาพรวมจากการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ของประเทศไทยยังคงเป็นอันดับ 4 ของโลก แต่อุตสาหกรรมการแปลงเพศไทยถือได้ว่าครองอันดับ 1 ของโลก โดยมีคู่แข่งที่สำคัญ คือ เม็กซิโก อินเดีย ตุรกี เซอร์เบีย ฮังการี จีน สิงคโปร์ มาเลเซีย เป็นต้น (Jagyasi, 2022) ในบทนี้ ผู้เขียนจะกล่าวถึง ความเป็นมาของอุตสาหกรรมการแปลงเพศในไทย อันเกิดจาก ผลพวงของอุตสาหกรรมแปลงเพศในไทยในช่วงสงครามเวียดนามจากการตั้งฐานพักพิงของทหารอเมริกา วิฤต เศรษฐกิจต้มยำกุ้งในไทยช่วง พ.ศ. 2540 และอิทธิพลของโลกาภิวัตน์ ที่สนับสนุนการประชาสัมพันธ์ทางการตลาด ตลอดจนการพัฒนาของเทคโนโลยีที่ส่งเสริมการผ่าตัดแปลงเพศในไทยให้ทันสมัยและมีผลลัพธ์ที่ดี ปัจจัยเหล่านี้นำไปสู่การเป็นปลายทางการศัลยกรรมแปลงเพศในระดับนานาชาติของไทย

การศัลยกรรมแปลงเพศครั้งแรกในโลก ถูกบันทึกว่าเกิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2473 ประเทศเยอรมัน โดย Christine Jorgensen สาวแปลงเพศชาวอเมริกันที่เข้ารับการผ่าตัดจากชายเป็นหญิงสำเร็จคนแรกของโลก จนกลายเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงโด่งดังทั่วโลกจากการแปลงเพศและประสบความสำเร็จจากอาชีพนักแสดง หลังจากนั้น การศัลยกรรมแปลงเพศมีพัฒนาการเพิ่มมากขึ้นจนมีการเปิดสอนในมหาวิทยาลัย Johns Hopkins University และเริ่มเป็นที่รู้จักมากขึ้นในเวลาต่อมา (Chokrungravanont & Tiewtranon, 2004)

ในช่วงที่เกิดกับการขยายตัวของการศัลยกรรมทางเพศ สงครามเวียดนามที่เกิดขึ้นระหว่าง พ.ศ. 2498-2518 ส่งผลกระทบต่อการเติบโตของอุตสาหกรรมทางเพศในไทย เนื่องจากไทยเป็นที่พักระหว่างทำสงครามของนายทหารสังกัดกองทัพสหรัฐฯ โดยมีทหารประมาณ 700,000 นาย มาประจำการ ทำให้เกิดการใช้จ่ายและสถานบันเทิง เช่น ไนท์คลับ คาเฟ่ สถานบริการอาบอบนวด บาร์ เบียร์ และห้องโสเภณี โดยรายได้จากกิจกรรมเหล่านี้มีมูลค่าเกินกว่า 40% ของรายได้จากการส่งออกของไทย และยังเป็นค่าใช้จ่ายที่รับผิดชอบโดยรัฐบาลอเมริกัน ผลจากการเติบโตของอุตสาหกรรมเหล่านี้ทำให้ประเทศมีธุรกิจเกี่ยวข้องกับเรื่องเพศเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว (Adam, 2015) ใน พ.ศ. 2503 เป็นต้นมา ประเทศไทยได้ลงนามในข้อตกลง Rest and Relaxation (R&R) กับกองทัพสหรัฐฯ ส่งผล

⁵ การท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ในรายงานของ World Travel & Tourism Council (November 2019) ระบุว่าค่าใช้จ่ายด้านการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์จากทั่วโลกมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจาก 2.4 พันล้านเหรียญสหรัฐใน พ.ศ. 2543 เป็นมากกว่า 11 พันล้านเหรียญสหรัฐใน พ.ศ. 2560

ให้เกิดการเจริญเติบโตมากขึ้นของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยที่เชื่อมโยงกับฐานทัพสหรัฐฯ และ ข้อตกลงดังที่ยังส่งผลให้มูลค่ารายจ่ายในส่วนของนักท่องเที่ยวอเมริกันในไทยเพิ่มขึ้น จาก 2 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในค.ศ. 2508 เป็น 11 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ใน พ.ศ. 2509 และมีมูลค่ากว่า 24 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ใน พ.ศ. 2512 (Rungsan, 1973, p.18)

หลังจากการใช้จ่ายของกองทัพสหรัฐฯ ในช่วงสงครามเวียดนามสิ้นสุดลง รัฐบาลไทยหันมาใช้ การท่องเที่ยวเป็นแหล่งเงินตราต่างประเทศและเป็นเส้นทางสู่การพัฒนาเศรษฐกิจ และจูงใจ นักท่องเที่ยวต่างชาติด้วยด้วยการเชิญชวนให้มาหาความสำราญจากสถานบริการทางเพศในไทย โดยใน พ.ศ. 2523 ในที่ประชุมผู้ว่าราชการจังหวัดทั่วประเทศครั้งที่ 1 อำเภอหาดใหญ่ นายบุญชู โรจนเสถียร รองนายกรัฐมนตรีในขณะนั้นมีข้อเสนอให้ส่งเสริมสถานบริการทางเพศเพื่อดึงดูดให้ นักท่องเที่ยวมาเที่ยวไทย รวมถึง นายมีชัย วีระไวทยะ โฆษกรัฐบาล ออกมายอมรับว่า ถ้าไม่มีธุรกิจ การขายบริการทางเพศ ก็คงจะไม่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวเมืองไทยเหมือนกัน ด้วยเหตุนี้ อุตสาหกรรมการค้าบริการทางเพศประสบความสำเร็จ สามารถทำรายได้ให้กับรัฐบาลและมีเงินตรา ต่างประเทศไหลเข้ามาเป็นจำนวนมาก ตั้งแต่ พ.ศ. 2525 (ธีรรัตน์ เชนนะสิริ, 2546, น. 53 อ้างถึงใน ทัยเลิศ ลือป้อ, น. 13)

ในช่วงหลังสงครามเวียดนาม พื้นที่ที่เคยเป็นแหล่งตั้งฐานทัพฯ เช่น พัทยา ชลบุรี สัตหีบ เป็นต้น กลายเป็นแหล่งรวมของสถานบริการทางเพศและสถานบันเทิงยามราตรี อาทิ อะโกโก้ อาบอบอนวด คาเฟ่ รวมถึงบาร์เกย์ ซึ่งเป็นที่นิยมอย่างมากจากทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ (พรทิพย์ ปิยะกมลรัตน์, 2556 อ้างถึงใน วิชัย สวัสดิ์จิ้น, 2560) การเกิดขึ้นของสถานบันเทิงเหล่านี้ก็เพื่อ ตอบสนองต่อความต้องการทางเพศและความบันเทิงทางเพศที่เพิ่มมากขึ้นของผู้ใช้บริการและ นักท่องเที่ยวต่างชาติ นอกจากนี้ การกีดกันด้านอาชีพของกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศยังเป็นปัจจัยที่มี ผลต่ออุตสาหกรรมการค้าบริการทางเพศซึ่งเป็นประเด็นที่ยังปรากฏอยู่จนถึงปัจจุบัน โดยผลสำรวจ จากเว็บไซต์ Thai Publica (2561) พบว่า การตอบแบบสำรวจออนไลน์ 60% ของกลุ่มคนข้ามเพศ 30% ของกลุ่มเลสเบี้ยน และ 20% ของกลุ่มเกย์ตอบว่า มีการเลือกปฏิบัติในการทำงานของพวกเขา และมากกว่าครึ่งหนึ่งของคนที่ตอบแบบสอบถามกล่าวว่า ใบสมัครของพวกเขาโดนปฏิเสธ ด้วยเหตุผล เพียงเพราะมีอัตลักษณ์เป็นบุคคลที่มีหลากหลายทางเพศ การกีดกันกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศจาก สังคมในด้านการประกอบอาชีพ เช่น ครู พนักงานขาย พนักงานดูแลลูกค้า พนักงานประชาสัมพันธ์ พนักงานบริการบนเครื่องบิน ฯลฯ งานเหล่านี้เป็นงานที่ต้องดูแลลูกค้าและเกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์ ขององค์กร จึงมักถูกปฏิเสธเข้ารับการทำงาน (ภคพล เส้นขาว, 2563)

ผลพวงจากอุตสาหกรรมทางเพศที่เฟื่องฟู ส่งผลให้กลุ่มผู้หลากหลายทางเพศที่ถูกกีดกันทาง สังคมทางอาชีพ หันไปประกอบอาชีพอิสระ เช่น ร้านเสริมสวย การค้าบริการทางเพศตามสถาน

บันเทิง และพนักงานบริการในสถานบันเทิงทางเพศอย่าง บาร์เกย์ ซึ่งในระยะเวลาต่อมา สถานบันเทิง บาร์เกย์ได้พัฒนาและต่อยอดกลายเป็น “การแสดงคาบาเรต์” โดยปรากฏให้เห็นชัดเจนในช่วง พ.ศ. 2518 เป็นต้นมา ที่เมืองพัทยา อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี เนื่องจากการแสดงคาบาเรต์ เป็นการแสดงของเกย์หรือกะเทย ที่ต้องแต่งหน้า แต่งกายเลียนแบบผู้หญิง และเหมือนผู้หญิงให้ได้มากที่สุด (วิชัย สวัสดิ์จัน, 2560) ซึ่งประจวบเหมาะับช่วงเวลาของการเริ่มศัลยกรรมแปลงเพศในไทย ของนายแพทย์ปรีชา เตียวตานนท์

ใน พ.ศ. 2518 การศัลยกรรมแปลงเพศได้เข้าสู่ประเทศไทยและเกิดการผ่าตัดแปลงเพศครั้งแรกในไทยโดยนายแพทย์ปรีชา เตียวตานนท์ ซึ่งสำเร็จการศึกษาด้านการศัลยกรรมตกแต่งทั่วไปและแพทย์เฉพาะทางจากสถาบัน Albany Plastic Surgery ประเทศสหรัฐอเมริกา และ Victorian Plastic Surgery Unit ประเทศออสเตรเลีย และเป็นแพทย์ที่ได้รับการยกย่องเป็นศัลยแพทย์ตกแต่งชั้นนำของเอเชียโดยเฉพาะศัลยกรรมแปลงเพศจากชายเป็นหญิง และจากหญิงเป็นชาย (Chokrungravanont & Tiewtranon, 2004)

ในระยะแรกของการเริ่มต้นอุตสาหกรรมการแปลงเพศ ยังมีกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศจำนวนจำกัดและเป็นตลาดขนาดเล็ก เนื่องจากกลุ่มผู้บริโภคมีความต้องการด้านศัลยกรรมเฉพาะทาง เช่น การผ่าตัดหัวใจ ข้อเข่า ทันตกรรม และการแปลงเพศ เป็นต้น ก่อนจะขยายตัวเพิ่มขึ้นภายหลังความต้องการที่เพิ่มขึ้น รวมถึงการพัฒนาเทคนิคการศัลยกรรมแปลงเพศที่ได้รับการพัฒนามากขึ้น ต่อประเด็นนี้นายแพทย์ปรีชา เตียวตานนท์ ศัลยแพทย์ผู้บุกเบิกการศัลยกรรมแปลงเพศในไทย เคยให้สัมภาษณ์ว่าประเทศไทยกลายมาเป็นประเทศอันดับหนึ่งของโลกในการทำศัลยกรรมแปลงเพศ ด้วยเทคนิคการผ่าตัดที่สร้างสรรระให้ใกล้เคียงธรรมชาติและใช้งานได้เหมือนจริงมากที่สุด (ASTV ผู้จัดการรายวัน, 2556) ทั้งนี้ สื่อต่างชาติที่กล่าวถึงประเทศไทยในฐานะปลายทางการศัลยกรรมแปลงเพศก็แสดงให้เห็นในทิศทางเดียวกัน เช่น สำนักข่าว Bloomberg กล่าวถึงประเทศไทยว่า

สิ่งหนึ่งที่ทำให้ประเทศไทย เป็นศูนย์กลางการแปลงเพศมากขึ้นเรื่อย ๆ ส่วนหนึ่งมาจากฝีมือแพทย์ที่มีทั้งประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการผ่าตัด (Thinsiam, 2016)

นายแพทย์ปรีชา เตียวตานนท์ได้พัฒนาวิธีการและเทคโนโลยีในการผ่าตัด รวมถึงถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แพทย์รุ่นใหม่ ผ่านหลักสูตรการอบรมเพื่อเรียนรู้ด้านศัลยกรรมตกแต่งและเสริมสร้างเฉพาะทางด้านแปลงเพศ ด้วยวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้บุคคลข้ามเพศมีความสุขกับชีวิตมากขึ้น และตอบสนองต่อความต้องการของผู้ต้องการผ่าตัดแปลงเพศ ปัจจุบันฝีมือการศัลยกรรมแปลงเพศของแพทย์ได้รับการยอมรับจากวงการแพทย์นานาชาติให้อยู่ในระดับแนวหน้าของโลก (Rawikul &

Lutthipongpun, 2019 as cited in Sitthineew, n.d.) การศัลยกรรมแปลงเพศถือเป็นส่วนหนึ่งของการเริ่มต้นการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ในไทย

การท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ในไทยเริ่มตั้งแต่ช่วง พ.ศ. 2513-2523 เป็นต้นมา จากการศัลยกรรมเฉพาะทาง อาทิ การผ่าตัดข้อเข่าและกระดูก ผ่าตัดหัวใจ และศัลยกรรมแปลงเพศ โดยนักท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ส่วนใหญ่มาจากยุโรปและสหรัฐอเมริกาเท่านั้น การท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ในช่วงนี้จึงมุ่งเน้นไปที่อุตสาหกรรมเฉพาะกลุ่ม อีกทั้งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและทัศนคติในการยอมรับของบุคลากรทางการแพทย์ของไทย ราคาในการรักษาไม่แพงและความพร้อมของกระบวนการผ่าตัดที่ค่อนข้างดี ทำให้ประเทศไทยกลายเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์เฉพาะกลุ่มสำหรับกลุ่มคนข้ามเพศ

กระทั่งถึง พ.ศ. 2542 การท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ในประเทศไทยยังเป็นตลาดขนาดเล็ก (Wariya & Katesaya, 2017, p.15 as cited in Aizura, 2010) อุตสาหกรรมนี้ยังไม่มีถูกควบคุมจากภาครัฐเมื่อเทียบกับตลาดอื่นๆ รวมถึงนโยบายของภาครัฐไม่มีอะไรเป็นพิเศษทั้งการส่งเสริมหรือการให้ความสนใจการท่องเที่ยวด้านนี้ ทั้งนี้ การเดินทางข้ามพรมแดนเพื่อเข้ารับการผ่าตัดแปลงเพศของชาวต่างชาติมักเกิดจากความไม่พร้อมหรืออุปสรรคในการรักษาในประเทศต้นทางของผู้ป่วย อาทิ แพทย์มีจำนวนน้อย ทำให้ต้องรอคิวเข้ารับผ่าตัดนานเป็นปี เทคนิคการผ่าตัดที่ดีกว่าไทยและผลลัพธ์ไม่เป็นที่พึงพอใจ เป็นต้น ดังนั้นช่วงนี้ถือเป็นช่วงพัฒนาตัวอ่อนสำหรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ในไทย

ภายหลัง พ.ศ. 2542-2553 อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ของไทยเจริญเติบโตมากขึ้น ส่วนหนึ่งมาจากการสนับสนุนของภาครัฐภายหลังวิกฤตต้มยำกุ้ง พ.ศ. 2540 ซึ่งโรงพยาบาลเอกชนที่มีบทบาทอย่างมากในอุตสาหกรรมนี้ กล่าวคือ โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ ก่อนที่เศรษฐกิจภายในประเทศจะประสบปัญหาฟองสบู่ โรงพยาบาลมีแผนธุรกิจที่จะให้บริการลูกค้าหรือคนใช้ระดับบนและระดับกลางในกรุงเทพฯ แต่ปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจนี้ทำให้คนใช้ในกลุ่มคนชั้นกลางที่เคยมีกำลังจ่ายค่ารักษาพยาบาลต้องประสบปัญหาการเงิน และหันไปใช้บริการโรงพยาบาลของรัฐแทน กลุ่มคนใช้ที่เป็นเป้าหมายของโรงพยาบาลบำรุงราษฎร์จึงลดลงอย่างต่อเนื่อง จึงต้องหันไปสู่กลุ่มเป้าหมาย คือ ลูกค้าจากต่างประเทศ ซึ่งในช่วงเวลาเดียวกันนี้เอง ต้นทุนค่ารักษาในต่างประเทศเพิ่มขึ้นจากการปฏิรูประบบบริการสุขภาพและข้อจำกัดในการผ่าตัดใหญ่ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้ป่วยตะวันตก โดยเฉพาะในยุโรปและสหรัฐฯ (Wariya and Katesaya, 2017, p.15 as cited in Aizura, 2010) กลุ่มตลาดเฉพาะของกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศต่างชาติ ต่างก็เดินทางมาผ่าตัดแปลงเพศในไทยกับนายแพทย์ปรีชา เตียวตานนท์ ณ โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ แต่ภายหลัง ผู้บริหารของโรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ เลือกว่าจะไม่สนับสนุนประชาสัมพันธ์การผ่าตัดศัลยกรรมแปลงเพศ ด้วย

เกรงว่าจะกระทบภาพลักษณ์ของโรงพยาบาล แต่ถึงอย่างนั้น ชื่อเสียงของโรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ก็เป็นที่รู้จักไปทั่วโลก ในฐานะโรงพยาบาลที่ทันสมัยเพียงพร้อมที่สุดในเอเชียอาคเนย์ และเป็นหนึ่งในตัวขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ (Medical Tourism) ของประเทศไทย (สงวน คุณาพร, ม.ป.ป.) รวมไปถึงการเข้ามาศัลยกรรมแปลงเพศด้วย

เหตุการณ์ก่อการร้าย 9/11 ที่ตึกเวิร์ลเทรดเซ็นเตอร์ของสหรัฐอเมริกาถูกโจมตี เมื่อ พ.ศ. 2544 เป็นปัจจัยเร่งสำคัญที่ทำให้ไทยกลายเป็นตัวเลือกอันดับต้นๆ ของชาวต่างชาติในการเข้ามารักษาพยาบาล เนื่องจากประชากรบางกลุ่มโดยเฉพาะจากประเทศกลุ่มตะวันออกกลางเผชิญความท้าทายในการขอวีซ่าเพื่อเดินทางไปสหรัฐฯ ดังนั้น ชาวอาหรับที่เคยไปรักษาสุขภาพ เช่น ผ่าตัดหัวใจ มะเร็ง ข้อเข่า ฯลฯ ไม่สนใจเดินทางไปทำการรักษาตัวในประเทศสหรัฐฯ ดังเดิม เพราะไม่ได้รับการต้อนรับและถูกมองว่าเป็นผู้ก่อการร้าย ประชากรกลุ่มนี้จึงเบนเข็มมาที่ประเทศไทย ทำให้การท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ในไทยได้รับความนิยมอย่างมาก จนกลายเป็นอุตสาหกรรมที่โตขึ้นทุก ๆ ปี สวนทางกับธุรกิจอื่นๆ ในช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ โรงพยาบาลในไทยจำนวนหนึ่งจึงได้ใช้โอกาสนี้ในการลงโฆษณาประชาสัมพันธ์ในหนังสือพิมพ์อาหรับ ร่วมกับบริษัทท่องเที่ยวและขอคำปรึกษาจากรัฐบาล (Kittikanya, 2007) เช่น พวกเขาจัดกิจกรรมทางศาสนาอิสลามสำหรับพนักงานและการสวดมนต์ในห้องละหมาด (CIFAI, 2003, p. 6) เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ให้เข้ามารักษาพยาบาลในประเทศไทย

อีกทั้งใน พ.ศ. 2544 รัฐบาลในขณะนั้นภายใต้การนำของพรรคไทยรักไทยมองเห็นว่า การท่องเที่ยวเชิงการแพทย์และสุขภาพเป็นโอกาสสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติจึงสั่งการให้กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และกระทรวงอุตสาหกรรมร่วมมือกับภาคเอกชน เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์และสุขภาพ หรือ Medical Tourism อย่างจริงจัง (CIFAI, 2003, p. 6) เช่น ที่จังหวัดภูเก็ต เกิดการตื่นตัวในโอกาสทางเศรษฐกิจตัวใหม่นี้ โดย บริษัท Phuket Health and Travel โดยคุณปิยะนุช หงษ์หยก ร่วมมือกับโรงพยาบาลกรุงเทพภูเก็ต เริ่มส่งเสริมการตลาดด้วยการดึงนักท่องเที่ยว ให้เข้ามาใช้บริการทางด้านสุขภาพและศัลยกรรมตกแต่งความงาม ถือได้ว่าเป็นต้นแบบของบริษัทที่ประกอบธุรกิจด้านนี้ทั้งในระดับประเทศและภูมิภาค จนกระทั่งมีบริษัททำนองเดียวกันนี้ เกิดขึ้นอีกจำนวนมากทั้งในประเทศและต่างประเทศ (สงวน คุณาพร, ม.ป.ป.)

ใน พ.ศ. 2544 ผู้สื่อข่าวเดินทางไปยังจังหวัดภูเก็ตร่วมกับคณะรัฐมนตรีสัญจร และในการเดินทางครั้งนั้น นางสาวสุภารัตน์ เกยุราพันธ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขในขณะนั้นแถลงข่าวที่ชาวต่างชาติเดินทางไปยังจังหวัดภูเก็ตเพื่อรับการผ่าตัดศัลยกรรมแปลงเพศโดยเฉพาะพร้อมกับนายแพทย์สงวน คุณาพร ศัลยแพทย์ตกแต่งที่เป็นแพทย์ด้านนี้เพียงคนเดียวของจังหวัดภูเก็ตใน

ขณะนั้น โดยระบุถึงความสำคัญของคนไข้จากสหรัฐอเมริกา แคนาดา อังกฤษ ญี่ปุ่น และออสเตรเลีย บินตรงมายังภูเก็ต เพื่อรับการผ่าตัดศัลยกรรมแปลงเพศจากชายเป็นหญิง ซึ่งสร้างรายได้ให้กับจังหวัด และประเทศ จนเป็นข่าวพาดหัว “แปลงเพศกู้ชาติ” และการผ่าตัดแปลงเพศก็กลายเป็นจุดสนใจของ สื่อมวลชนและประชาชนทั่วไปในขณะนั้นมากขึ้น รวมไปถึงเป็นหนึ่งในแรงดึงดูดสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ในไทยอย่างจริงจังมากขึ้น (สงวน คุณาพร, ม.ป.ป.)

ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา ประเทศไทยก็ได้รับการกล่าวขานมากขึ้นเรื่อย ๆ และถูกปิดหมุดในฐานะที่เป็นจุดหมายปลายทางของผู้คนทั่วโลกที่ต้องการรับการผ่าตัดศัลยกรรมเปลี่ยนเพศ (World capital of Sex change) สำนักข่าวต่างประเทศหลายสำนัก เว็บไซต์ บล็อก และสื่อสังคมออนไลน์ ต่างนำเสนอข่าวประเด็นนี้ รวมทั้งการเติบโตของการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ และสุขภาพของประเทศ และยกย่องความสามารถของศัลยแพทย์ไทย ซึ่งทำให้ผู้คนที่คิดถึงการศัลยกรรมตกแต่งความงามด้านอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็น ศัลยกรรมเต้านม ศัลยกรรมใบหน้า จมูก ตา ลำตัว ดูดไขมัน เป็นต้น ต่างหลั่งไหลเข้ามาประเทศไทย ทั้งโดยการติดต่อผ่านเว็บไซต์ของสถานพยาบาลโดยตรงและที่เฟื่องฟูมากที่สุดในปัจจุบันก็คือ ผ่านทางบริษัทตัวแทนธุรกิจท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ (Medical Travel Agency) ที่ผุดขึ้นมากมายทั่วโลก ทำให้การท่องเที่ยวเชิงการแพทย์เป็นธุรกิจที่เติบโตเร็วที่สุดอย่างหนึ่งในโลก ก่อให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจมหาศาล (สงวน คุณาพร, ม.ป.ป.)

นอกจากนี้ อิทธิพลของโลกาภิวัตน์ยังมีผลต่อการเติบโตของอุตสาหกรรมการแปลงเพศในไทย ตั้งแต่ช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ที่ปรากฏการณ์นี้เป็นที่รู้จักและแผ่ขยายทั่วโลก โดยกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้เกิดการกระจายข่าวสารอย่างง่ายดาย รวดเร็ว และการติดต่อสื่อสารที่สะดวกและเข้าถึงง่าย โดยสถานพยาบาลและบริษัทนายหน้าเพื่อการแปลงเพศ ใช้โอกาสนี้ในการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ทางอินเทอร์เน็ตในช่องทางสื่อโซเชียลมีเดียต่าง ๆ ในการทำการตลาดและเข้าถึงกลุ่มตลาดเฉพาะได้ง่ายมากขึ้น อาทิ เว็บไซต์และเพจเฟซบุ๊กของสถานพยาบาล บริษัทนายหน้าเพื่อการแปลงเพศ และสำนักข่าวทั้งไทยและต่างประเทศที่ตีแผ่การศัลยกรรมแปลงเพศในไทยให้เป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น สื่อในรูปแบบต่าง ๆ เหล่านี้แหล่งข้อมูลสำคัญสำหรับกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศที่ต้องการศึกษาข้อมูลและประกอบการตัดสินใจ ไม่ว่าจะเป็นด้านฝีมือของแพทย์ เทคนิคการผ่าตัด ผลลัพธ์ เทคโนโลยี ราคา การบริการ หรือสถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียง เป็นต้น (สงวน คุณาพร, ม.ป.ป.)

อีกทั้ง การพัฒนาของเทคโนโลยีด้านเครื่องมือและฝีมือของแพทย์ที่พัฒนาไปตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยีเช่นกัน เทคนิคและเทคโนโลยีของไทยในการผ่าตัดแปลงเพศ มีความก้าวหน้ามากกว่าแถบยุโรปและอเมริกาเหนือ (Sukontapatipark, 2005) ทำให้จำนวนผู้เข้ารับการผ่าตัดแปลงเพศในไทยและต่างประเทศเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ อีกทั้งทักษะและเทคนิคการผ่าตัดที่ผลลัพธ์ออกมาเสมือนอวัยวะเพศหญิงมาก การสร้างตุ่มรับความรู้สึกทางเพศ (Clitoris) ซึ่งในปัจจุบัน

ข้อมูลจากโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย ได้กล่าวถึงเทคนิคการแปลงเพศจากชายเป็นหญิงว่า ศัลยแพทย์โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ได้คิดค้นนวัตกรรมการผ่าตัดแปลงเพศจากชายเป็นหญิงแบบใหม่เป็นแห่งแรกของโลก ด้วยเทคนิคการนำเยื่อช่องท้องแบบติดขั้วเส้นเลือดมาใช้ในการสร้างเยื่อช่องคลอดเพื่อความเป็นธรรมชาติ และสามารถใช้งานได้ดีเหมือนช่องคลอดของเพศหญิง (พูนพิศมัย สุวะโจ, 2563) ผลจากนวัตกรรมนี้ก็ยิ่งทำให้ทยกลายเป็นที่สนใจของกลุ่มบุคคลที่จะเข้ามาศัลยกรรมแปลงเพศมากขึ้น จากบทสัมภาษณ์ของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ แพทย์หญิงพูนพิศมัย สุวะโจ (2563) กล่าวว่า

สรีระของเพศชายนั้นจะไม่มีช่องคลอด จึงจำเป็นต้องสร้างช่องคลอดขึ้นมาใหม่ หลังจากนั้นก็สร้างผนังเยื่อช่องคลอดซึ่งเปรียบเสมือนการปูกระเบื้อง ทาสีหรือติดวอลเปเปอร์ภายในบ้าน โดยจะมีการบุเนื้อเยื่อเพื่อไม่ให้ช่องคลอดตีบแคบเข้ามา ซึ่งวิธีใหม่นี้เองพบว่า พบว่าการใช้เยื่อช่องท้องทำเป็นผนังช่องคลอดได้ผลดีและมีความปลอดภัยสูง

การเติบโตของอุตสาหกรรมแปลงเพศในไทย เกิดจากปัจจัยและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา ไม่ว่าจะเป็นผลพวงในอดีตจากรู้งเรื่องอุตสาหกรรมการค้าบริการทางเพศนำไปสู่การประกอบอาชีพของกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศในไทยที่จำเป็นต้องมีหน้าตาและร่างกายเหมือนผู้หญิง ทำให้การศัลยกรรมความงามและแปลงเพศเป็นทางเลือกที่ตอบโจทย์และตอบสนองความต้องการ แพทย์ผู้บุกเบิกการศัลยกรรมแปลงเพศในไทย นายแพทย์ปรีชา เตียวตานนท์ ผู้เรียนจากมหาลัยต่างประเทศ พัฒนาเทคนิคเฉพาะจนกลายเป็นความเชี่ยวชาญและมีมือโตเด่นจนมีชื่อเสียงระดับนานาชาติ เหตุการณ์วิกฤตเศรษฐกิจต้มยำกุ้ง ที่บังคับให้สถานพยาบาลเปลี่ยนกลุ่มตลาดเป้าหมายเป็นกลุ่มคนใช้ต่างประเทศ และอิทธิพลของโลกาภิวัตน์ในการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ออกสู่ทั่วโลก และการพัฒนาของเทคโนโลยี

อย่างไรก็ดี ปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้น ประกอบด้วยกลุ่มที่มีบทบาทแตกต่างกันในแต่ละภาคส่วนของอุตสาหกรรมแปลงเพศในไทย โดยแต่ละภาคส่วนต่างก็พัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมนี้ เพื่อให้ประเทศไทยเป็นปลายทางการค้าศัลยกรรมแปลงเพศในระดับนานาชาติ ทั้งนี้ ผู้เขียนจะกล่าวถึงบทบาทและความสัมพันธ์ของภาครัฐฯ สถานพยาบาลเพื่อการแปลงเพศ บริษัทนายหน้าเพื่อการแปลงเพศ และกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศในไทย ในส่วนถัดไป

บทที่ 3

บทบาทและความสัมพันธ์ของรัฐบาล สถานพยาบาลเพื่อการแปลงเพศ และกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศ กับการเติบโตของอุตสาหกรรมเพื่อการแปลงเพศในประเทศไทย

ในบทนี้ผู้เขียนจะกล่าวถึง บทบาทของภาครัฐ ในอุตสาหกรรมแปลงเพศในไทย นโยบาย ศูนย์กลางทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับการศัลยกรรมแปลงเพศ และความร่วมมือในระดับองค์กร ระหว่างสถานพยาบาลในไทย บทบาทของกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศในไทย และบทบาทของสถานพยาบาลเพื่อการแปลงเพศ ว่ามีบทบาทอย่างไรบ้างในการเติบโตของอุตสาหกรรมแปลงเพศในไทย โดยอธิบายผ่านปัจจัยต่าง ๆ ที่เข้ามามีอิทธิพลและส่งผลให้เกิดสถานพยาบาลได้อย่างไร ขณะเดียวกัน ผู้เขียนจะวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐ สถานพยาบาลเพื่อการแปลงเพศ รวมไปถึงกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศในไทย

บทบาทของภาครัฐ

ภาครัฐมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมการแปลงเพศในไทย ในมิติต้องคร่อมผ่านนโยบายศูนย์กลางทางการแพทย์ (Medical Hub) และร่วมมือกับองค์กรเอกชนในการกำหนดทิศทางและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ในไทยให้บรรลุเป้าหมายในการเป็นปลายทางการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ระดับภูมิภาคและนานาชาติ โดยในส่วนนี้ ผู้เขียนจะกล่าวถึง นโยบายของภาครัฐที่ออกแบบเพื่อส่งเสริมและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดศัลยกรรมแปลงเพศในไทยและต่างชาติ รวมไปถึงความพยายามที่จะพัฒนาแผนการส่งเสริมศัลยกรรมความงามและแปลงเพศเพื่อบรรลุเป้าหมายในการเป็นศูนย์กลางการแพทย์นานาชาติ

บทบาทของภาครัฐในแง่ของนโยบาย รัฐบาลได้จัดอุตสาหกรรมการแปลงเพศเป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมความงาม และเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, ม.ป.ป.) รัฐบาลขับเคลื่อนการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ในระดับมหภาค โดยอาศัยนโยบายศูนย์กลางการแพทย์ (Medical hub) ในการกำหนดแนวทางการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ในภาพรวม มีเป้าหมายเพื่อทำให้ประเทศไทยกลายเป็นศูนย์กลางด้านสุขภาพนานาชาติเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจในอนาคต กล่าวคือ รัฐบาลมีแบบแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (พ.ศ. 2560-2569) ทั้ง 7 ยุทธศาสตร์ 4 ผลผลิตหลัก ได้แก่ Wellness Hub, Medical Service Hub, Academic Hub และ Product Hub ที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2559 ซึ่งงบประมาณในปี พ.ศ. 2560 ได้ขับเคลื่อนการดำเนินงานโดยใช้กลไกของคณะกรรมการอำนวยการพัฒนาและส่งเสริมประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางด้าน Medical and Wellness Tourism อีกด้วย (กองสุขภาพระหว่างประเทศ, ม.ป.ป.)

โดยมีกระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้ร่วมมือกันพัฒนาและดำเนินการนโยบายนี้ รวมไปถึงได้ก่อตั้งและมอบหมายให้กรมสนับสนุนสุขภาพ ซึ่งมีหน่วยงานย่อย โดยเฉพาะ เช่น กองสุขภาพระหว่างประเทศ กำหนดแนวทางและหน้าที่ในแต่ละภาคส่วนได้อย่างชัดเจนเพื่อบรรลุเป้าหมายในการเป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ และดำเนินการจัดการประชุมเพื่อพูดคุยและปรึกษาในประเด็นต่าง ๆ โดยตัวแทนจากฝ่ายภาครัฐที่ผู้เขียนสัมภาษณ์ ได้กล่าวถึงหน้าที่หลักของกรมสนับสนุนสุขภาพไว้ว่า

คณะกรรมการศูนย์กลางสุขภาพนานาชาตินี้ครับ ปีนี้ก็จะประชุมสัก 2-3 ครั้ง แบ่งเป็นด้าน ๆ แบ่งเป็นยุทธศาสตร์ทางการรักษาพยาบาล เรียกว่า Medical Service ด้านการประกอบการเพื่อสุขภาพ เรียกว่า Wellness แล้วก็ด้านสมุนไพร เรียกว่า Product Hub แล้วก็สุดท้ายเป็นศูนย์กลางการศึกษา ด้านการแพทย์สาธารณสุข เรียกว่า Academic Hub ที่นี้ก็กำหนดทิศทางของแต่ละด้าน แล้วก็แต่ละด้านก็ไปพัฒนา ทำแผนของตัวเอง มีตั้งแต่แผนการพัฒนา แผนการส่งเสริมผู้ประกอบการ อะไรต่าง ๆ อันนี้ก็เป็นด้านนโยบายของรัฐบาล (ภาคิน, 17 มกราคม 2565)

ปัจจุบันประเทศไทยมีสถานพยาบาลที่ได้มาตรฐานสากลรองรับโดย Joint Commission International (JCI) จำนวน 69 โรงพยาบาล ซึ่งเป็นอันดับที่ 4 ของโลก และอันดับ 1 ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมถึงมีการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจเป็นอันดับที่ 6 ของโลก (APEC Thailand, 2022) กล่าวได้ว่า ประเทศไทยมีชื่อเสียงอย่างมากด้านการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ โดยเฉพาะด้านเวชศาสตร์ชะลอวัย ทันตกรรม การรักษาภาวะมีบุตรยาก การผ่าตัดศัลยกรรมความงาม และผ่าตัดศัลยกรรมแปลงเพศก็เป็นแม่เหล็กสำคัญที่ดึงดูดผู้บริโภครายเข้าสู่อุตสาหกรรมนี้ (ภาคิน, สัมภาษณ์, 17 มกราคม 2565) ถึงแม้การผ่าตัดแปลงเพศจะเป็นตลาดที่เจาะกลุ่มผู้บริโภคเฉพาะกลุ่มก็ตาม แต่จำนวนของกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศที่ต้องการเข้ารับการผ่าตัดแปลงเพศมีจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ นายแพทย์กรีชาติ พรสินสิริรักษ์ หัวหน้าศูนย์ศัลยกรรมตกแต่งโรงพยาบาลยันฮี เปิดเผยว่าตลาดของอุตสาหกรรมให้บริการบริการศัลยกรรมเพื่อการข้ามเพศในประเทศไทยเติบโตอย่างต่อเนื่อง 10% ต่อปี โดยใน 1 สัปดาห์จะมีผู้รับบริการแปลงอวัยวะเพศเฉลี่ย 2-5 ราย (Rawikul & Lutthipongpun อ้างถึงใน ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, 2559)

ข้อมูลจากกรมสนับสนุนบริการสุขภาพกล่าวถึง การสนับสนุนจากภาครัฐในการอำนวยความสะดวกแก่ชาวต่างชาติในการเดินทางเข้าประเทศไทย หรือวีซ่ารักษาพยาบาลสำหรับต่างชาติ (Medical Treatment Visa) โดยการขยายเวลาพำนักในราชอาณาจักรไทย รวม 90 วัน สำหรับผู้ป่วยและผู้ติดตาม รวม 4 ราย และการเดินทางเข้ามารับการรักษาพยาบาล สำหรับกลุ่มประเทศ GCC (สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ รัฐกาตาร์ รัฐคูเวต รัฐสุลต่านโอมาน ราชอาณาจักรบาห์เรน และ

ราชอาณาจักรราชอาณาจักรเอเชีย) กลุ่มประเทศ CLMV (กัมพูชา ลาว พม่า เวียดนาม) และสาธารณรัฐประชาชนจีน อีกทั้ง รัฐบาลยังขยายระยะเวลาพำนักราชอาณาจักรไทยสำหรับกลุ่มพำนักระยะยาว (Long Stay Visa) นำร่อง 14 ประเทศกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เดนมาร์ก นอร์เวย์ เนเธอร์แลนด์ สวีเดน อังกฤษ ฝรั่งเศส ฟินแลนด์ อิตาลี เยอรมนี สวิตเซอร์แลนด์ ออสเตรเลีย อเมริกา ญี่ปุ่น และแคนาดา จากเดิม 1 ปี เป็น 10 ปี (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, ม.ป.ป.) รวมไปถึงจัดตั้งศูนย์ล่าม เพื่อให้บริการด้านภาษาต่างประเทศในทุกภาษาแก่สถานพยาบาล โดยจัดตั้งในจังหวัดท่องเที่ยวชั้นนำ

อีกปัจจัยที่ภาครัฐให้ความสำคัญ คือ ความปลอดภัยในการรักษา ประกอบด้วย มาตรฐานในด้านฝีมือแพทย์และผลลัพธ์ของการผ่าตัดเป็นที่น่าพึงพอใจ หลีกเลี่ยงการเกิดภาวะแทรกซ้อนหลังการผ่าตัดแปลงเพศ ด้วยเหตุนี้ ภาครัฐจึงมีแนวคิดที่จะส่งเสริมการบริการด้านประกันสุขภาพสำหรับชาวต่างชาติที่เข้ารับการผ่าตัดแปลงเพศในอนาคต เช่น การทำประกันเพื่อรับประกันความเสียหายอาจจะรวมอยู่ในแพคเกจการผ่าตัดศัลยกรรมความงามและแปลงเพศ ทำให้คนไข้เกิดความมั่นใจว่าถ้าเกิดภาวะแทรกซ้อนขึ้น เขาจะได้รับการดูแลต่อจากทางสถานพยาบาล หรือถ้าเกิดมีปัญหาเกิดขึ้น ภาครัฐต้องเข้าไปเป็นคนกลางในการแก้ไข เป็นต้น (ภาคิน, สัมภาษณ์, 17 มกราคม 2565)

การประชาสัมพันธ์ก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ภาครัฐพิจารณาว่า การทำการตลาดควรดูน่าเชื่อถือ กล่าวคือ การศัลยกรรมแปลงเพศ ถ้าเป็นการรีวิวดูแบบปากต่อปาก จากประสบการณ์ตรงของผู้เข้ารับการผ่าตัดแปลงเพศ ข้อมูลจะดูน่าเชื่อถือมากกว่าการโฆษณาจากสถานพยาบาลหรือภาครัฐ ดังนั้น ภาครัฐจึงมีแนวทางในการรวมรวมกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศที่เข้ารับการผ่าตัดในไทยมาแล้ว จากนั้นสร้างแพลตฟอร์มทางออนไลน์ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ ไม่ว่าจะต่างชาติหรือใครก็ตาม เช่น เว็บไซต์เพื่อเป็นตัวกลางในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการศัลยกรรมแปลงเพศในไทย หรือผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ออนไลน์ หรืออินฟลูเอนเซอร์ก็ดี หรือผู้ที่เคยประกวดเทวีระดับโลกของกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศก็ดี ล้วนมีส่วนช่วยให้การประชาสัมพันธ์การศัลยกรรมแปลงเพศของไทยเป็นไปในทางที่ดีและคนรู้จักมากยิ่งขึ้น (ภาคิน, สัมภาษณ์, 17 มกราคม 2565)

นอกจากนี้ ภาครัฐยังเห็นชอบว่าด้วยเรื่องของการผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการแพทย์และสุขภาพระดับโลก โดยเริ่มจากการพัฒนาพื้นที่ 4 จังหวัดภาคใต้เป็นระเบียงเศรษฐกิจสุขภาพอันดามัน (Andaman Wellness Corridor: AWC) เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจระหว่างการระบาดและหลังการระบาดของโรคโควิด 19 ในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน ได้แก่ ภูเก็ต กระบี่ พังงา และระนอง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความพร้อมและมีศักยภาพสูง เช่น การรักษาโรคสลับซับซ้อน การผ่าตัดแปลงเพศ สปาและแหล่งน้ำพุร้อนระดับโลก การดูแลนักท่องเที่ยวทางทะเล เป็นต้น โดยมอบหมายให้กรมสนับสนุนบริการสุขภาพและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำยุทธศาสตร์ด้านบริการทางการแพทย์ ด้านผลิตภัณฑ์สุขภาพ ด้านบริการวิชาการและงานวิจัย และด้านบริการส่งเสริมสุขภาพ เสนอ

คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบต่อไป พร้อมจัดตั้งคณะกรรมการ อนุกรรมการ และคณะทำงาน ขับเคลื่อนในระดับประเทศและระดับพื้นที่ เพื่อพัฒนาต้นแบบพื้นที่นำร่อง (กลุ่มภารกิจด้านข่าวและสื่อมวลชนสัมพันธ์ สำนักสารนิเทศ, 2565)

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ภาครัฐมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนอุตสาหกรรม แปลงเพศในไทย ผ่านการกำหนดทิศทางและส่งเสริมนโยบายศูนย์กลางการแพทย์ (Medical Hub) ในหลายด้าน อาทิ จัดตั้งกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ ซึ่งมีหน่วยงานย่อยทำหน้าที่เฉพาะเจาะจง เช่น กองสุขภาพระหว่างประเทศ เป็นต้น จัดการประชุมเพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับการพัฒนาให้ไทย กลายเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์ในระดับองค์กร เช่น ตัวแทนภาครัฐและสถานพยาบาล การออกวีซ่ารักษาพยาบาลสำหรับต่างชาติ เพื่ออำนวยความสะดวกในด้านระยะเวลาในกรณีเข้ารับการรักษา ใหญ่ทั่วไปหรือศัลยกรรมความงามและแปลงเพศ อีกทั้ง ยังมีแผนพัฒนาจัดตั้งศูนย์ล้าม เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้บริโภคมานานาชาติทั่วโลก แผนในการบริการด้านความปลอดภัยของสุขภาพ เช่น ประกันความปลอดภัยของผู้บริโภคหลังการผ่าตัด เพื่อให้ผู้บริโภคมั่นใจว่าถ้าเกิดปัญหาใด ๆ หลังผ่าตัด จะยังคงได้รับการคุ้มครองจากสถานพยาบาล แผนการทำตลาดและประชาสัมพันธ์ จัดทำสื่อกลางเช่น เว็บไซต์ ในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับศัลยกรรมแปลงเพศในไทย โดยรวบรวมกลุ่มคนข้ามเพศทั้งไทยและต่างชาติที่เคยมีประสบการณ์ผ่าตัดแปลงเพศในไทยบอกเล่าประสบการณ์ที่น่าเชื่อถือ เป็นต้น

บทบาทของกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศ

นอกเหนือจากภาครัฐ ผู้หลากหลายทางเพศก็มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้ประเทศไทยกลายมาเป็นปลายทางของการศัลยกรรมทางเพศ บทบาทของประชากรกลุ่มนี้เชื่อมโยงกับอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์และการเติบโตของการค้าบริการทางเพศในช่วงหลังสงครามเวียดนาม กลุ่มผู้หลากหลายทางเพศมีประวัติศาสตร์ยาวนานดังปรากฏในภาพประติมากรรมและบันทึกต่าง ๆ ในอดีตอันยาวนาน อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมรักร่วมเพศมักถูกนำเสนอในฐานะพฤติกรรมที่ผิดแผกภายใต้อิทธิพลของผู้นำศาสนาต่าง ๆ ส่งผลให้ชนชั้นนำและผู้นำประเทศบางส่วนที่รับเอาแนวคิดทางศาสนาเหล่านั้นมาปฏิบัติได้ออกกฎหมายเพื่อเอาผิดต่อผู้หลากหลายทางเพศ แนวคิดในลักษณะดังกล่าวแพร่หลายมากขึ้นในประเทศไทยในช่วงศตวรรษที่ 19 (Lverson, 2017) ผ่านการที่ชนชั้นนำไทยรับเอา “ความเป็นวัฒนธรรมทางตะวันตก”

ใน พ.ศ. 2475 แนวคิดเรื่องเพศสภาพถูกใช้เป็นเครื่องมือของรัฐในการจัดระเบียบสังคม (Barne, 1993; Winichakul, 1994) และเกิดการนิยามว่าหญิงและชายไทยควรแสดงออกทางเพศวิถีของตนอย่างไร อีกทั้งยังมีการหยิบเอาแนวคิดร่วมสมัยเกี่ยวกับวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศ

ผ่านสถาบันทางสังคมต่าง ๆ เช่น โรงเรียน ตำรวจ และทหาร ความเข้าใจในเรื่องเพศสถานะถูกแทนที่ด้วยแนวคิดที่เข้มงวดมากขึ้น การจัดระเบียบดังกล่าวถูกทำให้เข้าใจว่าเป็นแนวคิดแบบสมัยใหม่และคือสิ่งที่ควรจะเป็นและปฏิบัติตาม ส่งผลให้การรับรู้ทางสังคมเกี่ยวกับวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ของเพศสถานะฝงลึกอยู่ในสังคม ทศนคติดังกล่าวส่งผลต่อกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศในประเทศที่มีอยู่จำนวนมากไม่น้อย ส่งผลให้คนกลุ่มนี้ตกเป็นเป้าสายตาที่ถูกมองในแง่ลบตลอดเวลา ภาพลักษณ์ของกลุ่มผู้หลากหลายทางปรากฏในลักษณะพฤติกรรมที่ผิดแปลกไปจากบรรทัดฐานการรักต่างเพศ (Non-Heteronormative) บ้างมองว่าเป็นความผิดปกติทางจิต (Jackson, 1997b)

อย่างไรก็ดี นับตั้งแต่ช่วง พ.ศ. 2493 เป็นต้นมา การขยายตัวของสื่อทุกแขนงและรวมถึงอิทธิพลจากโลกาภิวัตน์ในทศวรรษต่อมา เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับเพศสถานะและเพศวิถีมากขึ้น อีกทั้งยังทำให้มีนักกิจกรรมกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศหัวสมัยใหม่เกิดขึ้นและมีการพัฒนาอัตลักษณ์ทางเพศเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้ภาพลักษณ์เชิงลบต่อคนกลุ่มเหล่านี้ลดลง ในช่วงเวลาดังกล่าวสื่อเกี่ยวกับกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศเริ่มขยายตัว เช่น หนังสือเรื่องเกย์ ในยุค พ.ศ. 2510 นิตยสารและภาพยนตร์เกี่ยวกับเกย์ในช่วง พ.ศ. 2523 ประกอบกับการขยายตัวของชานาเกย์และสถานประกอบการของกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศอื่น ๆ ในช่วง พ.ศ. 2533 อีกทั้งยังเกิดการบูรณาการประเด็นเรื่องความหลากหลายทางเพศ พัฒนาการเหล่านี้ต่างมีส่วนช่วยสร้างความเข้าใจแบบใหม่ในประเด็นเรื่องวิถีทางเพศและอัตลักษณ์ทางเพศในไทย รวมไปถึงมุมมองที่ขยายและเปิดกว้างของคนในสังคมอีกด้วย (Jackson, 2011)

ถึงแม้ว่าสังคมไทยจะมีทัศนคติที่เปิดกว้างมากขึ้น แต่ยังคงไม่เปิดกว้างมากพอที่จะรับกลุ่มคนหลากหลายทางเพศเข้าทำงานในบางสาขาอาชีพ เช่น ข้าราชการ พนักงานบริษัทเอกชน และอื่น ๆ โดยรายงานของ World Bank พ.ศ. 2561 มีการทำแบบสำรวจประชากรชาวไทยจำนวน 3,502 คน แบ่งเป็นกลุ่มหลากหลายทางเพศจำนวน 2,302 คน และกลุ่มเพศชายและหญิงแท้ (Straight) จำนวน 1,200 คน พบว่า ยังมีการเลือกปฏิบัติทั้งในด้านของการทำงาน ไปจนถึงการเข้าถึงบริการของรัฐ และกลุ่มคนข้ามเพศ (Transgender) เป็นอันดับต้น ๆ ที่โดนเลือกปฏิบัติมากที่สุด และมีกลุ่มคนข้ามเพศมากถึง 77% ถูกปฏิเสธการรับเข้าทำงานเพราะเป็นกลุ่มคนหลากหลายทางเพศอีกด้วย (Today Bizview, 2565)

การถูกผลักออกจากอาชีพทั่วไปและถูกปฏิเสธการจ้างงานเพราะเพศสภาพ ส่งผลให้ผู้หลากหลายทางเพศจำนวนหนึ่งเข้าสู่อาชีพขายบริการทางเพศเพื่อความอยู่รอด สำนักข่าว BBC NEWS ไทยดำเนินการสัมภาษณ์คนข้ามเพศไทยรายหนึ่งที่ประกอบอาชีพขายบริการทางเพศในประเทศอังกฤษ และพบว่า

เธอเริ่มขายบริการครั้งแรกที่เมืองไทยตั้งแต่อายุ 27 ปี โดยก่อนหน้านี้ เรียนจบปริญญาตรี ด้านการโรงแรม แต่สาเหตุหนึ่งที่ทำให้หันเหเข้าสู่เส้นทางสายนี้คือ ความผิดหวังซ้ำซากจากการถูกปฏิเสธจ้างงานเพราะเพศสภาพของเธอ และปัจจุบันเธอค้าบริการทางเพศในอังกฤษ “ในฐานะผู้หญิง” ได้โดยที่ลูกค้าราว 90% ไม่รู้ว่าเธอเป็นคนข้ามเพศ (วิชุดา ครุฑเหิน, 2566)

การขายบริการทางเพศของกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศเกิดขึ้นทั้งในประเทศไทยและในต่างประเทศ ทั้งในเอเชีย ยุโรปและสหรัฐอเมริกา (ทัยเลิศ ลือป้อ, น .16) นำมาซึ่งชื่อเสียงของคนกลุ่มนี้ในการขายบริการทางเพศ ดังจะเห็นได้จากการเติบโตของธุรกิจการค้าบริการทางเพศของคนข้ามเพศชาวไทยในต่างประเทศ เช่น ประเทศเยอรมัน ซึ่งกลายมาเป็นสถานที่ที่เหล่าโสเภณีและกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศไทยไปค้าบริการทางเพศ ผ่านการชักชวนให้ไปทำเพราะรายได้ดี ตั้งแต่ครั้งที่การขายบริการทางเพศในเยอรมันยังผิดกฎหมาย จนปัจจุบันที่ธุรกิจการขายบริการทางเพศถูกกฎหมาย และขยายตัวจนมีมูลค่าปีละประมาณ 6,100 แสนล้านบาท และมีสถานบริการทางเพศขนาดใหญ่ก็มีจำนวนมาก และส่งผลให้กลุ่มผู้หลากหลายทางเพศที่ต้องการเข้าสู่บริการนี้เกิดความต้องการแปลงเพศ

ตั้งแต่ช่วงหลังสงครามเวียดนาม การปรากฏตัวของกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศก็เพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะพัทยา ชลบุรี สัตหีบ เป็นต้น กลายเป็นแหล่งรวมของสถานบริการทางเพศและสถานบันเทิงยามราตรี รวมถึงบาร์เกย์ และเป็นที่ยอมรับอย่างมากจากทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ (พรทิพย์ ปิยะกมลรัตน์, 2556 อ้างถึงใน วิชัย สวัสดิ์จิ้น, 2560) เพื่อตอบสนองต่อความต้องการทางเพศและความบันเทิงที่เพิ่มมากขึ้นของผู้ใช้บริการและนักท่องเที่ยวต่างชาติของกลุ่มคนหลากหลายทางเพศในไทย ซึ่งในระยะเวลาต่อมาจากสถานบันเทิงบาร์เกย์ได้พัฒนา ต่อยอดกลายเป็นการแสดงคาบาเร่ต์ โดยปรากฏให้เห็นชัดเจนในช่วง พ.ศ. 2518 เป็นต้นมา ที่เมืองพัทยา อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี เนื่องจากการแสดงคาบาเร่ต์ เป็นการแสดงของเกย์หรือกะเทย ที่ต้องแต่งหน้า แต่งกายเลียนแบบผู้หญิง และเหมือนผู้หญิงให้ได้มากที่สุด (วิชัย สวัสดิ์จิ้น, 2560) นั่นเป็นเหตุผลที่ว่า ทำไมช่วงเวลาดังกล่าว คนข้ามเพศจึงต้องการผ่าตัดตัดศัลยกรรมความงามและแปลงเพศ เพื่อให้สอดคล้องกับอาชีพและอุตสาหกรรมบริการที่กำลังเป็นที่นิยมในช่วงขณะนั้น

อีกทั้งอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของเมืองพัทยาเริ่มขยายตัวและเป็นที่นิยมทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ และเมื่อธุรกิจการแสดงคาบาเร่ต์เริ่มเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวต่างชาติ จึงขยายกิจการเป็นการแสดงในโรงละครที่มีขนาดใหญ่กว่าเดิมที่เป็นเพียงตึกแถว และดึงดูดกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศเข้าสู่อุตสาหกรรมบันเทิงนี้ซึ่งมาพร้อมกับความต้องการการแปลงเพศของกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศ โดยเฉพาะผู้ที่ทำงานบาร์เกย์และพัฒนาสู่คาบาเร่ต์ ที่ต้องแต่งหน้า แต่งตัว เพื่อให้เหมือนผู้หญิงมากที่สุดในการแสดงโชว์ ผู้เขียนเล็งเห็นว่าเป็นจุดเชื่อมความสัมพันธ์ของการ

เปลี่ยนผ่านจากอุตสาหกรรมการค้าบริการทางเพศสู่อุตสาหกรรมการค้าตัดแปลงเพศเพื่อประกอบอาชีพอย่างชัดเจนที่สุด

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น กลุ่มผู้หลากหลายทางเพศ โดยเฉพาะกลุ่มที่เข้าสู่การขายบริการทางเพศและอุตสาหกรรมบันเทิงจึงมีส่วนในการเติบโตของอุตสาหกรรมแปลงเพศในประเทศไทย ทั้งนี้ กลุ่มคนข้ามเพศในไทยยังมีบทบาทในการดึงดูดกลุ่มคนข้ามเพศต่างชาติ ที่เห็นประเทศไทยในฐานะประเทศแห่งการขายบริการทางเพศและการแปลงเพศเช่นกัน ภาพลักษณ์ดังกล่าวส่งผลให้กลุ่มผู้หลากหลายทางเพศต่างชาติเดินทางเข้ามาทำศัลยกรรมแปลงเพศในไทย ภายหลังจากศัลยกรรมแล้วเสร็จคนกลุ่มนี้บางส่วนใช้เวลาพักผ่อนและท่องเที่ยวในประเทศไทย บ้างกลับมาเพื่อเข้ามาทำงานในประเทศไทย

บทบาทของสถานพยาบาลเพื่อการแปลงเพศในไทย

อุปสงค์ของการแปลงเพศในกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศ นำมาซึ่งการเติบโตของสถานพยาบาลเพื่อการแปลงเพศในประเทศไทย ในส่วนนี้ ผู้เขียนจะชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของสถานพยาบาลเพื่อการแปลงเพศในไทยต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมแปลงเพศ โดยจะแสดงให้เห็นว่า ความสามารถของแพทย์ในการผ่าตัดแปลงเพศจากชายเป็นหญิงหรือหญิงเป็นชาย ราคาที่ถูกมากกว่าประเทศอื่น ๆ ระยะเวลารอคิวผ่าตัดไม่นานเหมือนประเทศอื่น กอปรกับความเชื่อมโยงของสถานพยาบาลเหล่านี้กับบริษัทนายหน้าเพื่อการแปลงเพศส่งผลให้สถานพยาบาลเหล่านี้ได้รับความนิยมมากขึ้นอันนำมาซึ่งการขยายตัวของโรงพยาบาลเอกชนเฉพาะทาง และบางแห่งกำลังก่อตั้งศูนย์คลินิกเฉพาะทางสำหรับกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศโดยเฉพาะ เช่น Pride Clinic ของโรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทยจัดตั้ง คลินิกสุขภาพเพศ เพื่อคนข้ามเพศโดยเฉพาะ คลินิกสุขภาพเพศหลากหลาย ของโรงพยาบาลรามาริบัติ เป็นต้น

สถานพยาบาลเพื่อการแปลงเพศเริ่มเปิดตัวอย่างเป็นทางการเพื่อการผ่าตัดแปลงเพศครั้งแรกใน พ.ศ. 2518 ซึ่งเป็นช่วงเวลาเดียวกับการเกิดขึ้นของสถานบันเทิงทางเพศโดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีทหารสหรัฐฯ ตั้งฐานทัพภายหลังสงครามเวียดนาม และยังประจวบเหมาะกับการเริ่มธุรกิจการแสดงคาบาเร่ต์ ใน พ.ศ. 2518 ด้วยเหตุนี้ จึงไม่น่าแปลกใจนักที่ การผ่าตัดเพื่อศัลยกรรมความงามและแปลงเพศเกิดขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในอุตสาหกรรมบันเทิงอย่างการแสดงคาบาเร่ต์ และกลุ่มอื่น ๆ ที่ต้องการประกอบอาชีพทางเพศ อย่างไรก็ตามในระยะเวลาแรกของการเริ่มต้นอุตสาหกรรมแปลงเพศ ยังมีกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศจำนวนจำกัดและเป็นตลาดขนาดเล็ก ก่อนจะขยายตัวเพิ่มขึ้นภายหลังความต้องการที่เพิ่มขึ้น รวมถึงการพัฒนาเทคนิคการศัลยกรรมแปลงเพศที่ได้รับการพัฒนามากขึ้น

ทั้งนี้ นายแพทย์ปรีชา เตียวตานนท์ได้พัฒนาวิธีการและเทคโนโลยีในการผ่าตัด รวมถึงถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แพทย์รุ่นใหม่ ด้วยวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้บุคคลข้ามเพศมีความสุขกับชีวิตมากขึ้น และตอบสนองต่อความต้องการของผู้ต้องการผ่าตัดแปลงเพศ (Rawikul & Lutthipongpun, 2019 as cited in Sitthineew, n.d.) ซึ่งในช่วงเวลาระหว่างนั้น นายแพทย์ปรีชาเป็นอาจารย์แพทย์สอนการศัลยกรรมแปลงเพศในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นิสิตแพทย์ที่เรียนที่จุฬาฯ เท่านั้นที่สามารถศึกษาและอบรมเฉพาะด้านการศัลยกรรมแปลงเพศ ซึ่งมีแพทย์อยู่จำนวนหนึ่งที่กลายเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านศัลยกรรมแปลงเพศที่สามารถผ่าตัดแปลงเพศจำนวนประมาณ 10-100 ครั้งต่อปี และถือเป็นแพทย์อันดับหนึ่งด้านการศัลยกรรมแปลงเพศประจำจังหวัดท่องเที่ยวในไทย เช่น นายแพทย์สงวน คุณาพร จังหวัดภูเก็ต, นายแพทย์สุพร วทีญญสกุล จังหวัดชลบุรี และนายแพทย์กุลเดช เตชะนภา รักษ์ จังหวัดสงขลา เป็นต้น ซึ่งทั้ง 3 สถานพยาบาลเพื่อการแปลงเพศในแต่ละจังหวัด มีกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศทั้งไทยและต่างชาติเข้ารับการผ่าตัดแปลงเพศจำนวนมาก อาทิ นายแพทย์สุพร มีความโดดเด่นด้านการคิดค้นเทคนิคใหม่ ๆ ที่ได้รับการยอมรับและมีชื่อเสียงระดับนานาชาติ และนายแพทย์กุลเดช มีความโดดเด่นเรื่องฝีมือและมักจะมีคนไข้จากประเทศมาเลเซีย เนื่องจากใกล้และเดินทางสะดวก คนไข้คนไทยก็มีจำนวนมากพอๆกัน เนื่องจากราคาถูกกว่าที่อื่นๆ และผู้หลากหลายทางเพศไทยที่มีทุนน้อย มักจะเลือกผ่าตัดกับนายแพทย์กุลเดช (สงวน คุณาพร 18 มกราคม 2565) เป็นต้น ปัจจุบันฝีมือการศัลยกรรมแปลงเพศของแพทย์ได้รับการยอมรับจากวงการแพทย์นานาชาติให้อยู่ในระดับแนวหน้าของโลก (Rawikul & Lutthipongpun, 2019 as cited in Sitthineew, n.d.) การศัลยกรรมแปลงเพศถือเป็นจุดเริ่มต้นและพื้นฐานของการศัลยกรรมที่นำไปสู่การศัลยกรรมตกแต่งทั่วไป และกลายเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์

ในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2540–2553 อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ของไทยเจริญเติบโตมากขึ้น ส่วนหนึ่งมาจากการสนับสนุนของภาครัฐภายหลังวิกฤตต้มยำกุ้ง พ.ศ. 2540 ซึ่งโรงพยาบาลเอกชนที่มีบทบาทอย่างมากในอุตสาหกรรมนี้ กล่าวคือ การปรับเปลี่ยนแผนธุรกิจของโรงพยาบาลบำรุงราษฎร์จากกลุ่มเป้าหมายคนไข้ระดับชนชั้นกลางขึ้นไป สู่กลุ่มคนไข้ต่างชาติแทน ดังที่ผู้วิจัยได้กล่าวไปแล้วในส่วนการเติบโตของอุตสาหกรรมการแปลงเพศ กอปรด้วยการพัฒนาเทคนิคและฝีมือการผ่าตัดแปลงเพศที่มีความสวยงามมากขึ้น ผลลัพธ์ดีและสามารถใช้งานในทางกายภาพได้เสมือนจริง ทำให้เป็นจุดเด่นในการดึงดูดกลุ่มตลาดผู้หลากหลายทางเพศต่างชาติเลือกประเทศไทยเป็นอันดับแรก ๆ จากการสัมภาษณ์ตัวแทนสถานพยาบาล ได้กล่าวถึง บทบาทของสถานพยาบาลในช่วงเวลาดังกล่าวไว้

สถานพยาบาลเอกชนในกรุงเทพฯ ได้รับผลกระทบจากวิกฤตนี้อย่างมาก ทำให้ต้องหันไปทำตลาดลูกค้าต่างชาติ เช่น การพยายามดึงคนจากประเทศตะวันออกกลาง เข้ามา

รักษาพยาบาลในไทยของโรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ และเน้นกลุ่มลูกค้าต่างชาติเป็นหลักเลย ต้องทำตลาดและโฆษณาว่า โรงพยาบาลเราดีแค่ไหน หมอเก่งแค่ไหน โรงพยาบาลเราเหมือนโรงแรมยังไง ถ้าเดินเข้าไปในโรงพยาบาลเรา จะเหมือนเดินเข้าไปโรงแรม 5 ดาว มีแมคโดนัลด์ พิซซ่าฮัทในโรงพยาบาล ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่น่าตื่นตื้นเต้นมาก เหมือนเข้าไปในศูนย์การค้า โรงแรม โดยการบริการเราก็สุดยอดอยู่แล้ว จากนั้นจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์เพื่อเลี้ยงธุรกิจตัวเอง (สงวน คุณาวพร, 18 มกราคม 2565)

อีกทั้ง ยังมีเหตุการณ์การก่อการร้าย 9/11 ใน พ.ศ. 2544 ที่เป็นปัจจัยเร่งให้สถานพยาบาลเพื่อการแปลงเพศในไทยมีข้อได้เปรียบเนื่องจากกลุ่มลูกค้าชาวอาหรับเบนเข็มเลือกประเทศไทยในการรักษาสุขภาพ โดยผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเคยกล่าวโฆษณาไว้ว่า “เรามีอาหารฮาลาล ห้องละหมาด และอาหารพิเศษสำหรับชาวตะวันออกกลางและบุคลากรทางโรงพยาบาลและโรงแรมฝึกพูดภาษาอาหรับมากขึ้น” (Bundhun, 2010) จากการสำรวจของหนังสือพิมพ์ของสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์กล่าวว่า ประเทศไทยเป็นประเทศแรกของพวกเขาในฐานะจุดหมายปลายทางสำหรับการรักษาพยาบาล ก่อนจะมีการขยายตัวไปครอบคลุมกลุ่มนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคอื่น ๆ ด้วย

ทั้งนี้ การเพิ่มขึ้นของสถานพยาบาลเพื่อการแปลงเพศในไทยภายใต้กระแสการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์มักอยู่ในจังหวัดที่มีความเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และในอดีตเป็นกลุ่มจังหวัดที่เคยเป็นสถานพักพิงของทหารสหรัฐฯ รวมถึงการสื่อสารไร้พรมแดนของอินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นผลมาจากอิทธิพลของโลกาภิวัตน์ และการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่ออื่น ๆ อย่าง หนังสือพิมพ์และโทรทัศน์ ที่เป็นตัวกระตุ้นให้ประเทศไทยยิ่งเป็นที่รู้จักในฐานะผู้เชี่ยวชาญศัลยกรรมแปลงเพศมากยิ่งขึ้น ยิ่งไปกว่านั้น แพทย์ผู้เชี่ยวชาญบางคนถูกเชิญเป็นวิทยากรทั้งในและต่างประเทศ ว่าด้วยเรื่องเกี่ยวกับการศัลยกรรมแปลงเพศทั้งในแง่ของวิชาการ เทคนิค มาตรฐาน และประสบการณ์ ทำหน้าที่เป็นผู้ประชาสัมพันธ์และถ่ายทอดความรู้ บรรยายให้ต่างชาติรับรู้ประเทศไทยในฐานะปลายทางศัลยกรรมแปลงเพศ เป็นสถานที่ที่เหมาะสมแก่กลุ่มผู้หลากหลายทางเพศทั่วโลกที่จะเข้ารับผ่าตัดแปลงเพศ ทำให้แพทย์ทั่วโลกรู้จักเราในฐานะเบอร์ 1 การศัลยกรรมแปลงเพศ รวมไปถึงประชาสัมพันธ์ประเทศไทยในฐานะประเทศที่เป็นมิตรกับกลุ่มผู้หลากหลายทั่วโลก ซึ่งสถานพยาบาลพยายามคิดแคมเปญเพื่อดึงดูดกลุ่มคนเหล่านี้เข้ารับการรักษาในประเทศไทย อีกทั้ง นายแพทย์สงวน โรงพยาบาลศิริโรจน์ ยังได้กล่าวถึง บทบาทที่สำคัญของตนเอง ในฐานะตัวแทนสถานพยาบาลศัลยกรรมแปลงเพศในไทยสู่บทบาทหนึ่งในคณะกรรมการบริหารสมาคมศัลยแพทย์ตกแต่งเสริมสายนานาชาติ (International Society of Aesthetic Plastic Surgery: ISAPS) ว่า

ผมเป็นคนไทยคนแรกตั้งแต่ก่อตั้งสมาคมนี้ขึ้นมา ซึ่งมีสมาชิก 100 กว่าประเทศ และแพทย์ประมาณ 4,000–5,000 คน จะต้องมีการบริหาร นายกสมาคม และตำแหน่งอื่น ๆ

เป็นครั้งแรกของประเทศไทยนับตั้งแต่เป็นสมาชิกมากกว่า 50 ปี ผมได้รับเลือกให้เข้าไปดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารจากทั้งหมด 16 คน ใน พ.ศ. 2563 เพราะ เราเป็นสมาชิกรายาวนาน และมีบทบาทในการช่วยจัดประชุมวิชาการ และส่งเสริมศัลยกรรมแปลงเพศไทยในเวทีระดับนานาชาติ เราช่วยผลักดันและส่งเสริมให้ไทยยังอยู่บนเวทีโลกในเรื่องของศัลยกรรมความงามและแปลงเพศ และเรายังผู้คิดค้นเทคนิคใหม่ๆ ให้กับโลกในเรื่องนี้อยู่เสมอ ผมเองก็ยังมีเทคนิคใหม่ ๆ ที่ยังแนะนำให้คนไทยและแพทย์รู้จักเหมือนกัน (สงวน คุณภาพ, 18 มกราคม 2565)

จากปัจจัยที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น ประเทศไทยจึงได้รับการกล่าวขานมากขึ้นเรื่อย ๆ เกี่ยวกับชื่อเสียงการศัลยกรรมแปลงเพศและถูกปิดกั้นในฐานะที่เป็นจุดหมายปลายทางของผู้คนทั่วโลกที่ต้องการรับการผ่าตัดศัลยกรรมแปลงเพศ (World capital of Sex change) ซึ่งสำนักข่าวต่างประเทศหลายสำนัก เว็บไซต์ บล็อก และสื่อสังคมออนไลน์ ต่างนำเสนอข่าวประเด็นนี้ รวมทั้งการเติบโตของการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์และสุขภาพของประเทศไทย และยกย่องความสามารถของศัลยแพทย์ไทย ซึ่งทำให้ผู้คนที่คิดถึงการศัลยกรรมตกแต่งความงามด้านอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็น ศัลยกรรมเต้านม ศัลยกรรมใบหน้า จมูก ตา ลำตัว ดูดไขมัน เป็นต้น ต่างหลั่งไหลเข้ามาประเทศไทย ทั้งโดยการติดต่อผ่านเว็บไซต์ของสถานพยาบาลเพื่อการแปลงเพศและการติดต่อผ่านทางบริษัทนำเที่ยวเชิงการแพทย์ (Medical Travel Agency) ที่ผุดขึ้นมากมายทั่วโลก

ผู้ที่มีบทบาทอันสำคัญในอุตสาหกรรมการแปลงเพศในไทยอันได้แก่ **หนึ่ง** ภาครัฐกับนโยบายศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ การวางแผนและแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมในหลาย ๆ ด้าน เช่น การเพิ่มจำนวนวันพำนักพินิจสำหรับประเภทวีซาร์ักษาพยาบาล การจัดการประชุมระหว่างภาครัฐและองค์กรเอกชนเพื่อปรึกษาหารือในประเด็นต่าง ๆ การคิดริเริ่มแนวทางการประชาสัมพันธ์ประเทศไทยในฐานะปลายทางศัลยกรรมแปลงเพศเพื่อดึงดูดชาวต่างชาติเข้ามาทำศัลยกรรมแปลงเพศในไทย เป็นต้น **สอง** กลุ่มผู้หลากหลายทางเพศในไทย กลุ่มผู้มิบบทบาทตั้งแต่การเปลี่ยนผ่านจากการอุตสาหกรรมการค้าบริการทางเพศสู่อุตสาหกรรมการแปลงเพศ ผ่านการพัฒนาของสถานบันเทิงทางเพศอย่างบาร์เกย์สู่การแสดง คาบาเร่ต์ในพื้นที่จังหวัดท่องเที่ยวต่าง ๆ ในไทย จนกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ และ **สาม** สถานพยาบาลเพื่อการแปลงเพศ ไม่ว่าจะด้วยฝีมือของแพทย์เฉพาะทาง ทำให้ผลลัพธ์เป็นที่น่าพอใจและมีชื่อเสียงในระดับโลก การเผยแพร่ความรู้ด้านการศัลยกรรมแปลงเพศ จากการจัดอบรมหลักสูตรให้แก่แพทย์ต่างชาติ การเป็นตัวแทนในระดับองค์กรระหว่างประเทศและคงจุดยืนถึงการเป็นอันดับหนึ่งด้านศัลยกรรมแปลงเพศในสายตาเวทีโลกอย่าง ISAPS และการประชาสัมพันธ์ในทุกช่องทางออนไลน์เพื่อดึงดูดกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศต่างชาติ เป็นต้น

อุตสาหกรรม
การแปลงเพศ
ในไทย

บทบาทภาครัฐ: นโยบาย Medical Hub รับผิดชอบโดยกรมสนับสนุนสุขภาพ, การประชุมระหว่างภาครัฐและเอกชน, อำนวยความสะดวกด้านการเดินทาง เช่น วีซ่ารักษาพยาบาลสำหรับต่างชาติ ความปลอดภัยในการรักษาและผ่าตัด เป็นต้น

บทบาทสถานพยาบาลแปลงเพศ: ความเชี่ยวชาญของแพทย์ในการผ่าตัด, พัฒนาเทคนิคถ่ายทอดความรู้สู่แพทย์ไทยและต่างชาติ, การโฆษณาผ่านสื่อออนไลน์ในแพลตฟอร์มต่างๆ, ตัวแทนในเวทีโลกองค์กร ISAPS ช่วยส่งเสริมและเป็นผู้นำด้านศัลยกรรมแปลงเพศ เป็นต้น

บทบาทผู้หลากหลายทางเพศในไทย: การประกอบอาชีพการค้าบริการทางเพศและสถานบันเทิงทางเพศ, การพัฒนาบาร์เกย์สู่การแสดงคาบารัต, การศัลยกรรมแปลงเพศเพื่อตอบสนองต่อการเติบโตของอุตสาหกรรมการค้าบริการทางเพศและนำไปสู่อุตสาหกรรมแปลงเพศ, ดึงดูดผู้หลากหลายทางเพศต่างชาติเดินทางมาตัดศัลยกรรมแปลงเพศในไทย เป็นต้น

แผนภาพที่ 2: แผนภาพบทสรุปโดยสังเขปของบทบาทแต่ละภาคส่วนที่ส่งผลต่อการเติบโตของอุตสาหกรรมการแปลงเพศในไทย

บทวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและสถานพยาบาลเพื่อการแปลงเพศ

ความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและสถานพยาบาลเพื่อการแปลงเพศ ผู้เขียนเรียกความสัมพันธ์ในระดับองค์กร-องค์กร อันเกิดจากความร่วมมือกันเพื่อผลประโยชน์ร่วม กล่าวคือ ภาครัฐต้องการฟื้นเศรษฐกิจหลังประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 ในขณะเดียวกันสถานพยาบาลขาดรายได้เพราะประสบปัญหาเดียวกัน ทำให้ต้องหากลุ่มตลาดกลุ่มใหม่เพื่อการดำรงอยู่ของธุรกิจ จึงมีเป้าหมายดึงดูดคนต่างชาติเข้าประเทศไทย โดยเฉพาะกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศต่างชาติ ที่เป็นตลาดเฉพาะและประเทศไทยได้เปรียบมากในด้านฝีมือแพทย์ เช่น โรงพยาบาลศิริโรจน์ จังหวัดภูเก็ต ได้นำเสนอแผนการตลาดใหม่ในการดึงดูดกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศให้มาผ่าตัดศัลยกรรมแปลงเพศในไทย การนำเสนอแผนการนี้ของโรงพยาบาลก็เพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายของภาครัฐที่ต้องการหาช่องทางนำรายได้เข้าสู่ประเทศ และเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดต่างประเทศเช่นกัน

จุดเริ่มต้นของความร่วมมือระหว่างภาครัฐและสถานพยาบาลครั้งนี้ ทำให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ที่มีจุดเริ่มต้นจากการศัลยกรรมผ่าตัดแปลงเพศ และโรคเฉพาะทาง เช่น โรคหัวใจ กระดูกและข้อ ทันตกรรม เป็นต้น นำไปสู่การท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ในลักษณะอื่น ๆ เช่น ทัวร์ศัลยกรรมความงาม ทัวร์สุขภาพและการบำบัด เป็นต้น หลังจากนั้นเป็นต้นมา ภาครัฐจึงจัดตั้งกรมสนับสนุนบริการสุขภาพเพื่อดำเนินการและจัดตั้งนโยบายศูนย์กลางทางการแพทย์ (Medical Hub) โดยตั้งเป้าหมายชัดเจนว่าต้องการให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์ในทุกด้าน ดังนั้น การ

ออกแบบนโยบายของภาครัฐ จึงจำเป็นต้องร่วมมือกับตัวแทนของสถานพยาบาลในการประชุมและร่วมอภิปรายในการวางแผนและกำหนดนโยบายต่าง ๆ โดยตัวแทนภาครัฐได้กล่าวว่า

เรามีการทำงานร่วมกันอยู่แล้วระหว่างรัฐบาลและเอกชน ในคณะกรรมการศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ เรามีตัวแทนของภาคเอกชนอยู่แล้ว ทั้งภาคของ Medical Service พวกสมาคมโรงพยาบาลเอกชน นายกสมาคมสปาไทย เข้ามาเป็นกรรมการ แล้วในการทำแผนต่าง ๆ ก็ร่วมกันทำ แบบมีส่วนร่วมอยู่แล้ว ส่วนการศัลยกรรมแปลงเพศเนี่ย มันไม่ได้มีโรงพยาบาลเฉพาะหรอกนะ มันอยู่ในโรงพยาบาล มันอยู่ในสถานพยาบาล ผู้แทนมันก็คือสถานพยาบาลเอกชน เคื่ก็เข้ามามีส่วนร่วมไม่ได้มีเป็นกลุ่มเฉพาะ แต่ว่ากลไกการสนับสนุนการทำงานจะคล้ายกัน ทำยังไงถึงจะให้คนเค้าเข้ามาได้ง่าย มาเสร็จแล้วได้รับบริการที่ดี เร็ว ได้มาตรฐาน มีการคุ้มครองผู้รับบริการ แล้วก็มีการอำนวยความสะดวกอะไรต่าง ๆ (ภาคิน, 17 มกราคม 2565)

อย่างไรก็ดี ความร่วมมือระหว่างภาครัฐและสถานพยาบาลในระดับองค์กรในการกำหนดนโยบายเป็นในลักษณะภาพรวม ทำให้เกิดช่องว่างและประสิทธิผลของการดำเนินนโยบายนี้ยังเกิดข้อบกพร่องและไม่มีประสิทธิภาพที่ดีพอ เห็นได้จากคำสัมภาษณ์ดังกล่าว ถึงแม้ตัวแทนสถานพยาบาลจะเข้าร่วมในการประชุมและร่วมมือกับภาครัฐก็ตาม แต่การศัลยกรรมแปลงเพศกลับถูกลดทอนความสำคัญเป็นเพียงแค่ส่วนเล็ก ๆ ของนโยบายนี้ แม้ว่าจะมีสถานพยาบาลเฉพาะหลายแห่งที่มีชื่อเสียงโด่งดังในหลายพื้นที่จังหวัดท่องเที่ยวในไทยก็ตาม ตัวแทนภาครัฐยังคงไม่ทราบถึงการมีตัวตนของสถานพยาบาลเพื่อการแปลงเพศมากพอ และเข้าใจผิดว่าไม่มีสถานพยาบาลเฉพาะเพื่อการแปลงเพศ เป็นเพียงส่วนหนึ่งในโรงพยาบาลเท่านั้น ซึ่งอ้างอิงจากตัวแบบของนโยบายศูนย์กลางทางการแพทย์เน้นอำนวยความสะดวกในการรักษาโรคเฉพาะทางอื่น ๆ ศัลยกรรมความงามทั่วไป สปา และการนวดแผนไทย ทันตกรรม เป็นต้น หรือความร่วมมือระหว่างโรงแรมก็ดี ตัวแทนภาครัฐได้กล่าวว่า การสถานการณ์โรคระบาดโควิด 19 ทำให้เขาเห็นความสำคัญของโรงแรม ที่สามารถปรับตัวกลายเป็นที่พักตัว รักษา และฟื้นฟูร่างกายจากโรคระบาดได้เป็นอย่างดี จึงเป็นที่น่าสนใจถ้าหากจะปรับเปลี่ยนโรงแรมกลายเป็นที่พักฟื้นสำหรับคนไข้ที่เข้ารับการผ่าตัดแปลงเพศ ซึ่งในความเป็นจริงสถานพยาบาลเพื่อการแปลงเพศในไทยส่วนใหญ่มีความร่วมมือในระดับองค์กรซึ่งกันและกันอยู่แล้วในการรับคนไข้ผ่าตัดแปลงเพศพักฟื้นร่างกายในโรงแรมบริเวณใกล้เคียง มีการบริการคนไข้จากทั้งแพทย์และพยาบาลที่คอยดูแลตลอดเวลา

ภาครัฐให้ความร่วมมือและกำหนดนโยบายเพื่ออำนวยความสะดวกแก่สถานพยาบาลและคนไข้ที่เดินทางเข้ามารักษาในภาพรวมเท่านั้น เช่น การกำหนดวีซ่า จัดช่องทางเข้าสู่ประเทศที่ง่ายมากขึ้น เช่น กลุ่มประเทศ CLMV บางครั้งพวกเขาอาจจะเดินทางโดยรถยนต์ ในกรณีประเทศที่

เดินทางข้ามพรมแดนได้ง่ายอย่าง ภูเก็ต หาดใหญ่ หรือว่าด้วยเรื่องของการคุ้มครองบริโภคก็ดี นอกจากนี้ ช่วงสถานการณ์โรคระบาดโควิด 19 ภาครัฐกำหนดมาตรการเพื่ออำนวยความสะดวกแก่สถานพยาบาลที่มีขนาดใหญ่ เช่น โรงพยาบาล A (นามสมมติ) สามารถนำคนไข้ที่ต้องการเดินทางเข้าประเทศมาผ่าตัดแปลงเพศได้ง่ายมากกว่าสถานพยาบาลขนาดเล็ก ในช่วงโรคระบาด การเข้าประเทศต้องกักตัวเป็นระยะเวลา 14 วัน และตรวจเชื้อ 3 ครั้ง แต่กับโรงพยาบาลแห่งนี้ เมื่อคนไข้เดินทางเข้าประเทศไทยมา พวกเขาสามารถกักตัวภายในโรงพยาบาลได้เลย ตรวจเชื้อเพียง 1 ครั้ง ซึ่งระหว่างกักตัวสามารถเข้ากระบวนการผ่าตัดได้เลย ไม่เสียเวลา ในทางตรงกันข้าม สถานพยาบาลขนาดเล็ก เช่น คลินิก การจะนำคนไข้เข้ามาผ่าตัดแปลงเพศได้ ต้องทำตามขั้นตอนของภาครัฐคือ กักตัว 14 วัน ถึงจะสามารถเข้ากระบวนการผ่าตัดและพักฟื้น ซึ่งใช้ระยะเวลานานกว่าและจ่ายเงินค่าที่พักระหว่างกักตัว ค่ารักษาในการผ่าตัดและพักฟื้นที่มีระยะเวลานานกว่าปกติ (มีร่า, สัมภาษณ์, 25 กันยายน 2565)

นอกจากความร่วมมือระหว่างภาครัฐและสถานพยาบาลแล้ว สถานพยาบาลมีความร่วมมือกับสมาคมศัลยแพทย์ตกแต่งเสริมสวยนานาชาติ หรือ ISAPS โดยการเป็นหนึ่งในประเทศสมาชิกและมีนายแพทย์สงวน คุณาพร เป็นตัวแทนคณะกรรมการบริหารสมาคมนี้ ดังที่ผู้เขียนได้กล่าวถึงบทบาทของนายแพทย์สงวนในเวทีระดับโลก เป็นการพยายามผลักดันและรักษาตำแหน่งให้ประเทศไทยมีบทบาทและเป็นหนึ่งในผู้นำศัลยกรรมแปลงเพศระดับโลก รวมไปถึงส่งตัวแทนแพทย์ศัลยกรรมแปลงเพศสู่ต่างประเทศเพื่อถ่ายทอดความรู้ เทคนิค เป็นเสมือนการประชาสัมพันธ์และประกาศให้นานาชาติรับรู้ประเทศไทยเป็นผู้นำอันดับหนึ่งด้านศัลยกรรมแปลงเพศ

อย่างไรก็ดี เนื่องด้วยบทบาทหลักของภาครัฐคือ การออกนโยบายเพื่ออำนวยความสะดวกและดึงดูดกลุ่มผู้บริโภครายต่างชาตินั้น ทำให้ผู้เขียนอนุมานได้ว่า ไม่มีความสัมพันธ์หรือความร่วมมือในการออกนโยบาย หรือเกิดความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศ เช่น องค์กรที่เกี่ยวกับผู้หลากหลายทางเพศในไทยกับการพัฒนาอุตสาหกรรมแปลงเพศ

บทวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสถานพยาบาลเพื่อการแปลงเพศกับกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศในไทย

ความสัมพันธ์ในระดับนี้ผู้เขียนเรียกว่า ความสัมพันธ์องค์กร-ปัจเจก นอกจากความสัมพันธ์ในฐานะสถานพยาบาลที่มีแพทย์ผู้เชี่ยวชาญการผ่าตัดแปลงเพศให้กับกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศในฐานะคนไข้ ด้วยจุดประสงค์ที่ต้องการรักษาเยียวยาสุขภาพจิตใจและรักษาด้วยการผ่าตัดแปลงเพศเพื่อให้พวกเขามีชีวิตที่ดีขึ้นสถานพยาบาลเพื่อการแปลงเพศบางแห่ง สถานพยาบาลก็มองกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศในฐานะสินค้าที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ผ่านการโฆษณาในสื่อออนไลน์ต่าง ๆ บ้างมีเนื้อหาที่

เกินความเป็นจริงและขัดต่อจริยธรรมทางการแพทย์ โดยนายแพทย์สงวน คุณาพร (สัมภาษณ์, 18 มกราคม 2565) กล่าวประเด็นนี้ว่า

การโฆษณาเกินจริงที่เกี่ยวกับการแพทย์ที่เราเห็นตามสื่อออนไลน์ทั้งหลายคือทำผิดกันทั้งนั้น แต่ไม่กลัวกัน ส่วนราชการก็ไม่มีแรง กำลังพลไปตามจับเพราะมีเยอะมาก มันก็เลยเห็นอยู่ตลอด การตลาดไร้จริยธรรมเข้าสู่วงการแพทย์ วงการความสวยงามและแปลงเพศ ชาวทวงเรื่องเจอปิษศาสตร์กรรมก็เพราะเรื่องการโฆษณาเหล่านี้ เกินจริง ไม้ หลอกหลวง บางคลินิกที่ทำแปลงเพศก็เกิดจากการร่วมทุนกันของนักธุรกิจ แล้วก็ใช้แพทย์ อาจจะร่วมทุนด้วยกันหรือเป็นเครื่องมือก็มี

นอกจากประเด็นดังกล่าว กลุ่มคนข้ามเพศในไทยที่ผ่านการผ่าตัดแปลงเพศโดยแพทย์ที่มีชื่อเสียงในไทยเพื่อประกอบอาชีพอาบาเร่ต์หรือการค้าบริการทางเพศที่ดี พวกเขาเป็นหน้าเป็นตาให้กับภาพลักษณ์ของไทยและสร้างชื่อเสียงในด้านที่ว่า หน้าตาและรูปร่างเหมือนผู้หญิงจนแยกไม่ออกจนมีชื่อเสียงโด่งดัง กลุ่มผู้หลากหลายทางเพศในไทยจึงได้รับผลประโยชน์จากการเป็นที่รู้จักในสื่อสาธารณะและเปิดโอกาสให้พวกเขาเป็นที่ยอมรับมากขึ้นในสังคมไทย

ปฏิเสธไม่ได้ว่าการแสดงคาบาเร่ต์ตามพื้นที่จังหวัดที่มีชื่อเสียงด้านการค้าบริการทางเพศและแหล่งสถานบันเทิงทางเพศในอดีตและนำมาสู่การแสดงคาบาเร่ต์ กลายเป็นอาชีพของกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศที่มีชื่อเสียงสู่ต่างประเทศ ซึ่งการประกอบอาชีพนี้จำเป็นต้องมีรูปร่างและหน้าตาเหมือนผู้หญิง ก่อให้เกิดความต้องการผ่าตัดศัลยกรรมความงาม หน้าอก และแปลงเพศ ในขณะเดียวกัน สถานพยาบาลต่าง ๆ ก็ตอบสนองต่อความต้องการแปลงเพศของกลุ่มคนเหล่านี้

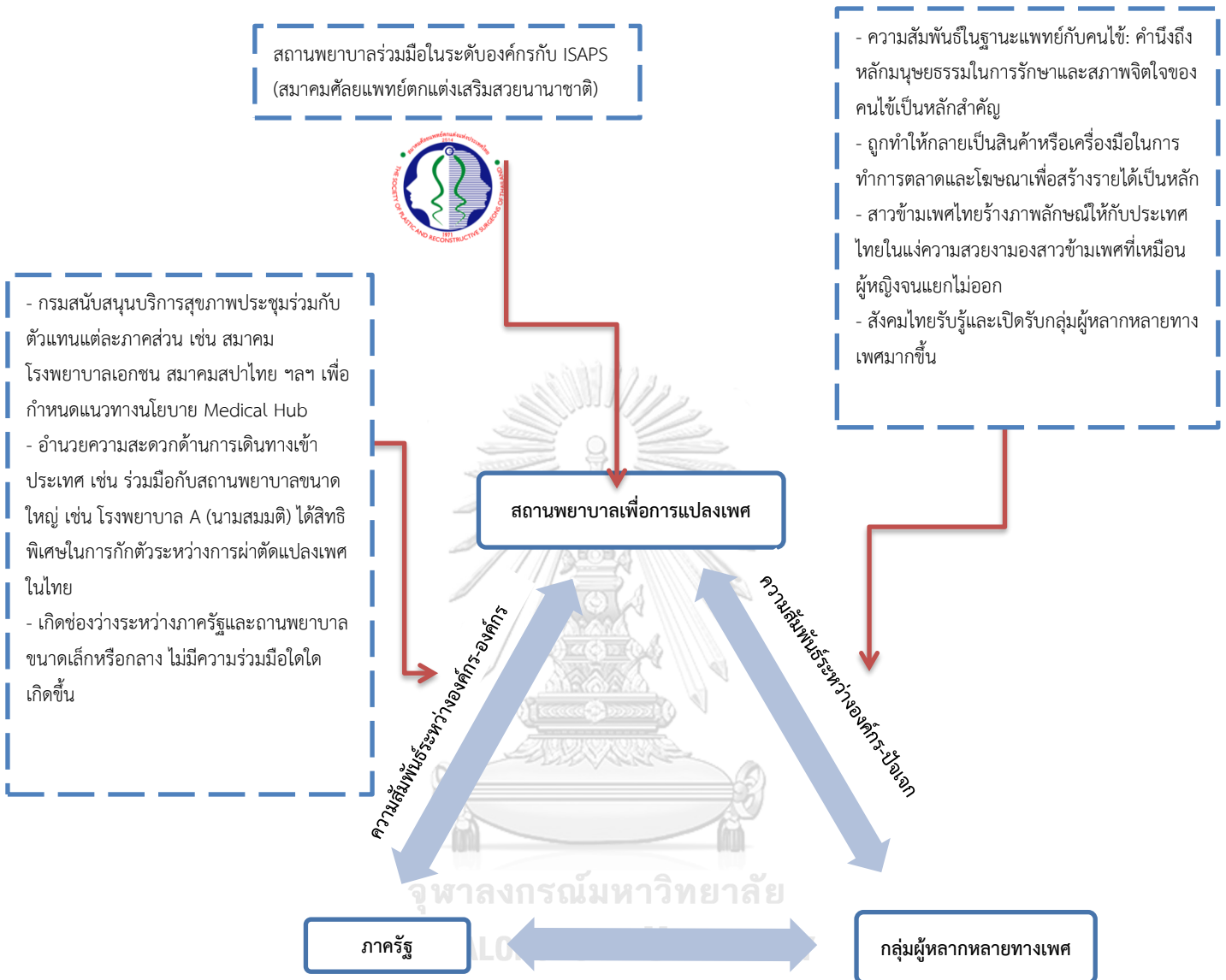
ภูเก็ตเป็นเมืองท่องเที่ยวแล้วก็มีคาบาเร่ต์ที่ดังมาก ใครมาเที่ยวก็ต้องมาดูการแสดง ดังนั้น จะมีคนในวงการคาบาเร่ต์ทั้งหลาย สาวประเภทสอง ต้องการการผ่าตัดพวกนี้ ก็ได้มาหาผมให้ผมช่วยผ่าตัดให้ ตอนนั้นการผ่าตัดแปลงเพศก็ไม่ได้มีเทคนิคอะไรยุ่งยากมาก ค่อนข้างจะไม่ซับซ้อนมาก ผมผ่าตัดคนใช้คาบาเร่ต์เยอะมาก ทำตาสองชั้น จมูก หน้าอก เปลี่ยนเพศ ฯลฯ ในขณะเดียวกันที่ชลบุรี ก็มีการแสดงโชว์ทิฟฟานี่ สาวประเภทสองก็ไปใช้บริการคุณหมอที่ดังที่นั่น (สงวน คุณาพร, 18 มกราคม 2565)

อย่างไรก็ดี ปัจจุบันสถานพยาบาลขนาดใหญ่และมีชื่อเสียงหลายแห่ง แทบจะไม่มีกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศไทยเข้ารับการผ่าตัดแปลงเพศ เนื่องมาจากราคาสูงมาก เกินกำลังที่พวกเขาสามารถจ่ายได้ พวกเขาจึงเลือกสถานพยาบาลขนาดเล็กแทน โดยจากคำสัมภาษณ์นายแพทย์ตัวแทนจากสถานพยาบาลแห่งหนึ่งกล่าวว่า

คนไข้คนไทยน้อยลง เพราะเทคนิคของเราที่พัฒนาขึ้นมาผ่าตัดมันยากขึ้น ใช้ค่าใช้จ่ายสูงขึ้น พักอยู่โรงพยาบาลนานขึ้น คนไข้คนไทยของผมค่อยๆ ลดลงทีละนิดๆ จนแทบไม่มีเลย เพราะเขาไม่สามารถจ่ายเงินในราคาตามเทคนิคที่เราทำได้ เขาก็ต้องไปทำกับหมอท่านอื่น ไปทำที่อื่นหมายถึงว่า ทำที่อื่นจะอยู่โรงพยาบาลน้อยหน่อยแค่ 5-7 วันก็ออกได้ ผ่าตัดครั้งเดียวก็เสร็จ แต่เทคนิคของผมที่พัฒนามาเนี่ย คนไข้ของผมต้องอยู่ประมาณ 2 อาทิตย์ ผ่าตัดมี 2-3 ขั้นตอนด้วย ก็เลยค่าใช้จ่ายสูง คนไทยรับค่าใช้จ่ายขนาดนั้นไม่ไหว นาน ๆ ถึงจะมีคนไทยมาผ่าตัด นอกนั้นเกือบ 100% คนต่างชาติหมด (สวจน คุณาพร, 18 มกราคม 2565)

กลายเป็นว่า กลุ่มคนข้ามเพศไทยไม่สามารถเข้าถึงการผ่าตัดแปลงเพศในระดับที่มีคุณภาพในด้านเทคนิค ผลลัพธ์ และการบริการที่ดีเหมือนกับกลุ่มคนไข้ต่างชาติได้รับ เมื่ออุตสาหกรรมแปลงเพศพัฒนามากขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งภาครัฐ และสถานพยาบาลต่างก็ร่วมมือและส่งเสริมให้ไทยเป็นศูนย์กลางการแพทย์ในหลาย ๆ ด้าน รวมถึงการแปลงเพศเช่นกัน โดยเน้นเพียงแค่ว่ากลุ่มคนไข้จากต่างชาติเท่านั้น กลุ่มคนข้ามเพศไทยถูกให้ความสำคัญเพียงในระยะแรกเริ่มของอุตสาหกรรมนี้ หลังจากตลาดของอุตสาหกรรมแปลงเพศขยายตัวและเติบโตทั้งด้านเทคโนโลยีและมีมือของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มผู้หลากหลายทางเพศไทยกลับถูกใช้เป็นเครื่องมือและทำให้กลายเป็นสินค้าที่มีหน้าตาสวยงามเพื่อการประชาสัมพันธ์เป็นหลัก ในแง่ของผลลัพธ์การผ่าตัดที่เหมือนผู้หญิงมากทั้งหน้าตาและรูปร่าง จนต่างชาติต่างพากันคิดว่า เป็นเรื่องยากที่จะจำแนกพวกเขาออกจากผู้หญิง นำมาซึ่งเอกลักษณ์ของคนข้ามเพศไทยที่มีชื่อเสียงโด่งดัง ภาพลักษณ์ของสังคมไทยที่มีต่อกลุ่มคนข้ามเพศไปในลักษณะเชิงบวกและเปิดกว้างในสายตานานาชาติ

บทบาทในแต่ละภาคส่วนแสดงถึงความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันผ่านความร่วมมือในระดับองค์กรและปัจเจก ทำให้ประเทศไทยกลายเป็นปลายทางการศัลยกรรมแปลงเพศในระดับนานาชาติ อย่างไรก็ตาม งานวิจัยฉบับนี้ยังพบว่า บริษัทนายหน้าเพื่อการศัลยกรรมแปลงเพศ เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่มีบทบาทอย่างมากในอุตสาหกรรมการแปลงเพศในไทย

แผนภาพที่ 3: แผนภาพบทสรุปโดยสังเขปของความสัมพันธ์ของภาครัฐ สถานพยาบาลเพื่อการแปลงเพศ และผู้หลากหลายทางเพศในไทย

บทที่ 4

บริษัทนายหน้าเพื่อการศัลยกรรมแปลงเพศ

ในบทนี้ ผู้เขียนจะกล่าวถึง กระบวนการของบริษัทนายหน้าเพื่อการศัลยกรรมแปลงเพศ จุดเริ่มต้นจากการเป็นล่ามผู้นำหน้าหากกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศต่างชาติที่ต้องการแปลงเพศ ซึ่งมีอิทธิพลของโลกาภิวัตน์ที่ทำให้การสื่อสารเข้าถึงง่ายและรวดเร็วเป็นปัจจัยเร่งสำคัญ อันนำมาซึ่งการประชาสัมพันธ์ในหลาย ๆ ช่องทางโซเชียลมีเดียของบริษัทนายหน้าเพื่อการแปลงเพศ กลายเป็นตัวแสดงที่มีบทบาทอันสำคัญและเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมศัลยกรรมแปลงเพศในไทย ส่วนที่สอง ผู้เขียนจะกล่าวถึง ความสัมพันธ์ของบริษัทนายหน้าเพื่อการแปลงเพศ ภาครัฐ สถานพยาบาลเพื่อการแปลงเพศ และกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศต่างชาติ

ผู้เขียนตั้งสมมติฐานเบื้องต้นเกี่ยวกับบริษัทนายหน้าเพื่อการศัลยกรรมแปลงเพศไว้ว่า ประเทศไทยมีบริษัทนายหน้าเพื่อการแปลงเพศและทำงานร่วมกับสถานพยาบาล โดยเป็นรูปแบบของแพคเกจการศัลยกรรมแปลงเพศและท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม ปรากฏว่า บริษัทนายหน้าเพื่อการศัลยกรรมแปลงเพศส่วนใหญ่เป็นองค์กรต่างชาติ เช่น ประเทศจีน ที่มีบริษัทนำเที่ยวการแปลงเพศในรูปแบบองค์กรอย่างชัดเจน ในทางตรงกันข้าม บริษัทนายหน้าเพื่อการศัลยกรรมแปลงเพศไทย ผู้เขียนสัมภาษณ์นายหน้าที่ทำเกี่ยวกับการศัลยกรรมแปลงเพศโดยเฉพาะ ทำให้ทราบว่า จริง ๆ แล้ว บริษัทรูปแบบองค์กรและจดทะเบียนของไทยมีน้อยมาก เขาทราบเพียงแห่งเดียวคือ Destinationbeauty เป็นบริษัทแรก ๆ ของไทยที่มีสำนักงานและโรงงานผลิตสินค้าที่เกี่ยวกับการศัลยกรรมหลายรูปแบบ รวมไปถึงดึงดูดคนใช้ต่างชาติเข้ามาทำศัลยกรรมความงามกับโรงพยาบาล ยันฮือรูปแบบองค์กรหรือบริษัทนายหน้าเพื่อการศัลยกรรมแปลงเพศ มีหลายหลายบริษัทที่ทำเกี่ยวกับศัลยกรรมแปลงเพศ โดยความแตกต่างคือ แต่ละบริษัท เจาะกลุ่มคนใช้ต่างกันตามความถนัดด้านภาษา เช่น บริษัทไหนที่สามารถสื่อสารกับคนใช้ได้ดี ก็จะเน้นกลุ่มคนใช้ที่สื่อสารผ่านภาษาเดียวกัน เช่น ญี่ปุ่น เวียดนาม จีน เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่มักเป็นองค์กรต่างชาติดังที่ผู้เขียนได้กล่าวข้างต้น

ในขณะเดียวกัน ผู้เขียนพบว่า การเป็นบริษัทนายหน้าเพื่อการแปลงเพศมักพบกับอุปสรรคในเรื่องของการบริการและการดูแลคนใช้ ซึ่งส่วนใหญ่มีสภาพจิตใจที่ไม่มั่นคงและอ่อนไหวง่าย รวมไปถึงการทำรูปแบบแพคเกจทัวร์เพื่อการแปลงเพศ อันหมายถึงการท่องเที่ยวและการศัลยกรรมแปลงเพศ ซึ่งในความเป็นจริงนั้น นายหน้าได้กล่าวกับผู้เขียนว่า

ในตอนแรกที่เริ่มทำธุรกิจนี้ เขาคิดวางแผนเพื่อที่จะพัฒนาและต่อยอดเหมือนทัวร์ศัลยกรรมความงามทั่วไป เราสามารถเป็นไกด์เพื่อพากลุ่มคนใช้ไปท่องเที่ยวได้ ไม่ว่าจะก่อนเข้ารับศัลยกรรมแปลงเพศหรือหลังก็ตาม เช่น พาไปวัด นวดแผนไทย สปา ฯลฯ แต่ในความเป็น

จริงไม่สามารถทำแบบนั้นได้เลยดำเนินการเช่นนั้นได้ เนื่องจากคนใช้ทุกคนตั้งใจที่จะผ่าตัดแปลงเพศ ซึ่งเป็นจุดเปลี่ยนของชีวิตและทำเป็นหนึ่งครั้งเท่านั้น พวกเขาไม่สามารถจดจำหรือคิดเรื่องการท่องเที่ยวด้วยซ้ำ รวมไปถึงสภาพจิตใจแต่ละคนที่ต้องดูแลเอาใจใส่อย่างมาก อีกทั้ง นายหน้าจะรับผิดชอบอย่างไรถ้าเกิดผลกระทบและข้อผิดพลาดระหว่างการท่องเที่ยว เช่น หลังผ่าตัดต้องนั่งวีลแชร์ ถ้าสวมบทบาทเป็นไกด์พาเขาเที่ยวแล้วเกิดอุบัติเหตุ นายหน้าต้องเป็นคนรับผิดชอบ เป็นต้น การทำหน้าที่หรือธุรกิจนี้ต้องคำนึงถึงความเป็นมนุษย์ตลอดเวลา เพราะพวกเขามาผ่าตัดแปลงเพศเพื่อเปลี่ยนชีวิต ไม่ใช่เพื่อความสวยงามแต่อย่างใด (มिर่า, 25 กันยายน 2565)

ผู้เขียนสัมภาษณ์นายหน้าศัลยกรรมแปลงเพศที่มีบทบาทต่อสถานพยาบาล โดยมिर่าเริ่มต้นจากการเป็นล่ามแปลภาษาอิตาลี เนื่องมาจากจบการศึกษาทางด้านนี้โดยเฉพาะ ประจวบเหมาะกับผู้จำหน่ายได้มอบหมายให้รับงานล่ามแปลภาษาให้กับชาวต่างชาติจากอิตาลี ที่เข้ามารับการผ่าตัดแปลงเพศในไทย ซึ่ง ณ ช่วงเวลานั้น ผู้ให้สัมภาษณ์ไม่เคยทราบมาก่อน ว่าประเทศไทยมีความสามารถด้านการผ่าตัดแปลงเพศจนมีชาวต่างชาติบินเพื่อมาศัลยกรรมแปลงเพศ ซึ่งแน่นอนว่า การเป็นล่ามแปลภาษาต้องแปลตั้งแต่ขั้นตอนเริ่มกระบวนการ คือ การติดต่อสื่อสารและเตรียมเอกสาร ซึ่งในสมัยนั้นยังติดต่อและส่งเอกสารผ่านเครื่องแฟกซ์ การพูดคุยและปรึกษากับแพทย์ก่อนเข้ารับผ่าตัด เป็นต้น ซึ่งในกระบวนการทั้งหมดต้องมีล่ามคอยแปลภาษาเพื่อให้เข้าใจตรงกัน ทำให้เขาได้รับรู้ถึงกระบวนการในทุกขั้นตอนว่ามีอะไรบ้าง และต้องทำอะไรบ้าง ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นทำให้เขาสนใจและรับลูกค้าชาวต่างชาติจากอิตาลีที่ต้องการผ่าตัดแปลงเพศในไทย มिर่ากล่าวว่า

ที่เริ่มจากการเป็นล่ามแปลภาษาอิตาลี พอที่เริ่มสนใจและรับเคสเรื่อย ๆ ก็มีกลุ่มลูกค้าชาวอิตาลีกลุ่มเล็ก ๆ ในช่วงนั้น มาใช้บริการจากที่เพราะ คลินิกไม่สามารถสื่อสารกับพวกเขาได้รู้เรื่อง เรียกว่าไม่มีทางเลือกนั่นแหละ เค้าก็ต้องมาหาที่เพื่อติดต่อกับทางคลินิก ที่ก็ได้ฐานลูกค้าจากอิตาลีก่อน ระหว่างที่คนไข้มาไทย ที่แปลล่ามและดูแลทุกอย่างเลย ตั้งแต่เริ่มต้น ไม่ว่าจะแปลเอกสาร การส่งตัว คุยกับหมอ ภาพรวมต่าง ๆ มีปัญหาอะไรก็โทรมาถาม ที่ทำเองคนเดียวหมด ซึ่งตอนนั้นยังไม่รู้ว่าสิ่งที่ทำคือ บริษัทเกี่ยวกับศัลยกรรมแปลงเพศ (มिर่า, 25 กันยายน 2565)

ในระยะต่อมา คลินิกได้เห็นความสำคัญและติดต่อให้ทำเป็นในนามบริษัทนายหน้าแทนการเป็นล่าม ซึ่งจะได้ค่าตอบแทนเป็นส่วนแบ่งมากกว่าการรับค่าจ้างเป็นล่าม จากนั้นเขาก็เริ่มสนใจทำเว็บไซต์เป็นของบริษัท การทำเว็บไซต์เป็นเรื่องค่อนข้างยากและไม่ค่อยมีคนทำ ถือเป็นยุคแรกเริ่มการเข้ามาของอินเทอร์เน็ตในไทย โดยจ้างบริษัททำเว็บไซต์และทำ Search Engine Optimize (SEO) คือ การทำเว็บไซต์ให้มีประสิทธิภาพ และรองรับการติดอันดับบน Google เมื่อค้นหาเกี่ยวกับ

ศัลยกรรมแปลงเพศในไทยหรือคำค้นหาที่เกี่ยวข้อง เช่น Sex Reassignment Surgery เว็บไซต์ของบริษัทจะขึ้นมาเป็นอันดับต้นๆ ซึ่งใช้เวลากว่า 10 ปี ในการทำให้เว็บไซต์นี้อยู่อันดับต้น ๆ และใช้เวลาประมาณ 2 ปี จึงมีต่างชาติติดต่อผ่านเว็บไซต์และบินมาผ่าตัดแปลงเพศในไทย ระหว่างนั้นเราก็คอยพัฒนาเว็บไซต์ไปเรื่อย ๆ เพราะช่วงนั้นโซเชียลมีเดียยังไม่ดัง และไม่สามารถเข้าถึงได้ทุกพื้นที่

นอกจากนี้ นายหน้ายังมองหาวิธียบายฐานการตลาดของตนเอง นอกเหนือจากกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศอิตาลีที่มีจำนวนจำกัด เช่น กลุ่มคนไข้ที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษ พวกเขาสามารถติดต่อกับสถานพยาบาลโดยตรง จะทำอย่างไรที่จะดึงกลุ่มคนเหล่านี้มาเป็นลูกค้าของบริษัทได้ โดยจากประสบการณ์ทำให้บริษัทมีข้อมูลทั้งในด้านของขั้นตอนการผ่าตัดแปลงเพศ ค่าใช้จ่ายในการผ่าตัดและพักฟื้น สามารถให้คำปรึกษาเบื้องต้นและตอบคำถามได้รวดเร็วมากกว่าพนักงานของคลินิก อีกทั้งแพทย์ที่ต้องรับงานผ่าตัดหลายเคส ทำให้ไม่มีเวลาตอบคำถามของคนไข้ที่ต้องการปรึกษาและติดต่อช่องทางออนไลน์อย่างทันที จุดเด่นนี้เองทำให้นายหน้าสามารถดึงดูดลูกค้าที่สื่อสารภาษาอังกฤษเลือกติดต่อผ่านเขามากกว่าติดต่อผ่านคลินิกโดยตรง นายหน้าศัลยกรรมได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับจุดแข็งของบริษัทที่ทำให้เป็นตัวเลือกรวดเร็วกว่า

ประสบการณ์เป็นสิ่งสำคัญมาก โดยเฉพาะเราต้องมีข้อมูลที่แน่นและถูกต้อง ถ้าเราสามารถตอบคำถามของเค้าได้อย่างรวดเร็ว ชัดเจน และจริงใจ หมายถึง ช่วงระยะเวลาที่คนไข้ติดต่อเพื่อสอบถามข้อมูลก่อนตัดสินใจเลือกสถานพยาบาลและเดินทางมาไทย คนไข้มักจะติดต่อกับทั้งคลินิกและบริษัทจากทางเรา ซึ่งถ้าเราสามารถตอบได้ไว ชัดเจน และน่าเชื่อถือ ทำให้คนไข้ไวใจและรู้สึกไว้ใจว่า เราสามารถดูแลเขาได้ จริงใจในการให้ข้อมูลเท็จจริง ข้อดี ข้อเสีย และไม่โฆษณาเพื่อรับคนไข้หลายเคส ซึ่งกว่าจะมาถึงจุดนี้ได้ ต้องใช้เวลากว่า 5-6 ปี ว่าจุดแข็งของเราคืออะไร ในช่วงแรก ๆ มีหลายเคสมากที่คุยกับเราและเกือบสำเร็จ แต่ท้ายที่สุดเขาก็เลือกคุยตรงกับทางคลินิก (มีร่า, 25 กันยายน 2565)

นายหน้าเริ่มมีบทบาทสำคัญในอุตสาหกรรมการแปลงเพศและมีอิทธิต่อสถานพยาบาล เนื่องมาจากการสั่งสมประสบการณ์ที่มากขึ้นตลอดหลายปี ทำให้ทราบถึงกระบวนการผ่าตัดแปลงเพศในแต่ละกรณีอย่างดี อีกทั้ง อิทธิพลของโลกาภิวัตน์อย่างอินเทอร์เน็ตที่เข้าสู่ประเทศไทย โดยเริ่มจากทำเว็บไซต์และการบอกแบบปากต่อปาก การขยายฐานตลาดของกลุ่มผู้บริโภค ปัจจุบันเกิดการสร้างกลุ่มเฉพาะในเฟซบุ๊กหลายกลุ่มสำหรับพูดคุย แลกเปลี่ยน และบอกเล่าประสบการณ์ของกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศต่างชาติ โดยนายหน้าผู้ให้สัมภาษณ์ก็เป็นสมาชิกของกลุ่มในเฟซบุ๊กเหล่านี้ รวมไปถึงตัวแทนจากสถานพยาบาลอื่นๆ ในประเทศไทยเช่นกัน หรือการเปิดเพจเฟซบุ๊กของนายหน้าในเชิงธุรกิจเพื่อความสะดวกและง่ายต่อการเข้าถึงข้อมูล ประชาสัมพันธ์ และการติดต่อสื่อสารที่ดี เช่น คนไข้ที่เข้ารับบริการผ่านนายหน้า ตั้งแต่เริ่มจนเสร็จสิ้นกระบวนการผ่าตัด และได้ผลลัพธ์ที่น่าพึง

พอใจ โปสบอกเล่าประสบการณ์ของตนและกล่าวถึงบริษัทที่ดูแลตนเองตั้งแต่ต้นจนจบการผ่าตัดแปลงเพศ ทำให้ผู้หลากหลายทางเพศที่กำลังมองหาสถานพยาบาลหรือบริษัทสามารถตัดสินใจได้ง่ายขึ้น นำมาซึ่งบทบาทและอิทธิพลที่เพิ่มมากขึ้น นายหน้ามีอำนาจในการต่อรองกับคลินิกที่ร่วมงานในการอำนวยความสะดวกให้แก่คนไข้ของตน และนำคนไข้เข้ามาใช้บริการของคลินิกในจำนวนที่มากกว่าคลินิกหาคนไข้เองโดยตรง นายหน้าได้กล่าวถึง เหตุผลที่ทำให้เขามีบทบาทและอำนาจต่อรองกับคลินิกว่า

คนไข้ที่ติดต่อมาหาที่กับติดต่อคลินิกโดยตรง คิดราคาเท่ากันนะ แต่คนไข้ได้เซอร์วิสจากเราเป็นพิเศษ โดยที่ไม่ต้องจ่ายเงินเพิ่มเลย ราคาเท่ากันเป๊ะ บางที่ถูกกว่าด้วย แต่ที่สามารถจัดการเรื่องเอกสารอะไรแบบนี้ได้ เพราะพี่เส้นใหญ่แล้ว พี่เป็นบริษัทที่นำคนไข้ให้คลินิกมากที่สุด คลินิกเขาก็เกรงใจเรา หมอก็เกรงใจเรา การที่จะทำให้หมอเกรงใจเราและมีอำนาจต่อรองคือ ประสบการณ์การทำงาน ความว่องไวในการตอบคำถาม ไม่เคยละเลยหรือทิ้งเคสคนไข้ ไม่ว่าจะประสบกับปัญหาอะไร คนไข้จะประหลาดดีร้ายแค่ไหน หลังจากผ่าตัดถ้าเขาติดต่อมา ต่าเรามา เราต้องติดต่อกลับทุกครั้ง เพราะเราขาย Medical Service ตอบเค้าปกติด้วยเหตุผล ไม่วินสั เราดีจนกระทั่งเขาไม่กล้าโทษความผิดมาที่เรา (มิร่า, 25 กันยายน 2565)

นอกจากนี้ การประชาสัมพันธ์ทางโซเชียลมีเดียผ่านบุคคลที่มีชื่อเสียงในโซเชียล เช่น อินฟลูเอนเซอร์ที่เป็นกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศและมีชื่อเสียง มียอดการติดตามจำนวนมากทางโซเชียลมีเดียในแต่ละแพลตฟอร์ม ซึ่งเคยเข้ารับการศัลยกรรมความงาม ไม่ว่าจะเป็นหน้าอก กล่องเสียง และแปลงเพศก็ดี เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศ และเป็นการโฆษณาให้กับสถานพยาบาลและบริษัท ซึ่งในกรณีของบริษัทที่ผู้เขียนสัมภาษณ์ไม่เคยจ่ายเงินให้กับเฟสบุ๊คเพื่อการประชาสัมพันธ์หรือโฆษณาเลย เพราะคนไข้ที่เคยติดต่อผ่านบริษัทและเข้ารับศัลยกรรมรีวิวให้เองในสื่อโซเชียล แตกต่างกับบริษัทอื่นๆ ที่ทำการตลาดโดยการจ้างอินฟลูเอนเซอร์เข้ารับการศัลยกรรมความงามฟรี และทำสื่อโฆษณาทาง YouTube Facebook Instagram เป็นต้น

ซึ่งสอดคล้องการให้สัมภาษณ์ของตัวแทนภาครัฐ เกี่ยวกับแผนพัฒนาการศัลยกรรมแปลงเพศในอนาคตว่าด้วยเรื่องของ การโฆษณา โดยกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศที่มีชื่อเสียงและมีอิทธิพลทางโซเชียลมีเดีย จะเห็นได้ว่า การประชาสัมพันธ์ในรูปแบบดังกล่าว ภาคเอกชนอย่างสถานพยาบาลและบริษัทใช้รูปแบบการประชาสัมพันธ์เช่นนี้มาก่อนแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการดึงกลุ่มคนข้ามเพศที่เป็นดารา อินฟลูเอนเซอร์ หรือผู้ที่เคยประกวดเทวี Miss Tiffany ก็ดี มาประชาสัมพันธ์และสร้างภาพลักษณ์ในทางที่ดีแก่อุตสาหกรรมแปลงเพศในไทย สิ่งนี้เองสะท้อนให้เห็นว่า ภาครัฐยังขาดการใส่ใจและความร่วมมือแม้แต่ในระดับองค์กรก็ตาม

นอกจากบทบาทนายหน้าอันนำมาซึ่งอำนาจในการต่อรองกับคลินิกแล้ว นายหน้ายังมีอำนาจต่อรองกับโรงแรมที่ทำหน้าที่รับรองคนไข้จากการเข้ารับศัลยกรรมความงามและแปลงเพศในระหว่างการพักฟื้นตัวอีกด้วย ในกรณีนี้ แม้ว่าคลินิกจะยื่นข้อเสนอให้กับโรงแรมที่ได้คุณภาพและอยู่บริเวณใกล้คลินิกเองก็ตาม แต่ข้อตกลงระหว่างคลินิกและโรงแรมยังไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการด้านบริการของคนไข้ได้อย่างครอบคลุม ดังนั้น นายหน้าจึงเจรจากับผู้บริหารโรงแรมโดยตรงและได้อัตราค่าใช้จ่ายที่ถูกกว่าทางคลินิกพูดคุยเองเยอะมาก และได้ในอัตราที่ถูกกว่าการจองผ่านแอปพลิเคชัน เช่น Agoda อีกด้วย

ในช่วงแรกๆ พี่ก็ติดต่อและใช้บริการกับทางโรงแรมผ่านทางคลินิกเหมือนกัน เพราะตอนนั้นเรายังไม่มีอำนาจมากพอที่จะไปพูดคุยหรือต่อรองกับโรงแรม พอมาช่วงหลังๆ ที่มีอำนาจมากขึ้น พี่ก็ไปเจรจาต่อรองกับผู้บริหารโรงแรมโดยตรงเลย ทุกอย่างถ้าเรามีอำนาจ คนก็จะยอมคุยด้วย จากนั้น เวลาที่พาลูกค้าเข้าพักที่โรงแรม พนักงานก็จะมาให้บริการอย่างดีทันที เช่น การให้บริการวีลแชร์คนไข้ เมื่อพี่โทรไปหาโรงแรม แคบอกชื่อพี่บูบ ทางโรงแรมก็จะรู้ทันทีว่าพี่ต้องการบริการอะไรบ้างสำหรับคนไข้ ทำให้คนไข้รู้สึกประทับใจ ต่อให้เราบริการคนไข้ดียังไง แต่ถ้าโรงแรมบริการไม่ดี ที่พักไม่สบาย คนไข้ไม่ชอบ มันก็จะส่งผลกระทบต่อพี่เหมือนกัน (มีร่า, 25 กันยายน 2565)

นายหน้ามีบทบาทที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ในการพูดคุยและต่อรองกับองค์กรต่าง ๆ เช่น คลินิก โรงแรม หรือบริษัทที่คอยรับส่งคนไข้จากสนามบินสู่คลินิกในกรุงเทพฯ ซึ่งถ้าคนไข้ได้รับการบริการที่ไม่ดีหรือหลายกรณีหลอกคนไข้ให้จ่ายแพงมากกว่าเดิม นายหน้าก็เลือกที่จะเปลี่ยนบริษัทใหม่ได้ทันที ที่มีความเป็นมืออาชีพมากกว่าและสามารถดูแลและให้บริการคนไข้ได้ดีเพื่อสร้างความประทับใจตั้งแต่ครั้งแรกของการไทย

สอง ตัวบุคคลที่ทำงานและกลายเป็นส่วนหนึ่งของสถานพยาบาล ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่า กลุ่มผู้หลากหลายทางเพศที่เข้ารับการทำศัลยกรรมความงามและแปลงเพศในไทย หลายคนผันตัวเองกลายเป็นพนักงานของสถานพยาบาลเพื่อการแปลงเพศ คล้ายกับนายหน้าเพื่อหากลุ่มคนไข้ติดต่อ พูดคุย เป็นตัวกลางระหว่างคนไข้และสถานพยาบาล ซึ่งแน่นอนว่า กลุ่มผู้แปลงเพศมาจากหลากหลายประเทศ สัญชาติ และภาษา กลายเป็นหัวแต่ละประเทศทำให้สถานพยาบาลมีบุคลากรที่มีความสามารถด้านภาษานั้น ๆ ง่ายต่อการสื่อสารและเจาะตลาดเฉพาะกลุ่มได้ง่ายในแต่ละประเทศ เช่น เกาหลี ญี่ปุ่น จีน ประเทศแถบยุโรป สหรัฐฯ และอาหรับ เป็นต้น เป็นการขยายฐานลูกค้าไปเรื่อย ๆ จากการต่อยอดจากสถานะคนไข้ที่เคยเข้ารับการทำศัลยกรรมแปลงเพศไปสู่นายหน้าของสถานพยาบาล ซึ่งมีความน่าเชื่อถืออย่างมาก เพราะเป็นผู้มีประสบการณ์ผ่าตัดแปลงเพศโดยตรงกับสถานพยาบาลที่ตนเองมีประสบการณ์

กล่าวได้ว่า นายหน้าเพื่อการศัลยกรรมแปลงเพศมีบทบาทสำคัญในอุตสาหกรรมการแปลงเพศในไทย ไม่ว่าจะในแง่ของประสบการณ์ทำงานที่ตอบโจทย์ต่อคนไข้กลุ่มผู้หลากหลายทางเพศ การบริการด้วยความจริงใจและความรับผิดชอบลูกค้าแต่ละคน รวมไปถึงกลยุทธ์ในการดึงดูดให้คนไข้ติดต่อผ่านเขาโดยตรงในจำนวนที่มากกว่าคนไข้ที่เลือกติดต่อกับคลินิกโดยตรง ก่อให้เกิดอำนาจในการเจรจาและต่อรองในระดับองค์กรกับคลินิกและโรงแรม ซึ่งหมอบของคลินิกตั้งในกรุงเทพฯ ที่นายหน้าร่วมงานมาอย่างยาวนานได้กล่าวว่า จำนวนคนไข้ที่เข้ามาแปลงเพศที่มากที่สุด ไม่ใช่มาจากบริษัทนายหน้า แต่มาจากนายหน้ามากที่สุด ซึ่งนายหน้าดำเนินการเองทุกอย่างคนเดียวตลอดกระบวนการ ในทัศนะของนายหน้าต่ออุตสาหกรรมแปลงเพศในไทยมองว่า นายหน้าไม่จำเป็นต้องเป็นบริษัทนายหน้าเพื่อการแปลงเพศ ตัวเขาเองหรือแม้แต่ตัวบุคคลที่ทำงานให้กับสถานพยาบาลก็ตาม เป็นส่วนที่ขับเคลื่อนอุตสาหกรรมแปลงเพศ โดยการดึงดูดกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศต่างชาติเข้าสถานพยาบาลในจำนวนที่มากกว่าสถานพยาบาล

ในส่วนบทบาทของบริษัทนายหน้าเพื่อการแปลงเพศ ตัวบุคคลที่เป็นนายหน้าแต่ขึ้นอยู่กับสถานพยาบาล และนายหน้าที่เป็นเจ้าของธุรกิจก็ดี ล้วนแต่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมแปลงเพศในไทย โดยเฉพาะการดึงดูดกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศต่างชาติ โดยอาศัยการส่งเสริมประสบการณ์ ความรู้เฉพาะด้านเกี่ยวกับการศัลยกรรมแปลงเพศ และการบริการ รวมถึงการพึ่งพาอิทธิพลของอินเทอร์เน็ต ใช้สื่อโซเชียลในการประชาสัมพันธ์และปรึกษาระหว่างกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศและนายหน้า จากประสบการณ์จริงที่น่าเชื่อถือมากกว่าคำโฆษณา หรือการดึงดูดกลุ่มคนข้ามเพศต่างชาติและมีชื่อเสียง ดารา หรืออินฟลูเอนเซอร์ในการประชาสัมพันธ์ก็ดี

นอกจากนี้ งานวิจัยฉบับนี้แสดงให้เห็นถึงบทบาทในระดับปัจเจกบุคคลของนายหน้า ซึ่งทำให้เห็นภาพในอีกมิติที่น่าสนใจและละเอียดอ่อนอย่างมากในกระบวนการทำงานของนายหน้าและคนไข้ที่ไม่ใช่มองเป็นเพียงสินค้าชิ้นหนึ่ง และต้องการจำนวนสินค้าที่ผ่าตัดและสำเร็จออกไปให้ได้มากที่สุด หรือการโฆษณาเกินจริงอย่างไร้ขอบเขตของบางสถานพยาบาลและบางบริษัทนายหน้า แต่มองในฐานะมนุษย์ที่พวกเขาสมควรที่จะได้รับความพึงพอใจในเพศสภาพที่ตนเองต้องการและดำรงชีวิตได้อย่างปกติ

ความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและบริษัทนายหน้าเพื่อการแปลงเพศ

ความร่วมมือในระดับองค์กรระหว่างภาครัฐและบริษัทนายหน้าเพื่อการแปลงเพศ แม้ว่าบริษัทนายหน้าเพื่อการแปลงเพศถือว่าเป็นระดับองค์กร แต่เป็นองค์กรขนาดเล็กในอุตสาหกรรมนี้ และถูกมองเป็นเพียงส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมแปลงเพศ โดยตัวแทนภาครัฐกล่าวถึงบริษัทนายหน้าเพื่อการแปลงเพศว่า

บริษัททัวร์ บริษัทนายหน้าคงมีความสำคัญ แต่ไม่ใช่จุดสำคัญที่สุด คิดว่ามันเป็นเรื่องฝีมือ หมอ คนไข้ที่ทำมาแล้วไปเล่าให้คนอื่นฟังมากกว่า แต่ส่วนตัวบริษัทนายหน้าปัจจุบันก็คงมีความสำคัญลดลง (ภาคิน, 17 มกราคม 2565)

สำหรับความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือระหว่างภาครัฐและนายหน้าเพื่อการศัลยกรรมแปลงเพศ ผู้เขียนพบว่า ภาครัฐรับรู้เพียงว่า มีบริษัททัวร์ที่ทำหน้าที่คอยหาลูกค้าและจัดรูปแบบการท่องเที่ยวศัลยกรรมเพียงเท่านั้น แต่ไม่ทราบว่าบริษัทนายหน้าที่ทำหน้าที่เหล่านี้ โดยเฉพาะทางศัลยกรรมแปลงเพศ ซึ่งสอดคล้องกับการให้ข้อมูลของนายหน้าเพื่อการแปลงเพศได้กล่าวไว้ว่า

ไม่มีการร่วมมืออะไรเลย เอาเป็นว่าภาครัฐเขาไม่รู้จักพี่ เขาอาจจะรู้จักแต่โรงพยาบาลใหญ่ ๆ แต่ไม่รู้ว่ามีบริษัทนายหน้าที่ทำแบบนี้ การออกนโยบายศูนย์กลางการแพทย์ก็ไม่ได้มีผลอะไรกับพี่เลย คือมันเป็นแค่คำพูดในกระดาษมั้งคะ มันเหมือนนโยบายกว้าง ๆ กำหนดขึ้นมาเฉย ซึ่งมันก็เอื้อกับโรงพยาบาลขนาดใหญ่ มากกว่าคลินิกโงะคะ โดยเฉพาะช่วงโรคระบาดโควิด 19 ชัดมากเลย ไม่เคยสนับสนุน คือในฐานะนายหน้าเพื่อการแปลงเพศเนี่ย พี่อยู่และดำเนินการของพี่เอง ภาครัฐไม่เกี่ยว ตอนโควิด พี่ก็ดิ้นรน ดิ้นให้ลูกค้า ทำยังไงก็ได้ให้เข้าประเทศมา เชื้อใหม่ ลูกค้าพี่ยอมกักตัว 14 วัน เพื่อที่จะมาผ่าตัดแปลงเพศกับเราอะ แล้วเราก็กินเดินเอกสารให้ลูกค้าเอง (มिर้า, 25 กันยายน 2565)

ยิ่งไปกว่านั้น ภาครัฐไม่รับรู้ถึงตัวตนการมีอยู่ของนายหน้าเพื่อการแปลงเพศที่มีบทบาทอันสำคัญในส่งเสริมและกระตุ้นการตลาดโดยการนำเข้าคนไข้จากต่างชาติเข้ามาให้กับสถานพยาบาลมากกว่าที่สถานพยาบาลแสวงหาเอง ทั้งนี้ หากโรงพยาบาลไม่ได้มีชื่อเสียงมาก สถานพยาบาลเหล่านี้ยังต้องอาศัยบริษัทนายหน้าเพื่อการแปลงเพศในการหากลุ่มคนไข้และนำเข้ามาผ่าตัดกับคลินิก แม้นายหน้าจะมีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมแปลงเพศในไทยแต่บทบาทดังกล่าวยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐมากนัก

ความสัมพันธ์ระหว่างสถานพยาบาลและบริษัทนายหน้าเพื่อการแปลงเพศ

สถานพยาบาลเพื่อการแปลงเพศกับนายหน้าเพื่อการแปลงเพศ หรือเรียกว่าความสัมพันธ์ระหว่างองค์กร-ปัจเจก ไม่ว่าจะป็นนายหน้าในรูปแบบของเป็นเจ้าของกิจการและดำเนินการด้วยตนเอง หรือนายหน้าที่อยู่ภายใต้สถานพยาบาลนั้น ๆ ก็ตาม ล้วนเป็นกลุ่มคนสำคัญในอุตสาหกรรมแปลงเพศและไม่สามารถมองข้ามไปได้ กล่าวคือ พวกเขาสามารถดึงดูดกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศเข้ารับบริการผ่าตัดกับสถานพยาบาล โดยในกรณีของนายหน้าเพื่อการแปลงเพศแบบเจ้าของธุรกิจดำเนินการเอง เมื่อสิ่งสมประสงค์จรรยาบรรณสามารถมีบทบาทสำคัญต่อคลินิก ทำให้คลินิกต้องการทำ

สัญญาและว่าจ้างกับนายหน้า นอกเหนือจากความสัมพันธ์ในเชิงธุรกิจที่ได้ผลประโยชน์ร่วมกันแล้ว การร่วมงานที่ยาวนานและมั่นคงมาจากทัศนคติและจุดยืนที่คล้ายกันในเรื่องของการทำงานและ มุมมองที่มีต่อกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศ ไม่มองคนไข้ในฐานะสินค้าและต้องทำยอดหรือจำนวนให้ได้ มากที่สุดเพื่อผลกำไรของธุรกิจนี้ แต่มองในฐานะมนุษย์ที่ต้องการมีเพศสภาพตรงกับเพศวิถีของตนเอง ซึ่งการผ่าตัดแปลงเพศเป็นการช่วยเหลือให้พวกเขาสามารถเป็นตัวของตัวเองให้ได้มากที่สุดตามความ ต้องการของพวกเขา นายหน้าเพื่อการแปลงเพศกล่าวว่า

ความแตกต่างของบริษัทพีกับที่อื่น ๆ คือ มุมมองที่มีต่อกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศ พีไม่ ปฏิเสธว่า รายได้ย่อมเป็นปัจจัยสำคัญ แต่ที่สำคัญกว่านั้นคือพีได้ช่วยเหลือคนๆ หนึ่งให้ กลับมาใช้ชีวิตที่เขามีความสุข สถานพยาบาลอื่นเขาเน้นปริมาณ เขาเน้นเป็นโรงงาน ของเขา พอจบสิ้นกระบวนการผ่าตัด จากกันแล้วก็จบ แต่ของพีและคลินิกที่พีทำงานร่วมด้วย เราไม่ เน้นปริมาณ ไม่ใช่ใครต้องการผ่าตัดแปลงเพศแล้วเราจะรับไว้ทั้งหมด พีคัดออก 50% เลย พีปิดทิ้ง ก็คือส่งอีเมลลมาหา ดูแล้วเขาไม่พร้อม ไม่ใช่แค่นิดเดียวในการศัลยกรรม แต่เขาไม่ รู้ตัวหรอก เพราะยังอยู่ในจุดเริ่มต้น ยังต้องไปหาจิตแพทย์ใหม่เพื่อปรับและประเมินสภาพ จิตใจและร่างกาย กรณีแบบนี้พีก็จะไม่รับเป็นคนไข้ ถ้าพีรับเข้ามา ผ่าเสร็จแล้วเสียใจ มันผ่า คืนไม่ได้นะ เขาเสียใจ เราก็เสียใจ แล้วเราเป็นมนุษย์ เราไม่อยากจะให้ชีวิตคนหนึ่งพัง ทั้ง หมอและพี ถ้าพิจารณาแล้วว่ายังไม่พร้อม หมอก็จะไม่โถก (มิรา, 25 กันยายน 2565)

ทัศนคติที่ตรงกันของนายหน้าเพื่อการแปลงเพศและคลินิกในลักษณะนี้เอง ทำให้ ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองยืนยาวมากกว่าการเป็นเพียงนายจ้างและลูกจ้าง ในบางกรณี ถ้าคนไข้มี คำถามที่นายหน้าไม่แน่ใจ เขาสามารถการเข้ารับปรึกษาหรือสอบถามข้อมูลที่ต้องใช้ความรู้เบื้องต้น กับแพทย์ได้โดยตรง ตรงกันข้ามกับความสัมพันธ์ระหว่างคลินิกและบริษัทนายหน้าเพื่อการแปลงเพศ อื่น ๆ พวกเขาจะไม่สามารถเข้าพบแพทย์เพื่อสอบถามข้อมูลได้โดยตรง จะต้องพูดคุยหรือนัดปรึกษากับทางสถานพยาบาลผ่านประชาสัมพันธ์หรือเลขา ก่อนเท่านั้น นายหน้าเพื่อการแปลงเพศเคยจะทำ สัญญาร่วมงานกับโรงพยาบาลขนาดใหญ่แห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ เมื่อได้พูดคุยกับผู้บริหาร ทำให้ทราบ ถึงแนวทางการทำงานและทัศนคติซึ่งไม่สอดคล้องกับทัศนคติของตนเอง ทำให้เขาเลือกที่จะปฏิเสธ และทำงานกับคลินิกที่มีขนาดกลางต่อไป

ความสัมพันธ์ระหว่างสถานพยาบาลและนายหน้าที่อยู่ภายในสังกัดของสถานพยาบาล จุดเริ่มต้นจากบทบาทคนไข้ต่างชาติที่เข้ารับการผ่าตัดศัลยกรรมแปลงเพศของโรงพยาบาล ผันตัว กลายมาเป็นนายหน้าและเป็นหัวในการหาคนไข้ต่างชาติในแต่ละประเทศ โดยอิงจากภาษาแม่ที่พวกเขาสามารถสื่อสารได้อย่างดีอยู่แล้วเป็นทุนเดิม อย่างไรก็ตาม ทัศนคติและจุดยืนของโรงพยาบาลและ นายหน้าเหล่านี้ดูเหมือนจะมีความคล้ายกันคือ การหาคนไข้เพื่อให้ได้จำนวนมาก นำมาซึ่งรายได้ที่

มากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งนายหน้าที่เป็นหัวแต่ละประเทศคนไหน สามารถหาคนไข้ได้จำนวนมากให้กับโรงพยาบาล นายหน้าคนนั้นจะได้เป็นลูกกรักหรือคนโปรดของนายจ้าง ซึ่งเป็นเรื่องภายในของโรงพยาบาลที่เกิดความไม่เท่าเทียมและการแข่งขันสูงมาก (มิรา, สัมภาษณ์, 25 กันยายน 2565)

ความสัมพันธ์ระหว่างบริษัทนายหน้าเพื่อการแปลงเพศและผู้หลากหลายทางเพศต่างชาติ

ความสัมพันธ์ระหว่างนายหน้าเพื่อการแปลงเพศและคนไข้ต่างชาติ ผู้เขียนเรียกว่าความเป็นสัมพันธ์ระหว่างปัจเจก-ปัจเจก คนไข้ต่างชาติที่เข้ารับการศัลยกรรมแปลงเพศโดยการติดต่อผ่านนายหน้าเป็นความสัมพันธ์ที่มากกว่าลูกค้าและนายหน้า ความสัมพันธ์ระหว่างพวกเขาไม่ได้สิ้นสุดและจบลงทันทีหลังเสร็จสิ้นกระบวนการศัลยกรรมแปลงเพศ ซึ่งความสัมพันธ์นี้เริ่มจากทัศนคติที่ดีของนายหน้า มองว่าการทำธุรกิจนี้ นอกเหนือจากรายได้แล้ว การช่วยเหลือคนเป็นสิ่งที่เขาทำแล้วมีความสุข เนื่องจากคนไข้ส่วนใหญ่มักมีปัญหาทางด้านจิตใจ ไม่ว่าจะมาจากสภาพสังคมที่พวกเขาเติบโต หรือโตได้ก็ตาม แต่มีสิ่งหนึ่งที่เรียกว่า Gender Biphobia หรือการกลัวอวัยวะเพศของตัวเองกลัวสิ่งที่ไม่ใช่ตัวเอง ซึ่งในกรณีเช่นนี้ การผ่าตัดแปลงเพศสามารถบรรเทาอาการได้ ถึงแม้จะไม่สามารถหายขาด 100% ก็ตาม แต่สามารถทำให้ชีวิตพวกเขามีความสุขมากขึ้น นายหน้าเข้าใจถึงจุดอ่อนไหวเป็นอย่างดี รวมไปถึงความเห็นใจต่อคนไข้ที่บางกรณีเดินทางเพื่อเข้ารับผ่าตัดเพียงลำพัง ต่างสถานที่ ต่างวัฒนธรรม ความกังวลต่าง ๆ เหล่านี้ นายหน้าสามารถเข้าถึงความรู้สึกของคนไข้และปฏิบัติกับพวกเขาในฐานะมนุษย์คนหนึ่ง ไม่ใช่ในฐานะสินค้าชิ้นหนึ่งในอุตสาหกรรมแปลงเพศที่สร้างรายได้ให้แก่เขาและสถานพยาบาล

การผ่าตัดแปลงเพศสำหรับผู้หลากหลายทางเพศเป็นสิ่งที่เมื่อตัดสินใจแล้ว จะไม่สามารถเปลี่ยนกลับเป็นเหมือนเดิมได้อีก จึงเป็นการตัดสินใจที่สำคัญมากในชีวิตของพวกเขา ไม่ว่าจะประสบการณ์การผ่าตัดจะดีหรือแยก็ตาม พวกเขาจะจดจำไปตลอดชีวิต ดังนั้น การให้พวกเขาจำภาพในทางที่ดี ย่อมเป็นผลดีกับทั้งนายหน้าและพวกเขาเอง กล่าวคือ ความจริงใจในการบริการและคอยช่วยเหลือพวกเขาในกระบวนการผ่าตัด อาจจะทำให้เกิดปัญหา หรือวิกฤตต่าง ๆ ก็ได้ นายหน้าเป็นคนเดียวที่คอยช่วยเหลือพวกเขา

บางทีเจอปัญหาหลังผ่าตัด ที่ช่วยแบบสุดจริง ๆ แบบที่ลูกค้าจำตลอดชีวิต ทุกวันนี้หลังจากผ่านไปสิบปี เขาก็ยังติดต่อทักมา บางทีหม้ออาจจะพลาดพลังหรือเกิดปัญหาใหญ่มาก คนไข้ก็ยังจำเราในทางที่ดี มันคือการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าไงคะ เราคุยกับคนไข้แบบกันเอง เราทำให้เค้ารู้สึกที่เราห่วงเขาจริง เราตั้งใจดูแลเขาจริง ๆ ไม่มีผลประโยชน์อื่น คือหลังจากที่ปิดการขายกันแล้ว เราจะไม่รับผลประโยชน์อื่นจากคนไข้อีกเลย ไม่ว่าจะในรูปแบบของขวัญเงิน ฯลฯ เราไม่เอา เพื่อให้มั่นใจว่าสิ่งที่เราทำให้เขาคือของจริง (มิรา, 25 กันยายน 2565)

ทัศนคติที่มีต่อกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศนี้คือความแตกต่างของนายหน้าเพื่อการแปลงเพศกับบริษัทนายหน้าทั่วไปและนายหน้าที่ทำงานภายใต้สถานพยาบาล ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคนใช้ต่างชาติยังคงดำรงอยู่ ถึงแม้กระบวนการผ่าตัดแปลงเพศจะสิ้นสุดลงไปแล้วก็ตาม นอกจากนี้ กลุ่มคนข้ามเพศจำนวนมากที่ต้องการผันตัวร่วมมือทำอาชีพนายหน้าเพื่อการแปลงเพศกับนายหน้าผู้ให้สัมภาษณ์อีกด้วย ซึ่งมีเพียงหนึ่งคนเท่านั้นที่นายหน้ายอมรับให้ทำงานร่วมด้วยในฐานะผู้ร่วมงาน เป็นล่ามภาษาจีน คนคอยให้คำปรึกษาและตอบคำถามในเพจเฟซบุ๊ก และแชร์ประสบการณ์การผ่าตัดแปลงเพศของตนเอง ซึ่งจุดนี้สำคัญ เพราะเป็นข้อมูลที่น่าเชื่อถือที่มาจากผู้มีประสบการณ์จริง ขณะเดียวกัน นายหน้าปฏิเสธกลุ่มคนข้ามเพศต่างชาติหลายคน เนื่องจาก การทำอาชีพนี้ต้องการคนที่มีความตั้งใจมั่นคง เพราะต้องพูดคุยและรองรับอารมณ์จากคนใช้ที่ส่วนมากมีปัญหาด้านสภาพจิตใจไม่คงที่ โดยเฉพาะแต่ผู้ข้ามเพศเท่านั้น แม้แต่คนทั่วไปก็ตาม ที่เคยลองทำบริษัทนายหน้าด้านการแปลงเพศสุดท้ายแล้วต้องล้มเลิกและหันไปทำตลาดศัลยกรรมทั่วไปแทน

ความสัมพันธ์ที่น่าสนใจอีกลักษณะหนึ่งคือ คนใช้ต่างชาติผันตัวเป็นอาสาสมัครให้กับนายหน้าเพื่อการแปลงเพศ ซึ่งไม่ได้รับการว่าจ้างแต่อย่างใด แต่เป็นการกระทำอย่างเต็มใจและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน กล่าวคือ หลายกรณีที่คนใช้ต่างชาติเดินมาเพื่อผ่าตัดแปลงเพศเพียงคนเดียว โดยปกติแล้วจะต้องการคนที่อยู่ชาติเดียวกันและพูดภาษาเดียวกัน คนข้ามเพศที่เป็นอาสาสมัครกับนายหน้าก็จะอาสาเข้าไปช่วยเหลือ พูดคุย ให้คำปรึกษา บางครั้งพาไปท่องเที่ยว ในบางกรณีที่คนใช้ต่างชาติบินมาทำศัลยกรรมพร้อมกันหลายคน อาสาเหล่านี้ก็จะช่วยนายหน้าทั้งการให้คำปรึกษา ขับรถรับส่งจากสนามบิน โรงแรม และคลินิก หรือบางครั้งคนใช้ที่มากับครอบครัว จะคอยช่วยเหลือและดูแลคนใช้ที่มาจากคนเดียว คนใช้ต่างชาติบางคนประกอบอาชีพหมอ พยาบาล พวกเขา ก็จะอาสาช่วยเหลือคนใช้ที่อยู่ในระยะการฟื้นตัว เป็นต้น

บทที่ 5

ผลกระทบของการเกิดอุตสาหกรรมแปลงเพศกับแรงจูงใจของการเข้ามาแปลงเพศในไทย

ผลการจากสร้างให้ประเทศไทยกลายเป็นปลายทางศัลยกรรมแปลงเพศในระดับนานาชาติ ไม่ว่าจะด้วยการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมแปลงเพศในภาพรวมของภาครัฐ ที่ร่วมมือกับ สถานพยาบาลที่มีขนาดใหญ่ในการอำนวยความสะดวกในเรื่องการเดินทางเข้าประเทศ วีซ่า หรือการ ค้ำครองผู้บริโภคนั้น เป็นต้น ความเชี่ยวชาญของแพทย์ในไทย และการบริการของสถานพยาบาล หรือ บริษัทนายหน้าเพื่อการแปลงเพศที่เป็นแรงสนับสนุนให้กับสถานพยาบาลในการดึงดูดกลุ่มคนใช้ ต่างชาติจำนวนมากก็ดี บทบาทและความร่วมมือในแต่ละภาคส่วนในอุตสาหกรรมแปลงเพศนี้ ไม่อาจ เป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียงระดับนานาชาติได้อย่างกว้างขวาง ถ้าไร้อิทธิพลของโลกาภิวัตน์ ที่เปิดโอกาส ในการติดต่อสื่อสารข้ามพรมแดน และการประชาสัมพันธ์ทางสื่อออนไลน์ นำมาซึ่ง **หนึ่ง** การรับรู้สาร ของต่างชาติว่าประเทศไทยเป็นปลายทางศัลยกรรมเพื่อการแปลงเพศของโลก ในส่วนนี้ผู้เขียนจะ กล่าวถึง ปัจจัยที่ทำให้ต่างชาติรับรู้ประเทศไทยในฐานะประเทศปลายทางด้านการศัลยกรรมแปลง เพศได้อย่างไร **สอง** การรับรู้ภาพลักษณ์ประเทศไทย ที่เป็นผลพวงจากการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการ ศัลยกรรมแปลงเพศในไทย

การรับรู้ประเทศไทยในฐานะปลายทางการศัลยกรรมแปลงเพศ

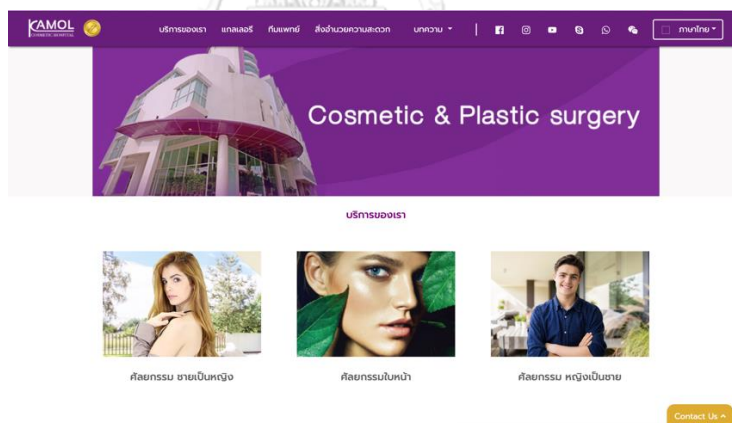
การรับรู้ประเทศไทยในฐานะปลายทางการศัลยกรรมแปลงเพศเกิดจากอิทธิพลของโลกาภิ วัตน์-อินเทอร์เน็ต ผ่านการรับสารทางสื่อโซเชียลมีเดียและคำบอกเล่าแบบตัวต่อตัวกับผู้ที่มี ประสบการณ์การผ่าตัดแปลงเพศในไทยมาก่อน โดยจากคำสัมภาษณ์ของกลุ่มคนข้ามเพศต่างชาติ พวกเขาจะศึกษาข้อมูลการผ่าตัดแปลงเพศ อาทิ ความเชี่ยวชาญของแพทย์ เทคนิคการผ่าตัด ผลลัพธ์ ราคา และอื่น ๆ ผ่านบทความที่มีอยู่ในอินเทอร์เน็ตหลาย ๆ แพลตฟอร์ม การประชาสัมพันธ์ ของสถานพยาบาลโดยเป็นผู้สนับสนุนเวทีประกวดนางงามหรือเวทีประกวดสาวประเภทสองในไทย หรือนำอินฟลูเอนเซอร์ต่างชาติที่มีชื่อเสียงมาช่วยประชาสัมพันธ์และโฆษณาทางสื่อต่าง ๆ

รวมถึงเว็บไซต์ของสถานพยาบาลและเว็บไซต์เฉพาะสำหรับเป็นพื้นที่เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล เกี่ยวกับการศัลยกรรมแปลงเพศทั่วโลก หรือการประชาสัมพันธ์ผ่านยูทูป (Youtube) ซึ่งเป็นช่องทาง หนึ่งที่มีผลต่อการดึงดูดกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศต่างชาติและกำหนดภาพลักษณ์ของประเทศไทยกับ การศัลยกรรมแปลงเพศ โดยวิดีโอทั้งจากช่องของสถานพยาบาลและบริษัทนายหน้าเพื่อการแปลงเพศ หรือสื่อต่างประเทศก็ตาม วิดีโอมักจะมีเนื้อหาที่น่าเสนอและถ่ายทอดกระบวนการผ่าตัดแปลงเพศ ตั้งแต่เริ่มต้นปรึกษาและพูดคุยกับแพทย์ การบริการระดับดีเยี่ยม สภาพแวดล้อมของสถานพยาบาลที่ ดูดีและสะอาด การเน้นรายละเอียดระหว่างกระบวนการผ่าตัด เทคนิคและเทคโนโลยีที่ใช้ในการ

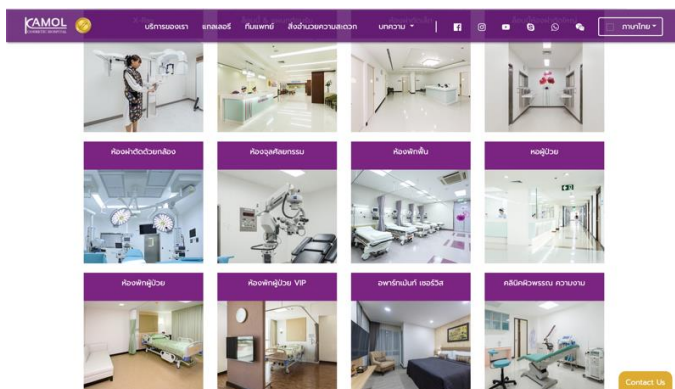
ผ่าตัดที่ดูทันสมัย น่าไว้วางใจ รวมไปถึงห้องพักฟื้นของสถานพยาบาลและโรงแรมสำหรับพักฟื้น การดูแลเอาใจใส่อย่างดีและสม่ำเสมอจากพยาบาลตลอดเวลา ฯลฯ ภาพลักษณ์ที่ถ่ายทอดออกมาทางลักษณะเช่นนี้ในอินเทอร์เน็ต กอปรกับการเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย ทำให้กลุ่มผู้หลากหลายทางเพศต่างชาติสามารถรับรู้ข้อมูลต่าง ๆ ในทางที่ดีเกี่ยวกับการศัลยกรรมแปลงเพศในไทย

ภาพที่ 1: หน้าเว็บไซต์ PAI Clinic สถานพยาบาลเพื่อการแปลงเพศในไทย (PAI Website, 2023)

ภาพที่ 2: หน้าเว็บไซต์โรงพยาบาลศัลยกรรมตกแต่งกมล (Kamol Website, 2023)

ภาพที่ 3: หน้าเว็บไซต์โรงพยาบาลศัลยกรรมตกแต่งกมล (Kamol Website, 2023)

ภาพที่ 4: หน้าเว็บไซต์คอมมูนิตี้เพื่อพูดคุยเกี่ยวกับการศัลยกรรมแปลงเพศ (Susan's Place Website, 2023)

อีกทั้งการถ่ายทอดเนื้อหาที่ไม่ใช่เฉพาะกระบวนการผ่าตัด แต่ยังเสริมแทรกเนื้อหาประวัติ และความเป็นมาของผู้ผ่าตัด ไม่ว่าจะด้วยการใช้ชีวิตในฐานะผู้หลากหลายทางเพศ ความยากลำบาก ในการดำรงชีวิตและหน้าที่การงาน การถูกเลือกปฏิบัติทางสังคม หรือการถูกกดดันจากครอบครัว เป็นต้น ก่อให้เกิดความรู้สึกที่ร่วมของผู้บริโภคสื่อ คล้อยตาม และน่าเชื่อถือในตัวบุคคลที่เข้ารับผ่าตัด แปลงเพศและผลลัพธ์ที่ออกมาเป็นที่น่าพึงพอใจ เหมือนการเปลี่ยนและเริ่มต้นชีวิตใหม่ในฐานะคนข้ามเพศตามที่ต้องการ และการสื่อสารเกี่ยวกับแพทย์ที่มีลักษณะเข้าใจความรู้สึกของกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศ ทำให้การประชาสัมพันธ์ในลักษณะดังกล่าว สามารถดึงดูดให้กลุ่มคนเหล่านี้เลือกประเทศไทย

รวมไปถึงกลุ่มเฟสบุ๊กที่มีสมาชิกเฉพาะกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศต่างชาติที่ต้องการผ่าตัดแปลงเพศ หรือกลุ่มคนข้ามเพศต่างชาติที่มีประสบการณ์การผ่าตัดในไทย ซึ่งจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมภายในกลุ่มเฟสบุ๊ก เนื่องด้วยเป็นกลุ่มเฉพาะ ทำให้การพูดคุย ปรีกษา บอกเล่าประสบการณ์

และผลลัพธ์เป็นในลักษณะตรงไปตรงมาและน่าเชื่อถือ เพราะคนข้ามเพศต่างชาติที่อยู่ภายในคอมมูนิตี้นี้เฉพาะนี้ พวกเขาสามารถบอกเล่าประสบการณ์ทั้งดีและแย่ เกี่ยวกับกระบวนการผ่าตัด การบริการ แพทย์ และผลลัพธ์ พวกเขาสามารถลงรูปแบบของผลลัพธ์ได้อย่างเปิดเผย รวมถึงการวิพากษ์วิจารณ์อย่างตรงไปตรงมาเกี่ยวกับความเชี่ยวชาญของแพทย์และผลลัพธ์ที่บางครั้งไม่เป็นอย่างที่คาดหวัง บางครั้งพวกเขาพูดคุยส่วนตัวในช่องทางอื่นอีกด้วย เช่น การพูดคุยผ่านแอปพลิเคชัน WhatsApp Messages ไม่ว่าจะทั้งในรูปแบบข้อความ โทรหรือวิดีโอ

กลุ่มคนข้ามเพศจำนวนมากในกลุ่มเฉพาะเคยเข้ารับผ่าตัดแปลงเพศในไทย พวกเขาจะคอยแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมาจากประสบการณ์ตรงของพวกเขา ถ้าหากมีคนโพสต์และตั้งคำถามหรือคำแนะนำเกี่ยวกับการศัลยกรรมแปลงเพศ เช่น ศัลยกรรมแปลงเพศที่ประเทศอะไรดี? โรงพยาบาลใดในประเทศไทยที่ราคาถูกและได้ผลลัพธ์ที่ดี? ผ่าตัดแปลงเพศกับแพทย์ท่านไหนดี? เป็นต้น โดยผู้คนในกลุ่มมักจะรับรู้ชื่อเสียงของแพทย์ไทยหลายคนอยู่แล้ว เพียงแต่ยังไม่สามารถตัดสินใจว่าจะเลือกผ่าตัดกับแพทย์ท่านใด ซึ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทุกคนล้วนบอกว่า ประเทศไทยเป็นประเทศแรกหรือติดอันดับ 1 ใน 10 ระดับโลกที่มีชื่อเสียงด้านการศัลยกรรมแปลงเพศเมื่อพวกเขาต้องการค้นหาข้อมูลเบื้องต้นในโซเชียลมีเดีย และเว็บไซต์มักจะขึ้นรายชื่อของสถานพยาบาลและแพทย์ไทยในอันดับแรก ๆ รวมไปถึงอยู่อันดับ 1 ใน 10 แพทย์ที่มีชื่อเสียงและเชี่ยวชาญมากที่สุดในโลกอีกด้วย โดยเฉพาะนายแพทย์ปริชา เตียวตานนท์ ที่มีชื่อเสียงตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน รวมไปถึงลูกศิษย์ที่เคยเรียนกับนายแพทย์ปริชาก็มีชื่อเสียงโด่งดังในต่างประเทศเช่นกัน กล่าวได้ว่า กลุ่มผู้หลากหลายทางเพศที่ต้องการผ่าตัดแปลงเพศต้องรู้จักพวกเขาอย่างแน่นอน

นอกจาก การรับสารจากสื่อโซเชียลมีเดียในแพลตฟอร์มต่าง ๆ แล้วนั้น พวกเขายังรับข้อมูลจากคนรู้จักหรือเพื่อนที่เคยเดินทางท่องเที่ยวที่ประเทศไทยหรือผ่าตัดแปลงเพศในไทยมาก่อน ผู้ให้สัมภาษณ์ชาวออสเตรเลียที่อยู่ในกระบวนการผ่าตัดแปลงเพศในไทย กล่าวว่า

ฉันหาข้อมูลทั้งหมดในอินเทอร์เน็ต ซึ่งรายชื่อหมอไทย สถานพยาบาลไทย จะดึงข้อมูลขึ้นมาเป็นอันดับแรก ๆ หมอไทยดังในต่างประเทศมากนะ แล้วก็หาข้อมูลจากผู้มีประสบการณ์จริงจากกลุ่มเฟซบุ๊กที่มีเฉพาะกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศที่ต้องการแปลงเพศ ฉันสังเกตและศึกษาภายในกลุ่มนั้น พอเลือกประเทศไทย ฉันจึงเข้าไปในกลุ่มเฟซบุ๊กประเทศไทยสำหรับปรึกษาศัลยกรรมแปลงเพศ นอกจากนี้ ฉันมีเพื่อนชาวแคนาดา ที่เคยผ่าตัดแปลงเพศในไทย และทำงานให้กับโรงพยาบาลศัลยกรรมแปลงเพศ ฉันจึงมีโอกาสดูคุยและปรึกษากับเขาและหมอโดยตรงและสะดวก จากนั้นจึงตัดสินใจเลือกที่โรงพยาบาลนี้ (ลินลิน, 12 พฤศจิกายน 2565)

หรือการรับสารโดยตรงจากกลุ่มคนข้ามเพศคนไทยและต่างชาติ ในภูมิภาคนี้ในประเทศไทยของตนเองหรือประเทศไทยก็ดี โดยผู้ให้ข้อมูลจากผู้หลากหลายทางเพศชาวอิตาลี กล่าวว่า

ฉันเคยอาศัยที่กรุงเทพฯ และอยู่ใกล้สถานที่ที่มีผู้หลากหลายทางเพศอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก เป็นคอมมูนิตี้ที่มีแต่กลุ่มคนข้ามเพศในกรุงเทพฯ ฉันได้รับข้อมูลจากผู้มีประสบการณ์ผ่าตัดแปลงเพศโดยตรงเยอะมาก (โซเฟีย, 17 พฤศจิกายน 2565)

การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโซเชียลมีเดียกลายเป็นช่องทางหลักในการสื่อสารระหว่างผู้ส่งสารคือ ภาครัฐ สถานพยาบาล และบริษัทเพื่อการแปลงเพศ กับผู้รับสารอย่างกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศต่างชาติ นำมาซึ่งภาพลักษณ์และตอกย้ำการเป็นประเทศปลายทางเพื่อการศัลยกรรมแปลงเพศ กล่าวคือ ประเทศไทยเป็นประเทศที่แพทย์มีความเชี่ยวชาญการผ่าตัดศัลยกรรมแปลงเพศและประสบการณ์มากมาย เทคนิคการผ่าตัดที่มีความสำเร็จสูงและผลลัพธ์มีความสวยงาม ไม่มีรอยแผลเป็นจากการผ่าตัดแปลงเพศทำให้เป็นที่พึงพอใจของผู้เข้ารับการผ่าตัดอย่างมาก มีโอกาสเกิดภาวะแทรกซ้อนน้อย จากการสัมภาษณ์และรวบรวมข้อมูลจากชาวต่างชาติที่เคยทำศัลยกรรมแปลงเพศและมีแผนกำลังเดินทางมาทำศัลยกรรมในไทย มีมุมมองที่ดีมากเกี่ยวกับศัลยกรรมแปลงเพศในไทย โดยสิ่งที่สำคัญที่สุดในการตัดสินใจเลือกประเทศไทยคือ ผลลัพธ์ของการผ่าตัดศัลยกรรมแปลงเพศที่มีลักษณะสวยงาม (Aesthetics) กล่าวคือ ภาวะเพศเหมือนของผู้หญิงอย่างมากในทุกส่วนและสามารถรับรู้ความรู้สึกทางเพศได้เป็นอย่างดี รวมถึงไม่มีรอยแผลเป็นจากการศัลยกรรมแปลงเพศอีกด้วย อีกทั้งการใช้เทคนิคการผ่าตัดแบบป้องกันการติดเชื้อที่แผลผ่าตัด (Aseptic Technique) ซึ่งเป็นปัญหาที่สามารถพบบ่อยอย่างมากในการผ่าตัดแปลงเพศในประเทศอื่น แต่พบว่าประเทศไทยสามารถทำได้ดีในเทคนิคดังกล่าว

ผลลัพธ์ของการศัลยกรรมแปลงเพศในด้านรูปลักษณ์ที่สวยงามเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจเลือกแพทย์ ฉันเห็นผลลัพธ์การแปลงเพศของแพทย์จากสหรัฐฯ แคนาดา อังกฤษ และออสเตรเลีย ล้วนมีลักษณะไม่สวยงามและเกิดรอยแผลเป็นมากมาย แต่ผลลัพธ์จากแพทย์ไทย รอยแผลเป็นแทบจะมองไม่เห็นหรือหายไปเลยด้วยซ้ำ อีกปัจจัยสำคัญคือความรู้สึกที่ทำให้เราสามารถเข้าถึงจุดสุดยอดได้ ประเทศไทยให้ผลลัพธ์ที่ดีกว่าเสมอในทุก ๆ ด้าน และราคาถูกกว่ามาก (ดาต้า, 12 พฤศจิกายน 2565)

นอกจากนี้ ด้วยฝีมือการผ่าตัดแปลงเพศของแพทย์ไทย ทำให้มีเทคนิคการผ่าตัดแปลงเพศที่หลากหลาย เป็นตัวเลือกในการตัดสินใจให้แก่คนไข้ อีกทั้งการบริการและการดูแลของสถานพยาบาลที่ดีกว่ามากในประเทศต้นทาง ผู้ให้สัมภาษณ์สาวข้ามเพศชาวออสเตรเลียกล่าวว่า

โรงพยาบาลในไทยดีมาก ๆ มีหลายตัวเลือกให้เลือกเยอะมาก ไม่ว่าจะสถานพยาบาลเพื่อการแปลงเพศ แพทย์ เทคนิคการผ่าตัด โรงพยาบาลให้เราได้เลือกได้เลยว่าอยากได้รับการดูแลแบบไหน ห้องพักรักษาตัวหรือแพ่ง ใกล้หรือไกล อาหาร การบริการ เป็นแพคเกจของทางโรงพยาบาลให้เราได้เลือก มีตั้งแต่รับ-ส่ง สนามบิน ค่าเดินทาง ที่พัก อาหาร ค่ายกรรรม เขาจะหาที่พักให้ใกล้โรงพยาบาลที่สุด และเดินทางสะดวก รวมทุกอย่างในแพคเกจ (อีวาน, 10 พฤศจิกายน 2565)

ภาพลักษณ์ประเทศไทยในฐานะประเทศที่มีชื่อเสียงด้านการศัลยกรรมแปลงเพศต่าง ๆ เหล่านี้ ยังนำมาซึ่งการรับรู้ภาพลักษณ์ที่มีต่อกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศในไทยต่อผู้หลากหลายทางเพศต่างชาติ ซึ่งเป็นผลมาจากการประชาสัมพันธ์ของภาครัฐฯ ในช่วง พ.ศ. 2523–2535 ภาครัฐฯริเริ่มจูงใจนักท่องเที่ยวต่างชาติด้วยการเชิญชวนให้มาหาความสำราญจากสถานบริการทางเพศในไทย (ทัยเลิศ ลือป้อ, 2550, น. 13) โดยเฉพาะพื้นที่ย่านสีลม พัฒพงษ์ พัทยา และภูเก็ต ล้วนเป็นแหล่งสถานบันเทิงทางเพศของทั้งเพศหญิงและกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศที่มีชื่อเสียง และสืบเนื่องมาจากช่วงเวลาดังกล่าว นำไปสู่การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ในไทยช่วง พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา

การส่งเสริมอุตสาหกรรมแปลงเพศในการดึงดูดกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศต่างชาติเข้ามาแปลงเพศกับสถานพยาบาลในไทยโดยประชาสัมพันธ์ด้านการศัลยกรรมแปลงเพศแล้ว การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในไทยทั้งในกรุงเทพฯ พื้นที่จังหวัดท่องเที่ยวอย่าง ภูเก็ต พัทยา ฯลฯ ไม่ว่าจะด้วยสถานที่ท่องเที่ยวที่หลากหลายที่ถูกติดกับวัฒนธรรมไทยอย่าง วัด โบราณสถาน หรือวิถีชีวิตแบบไทย และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทย เช่น การพยายามถ่ายถอดความเป็นมิตรและเอื้อเฟื้อของคนไทย เมืองแห่งรอยยิ้ม หรือแม้แต่อาหารไทยไปสู่ครัวโลกก็ดี เป็นการพยายามสร้างภาพลักษณ์แบบเหมารวม (Stereotype) แก่คนต่างชาติที่มีต่อประเทศไทย เป็นผลทำให้ปัจจัยย่อยเหล่านี้ มีผลประกอบการตัดสินใจที่จะเลือกผ่าตัดแปลงเพศในไทย

ภาพลักษณ์ของกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศในไทย

ภาพลักษณ์ของกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศเป็นผลพวงจากการประชาสัมพันธ์ประเทศไทยในแนวทางที่กล่าวไว้ข้างต้น นำมาซึ่งภาพลักษณ์ของกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศในไทยมีลักษณะเป็นมิตรและเป็นที่ยอมรับในสังคมไทย ผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ เช่น วิดีโอในช่องยูทูปของสำนักข่าวต่างประเทศ นำเสนอชีวิตของผู้หลากหลายทางเพศที่เข้ารับกระบวนการผ่าตัดแปลงเพศในภูเก็ตในลักษณะสารคดี กระบวนการผ่าตัดแปลงเพศตั้งแต่พบแพทย์ ผ่าตัด พักฟื้น รวมไปถึงนำเสนอสถานที่ท่องเที่ยวที่ภูเก็ต ซึ่งมีการแสดงคาบาริเร่ต์ของกลุ่มคนข้ามเพศไทยและเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยว

ต่างชาติ หรือการประชาสัมพันธ์วิดีโอของบริษัทนำเที่ยวต่างชาติ นำเสนอแพคเกจการท่องเที่ยวแปลงเพศในไทย พร้อมกับสถานที่ท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น วัดอรุณ ตลาดน้ำ ย่านเยาวราช ฯลฯ

การจากส่งเสริมและประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับอุตสาหกรรมการค้าบริการทางเพศและการแปลงเพศของไทยอย่างเปิดเผยและแพร่กระจายสู่นานาชาติ ไม่แปลกที่ชาวต่างชาติจะรับรู้และเข้าใจว่าสังคมไทยเปิดกว้างและยอมรับกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศ จากการเห็นพวกเขาอยู่ในพื้นที่สาธารณะสื่อในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น นิตยสาร โทรทัศน์ สื่อโซเชียลมีเดีย ฯลฯ อีกทั้งยังเป็นประเทศที่เป็นมิตรแก่กลุ่มผู้หลากหลายทางเพศทั่วโลก หนึ่งในผู้ให้ข้อมูลผู้หลากหลายทางเพศชาวอียิปต์กล่าวว่า

กลุ่มเพื่อนของฉันเดินทางไปประเทศไทยในฐานะนักท่องเที่ยว พวกเขาเล่าว่า กลุ่มคนข้ามเพศในไทยมีความเท่าเทียม ผู้คนทั่วไปให้บริการกับพวกเขาอย่างดี และสังคมมองพวกเขาอย่างเคารพซึ่งกันและกัน ซึ่งแตกต่างกับในอียิปต์มาก ฉันต้องแอบไปรับยาสำหรับปรับฮอร์โมนตามคลินิกอย่างลับ ๆ หลังจากนั้น ฉันจึงเริ่มค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับประเทศไทย การศัลยกรรมแปลงเพศ ชีวิตของกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศในไทย แล้วพบว่า ไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่อยู่ในรายชื่อของประเทศที่เป็นมิตรต่อกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศ (ลาเซีย, 4 พฤศจิกายน 2565)

อย่างไรก็ดี แม้ภาครัฐจะพยายามนำเสนอภาพลักษณ์ไทยในด้านอื่น ๆ เช่น อาหาร แหล่งท่องเที่ยว วัฒนธรรม เป็นต้น เพื่อลบเลือนภาพจำที่ติดกับการค้าบริการทางเพศในภายหลังก็ตาม แต่ภาพลักษณ์ของไทย โดยเฉพาะกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศยังคงผูกติดกับการค้าบริการทางเพศยังคงอยู่ โดยผู้ให้ข้อมูลสาวข้ามเพศชาวแคนนาดากล่าวว่า

ตอนฉันอยู่ที่ประเทศไทย ฉันออกไปทานข้าวและดื่มดื่มน้อยกับเพื่อน ๆ ของฉัน และมีชายคนหนึ่งเข้ามาหาฉันเพราะคิดว่าฉันเป็นสาวข้ามเพศ เป็นกะเทย และต้องขายบริการ (ดาต้า, 12 พฤศจิกายน 2565)

นอกจากนี้ ความรุนแรงและสังคมที่ปิดกั้นต่อกลุ่มคนเหล่านี้ในประเทศต้นทางยังเป็นปัจจัยส่งเสริมให้พวกเขามองประเทศไทยในแง่ดีมากยิ่งขึ้น อาทิ ประเทศจีน แม้จะเป็นประเทศที่มีจำนวนผู้หลากหลายทางเพศมากที่สุดในโลกก็ตาม แต่สังคมยังคงปิดกั้นและมีทัศนคติแง่ลบกับกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศอย่างมาก พวกเขาไม่สามารถแม้แต่จะเปิดเผยตัวตนแก่ครอบครัว เพื่อน หรือแสดงตัวตนในพื้นที่สาธารณะ ถ้าพวกเขาเปิดเผยตัวตนออกมา สังคมจะปฏิบัติต่อพวกเขาอย่างไม่เท่าเทียม ถูกมองเป็นตัวประหลาด ใส่ร้ายและกลั่นแกล้ง (อรปวีณ์ วงศ์สว่าง, 2563) ประเทศอียิปต์ กลุ่มผู้หลากหลายทางเพศถูกตีตรา ประณาม กีดกันและเลือกปฏิบัติสูงมาก ถูกโจมตีด้วยความรุนแรงจากกลุ่มแก๊งอาชญากรรม ตำรวจมักหลอกล่อให้พวกเขาเปิดเผยตัวตนและจับกุม หรือยึดข้อหาหมกมุ่น

ทางเพศแก่ผู้หลากหลายทางเพศ (ประชาไท, 2566) หนึ่งในผู้ให้ข้อมูลชาวอียิปต์กล่าวถึงความลำบาก ในฐานะผู้หลากหลายทางเพศอียิปต์ว่า

ฉันกินยาปรับฮอร์โมนด้วยตัวของตัวเองทั้งหมด ฉันไม่มีโอกาสแม้แต่จะพบหมอ เพื่อปรึกษาเกี่ยวกับการกินยาฮอร์โมนอย่างถูกต้องในประเทศนี้ด้วยซ้ำ การเกิดมาเป็นเกย์ เลสเบียนหรือเพศอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ชายหญิง เป็นเหมือนฝันร้ายของฉันอย่างมาก และเหมือนเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมายสำหรับที่นี่ ถ้าหากคุณต้องการผ่าตัดแปลงเพศ คุณต้องผ่านกระบวนการเอกสารต่าง ๆ เยอะแยะและวุ่นวายมาก มันค่อนข้างซับซ้อนและต้องดำเนินการผ่านระบบราชการมากเกินไป (ลาเซีย, 4 พฤศจิกายน 2565)

ในประเทศอิตาลีก็เช่นกัน ความรุนแรงต่อกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศในพื้นที่สาธารณะสามารถเกิดขึ้นได้บ่อยและไม่มีใครห้ามปราบหรือช่วยเหลือ สาวข้ามเพศชาวอิตาลีกล่าวถึงความลำบากในการใช้ชีวิตที่อิตาลีว่า

อิตาลีไม่มีพื้นที่หรือคอมมูนิตี์เฉพาะสำหรับกลุ่มคนข้ามเพศเหมือนประเทศไทย และจากประสบการณ์ของฉัน ฉันมักถูกเลือกปฏิบัติและโดนทำร้ายร่างกายอยู่เสมอ เพียงเพราะฉันเป็นสาวข้ามเพศ ฉันเคยเข้ารับรักษาตัวในโรงพยาบาลและถูกทำร้ายโดยพยาบาล ทุกคนที่นั่นอยากจะฆ่าพวกเราเพียงเพราะเชื่อว่ามีบาป ตามความเชื่อทางศาสนาคริสต์ นิกายคาทอลิก หรือตอนฉันเดินในที่สาธารณะ ผู้คนมักจะมอง นินทาหรือด่าทอ หัวเราะเยาะ หรือเข้ามาทำร้ายร่างกาย ฉันจึงต้องเดินกับเพื่อนผู้ชายที่รูปร่างสูงใหญ่ เพื่อคอยปกป้องฉันจากคนพวกนั้น มันแตกต่างมากกับประเทศไทย ฉันรู้สึกปลอดภัยมาก ไม่กลัวใครจะมาทำร้ายหรือมองฉันเป็นตัวประหลาดและผู้คนที่เคารพซึ่งกันและกัน (ไซเฟีย, 4 พฤศจิกายน 2565)

ไม่ว่าจะด้วยปัจจัยจากประเทศต้นทางที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตของกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศ ราคาผ่าตัดศัลยกรรมแปลง เพศ ต้องรอคิวการผ่าตัดนาน เทคโนโลยีและฝีมือทางการแพทย์ไม่เทียบเท่ากับประเทศไทยก็ดี เป็นปัจจัยผลักดันให้กลุ่มผู้หลากหลายทางเพศต่างชาติมองหาตัวเลือกประเทศอื่นในการทำศัลยกรรมแปลงเพศ ในขณะเดียวกันภาครัฐ สถานพยาบาล บริษัทนายหน้าเพื่อการแปลงเพศ ใช้การประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ โดยเฉพาะสื่อโซเชียลมีเดีย เช่น ยูทูบ เฟสบุ๊ก เว็บไซต์ ฯลฯ เป็นปัจจัยในการดึงดูดกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศต่างชาติเลือกประเทศไทยในการผ่าตัดแปลงเพศ นอกจากนี้ กลุ่มผู้หลากหลายทางเพศไทยที่มีหน้าตา รูปร่างเหมือนผู้หญิงจนแยกไม่ออก บ้างประกอบอาชีพคาบาเร่ต์ ที่มีชื่อเสียงโด่งดังระดับนานาชาติ บ้างประกวดเวทีนางงามต่าง ๆ ที่จัดขึ้นสำหรับกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศ เช่น Miss Tiffany's Universe บ้างประกอบอาชีพในวงการบันเทิงไทย หรืออินฟลูเอนเซอร์ที่มีชื่อเสียงโด่งดังในสื่อโซเชียลมีเดียก็ดี พวกเขามักจะประชาสัมพันธ์ให้กับสถานพยาบาลเพื่อการแปลงเพศในไทย บอกเล่าประสบการณ์ของ

พวกเขาผ่านสื่อช่องทางออนไลน์ เป็นต้น กลายเป็นปัจจัยดึงดูดให้กลุ่มผู้หลากหลายทางเพศต่างชาติ รับรู้ประเทศไทยเป็นประเทศที่ชำนาญด้านการศัลยกรรมแปลงเพศ ด้วยผลลัพธ์ที่ออกมาเหมือน ผู้หญิงมากและการเห็นกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศในไทยดำรงชีวิตได้อย่างเปิดเผยในที่สาธารณะ ทำให้เข้าใจได้ว่าสังคมไทยเปิดกว้างและยอมรับกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศเช่นกัน

แรงจูงใจเหล่านี้มาซึ่งการผลิตซ้ำในอุตสาหกรรมแปลงเพศในไทย กล่าวคือ เมื่อเกิด อุตสาหกรรมการแปลงเพศจากความต้องการของกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศในไทย ก่อให้เกิดการ ศัลยกรรมแปลงเพศและการพัฒนาด้านฝีมือและเทคนิคต่าง ๆ ของแพทย์เพื่อตอบสนองความ ต้องการของกลุ่มตลาดเฉพาะ เกิดสถานพยาบาลและบริษัทนายหน้าเพื่อการแปลงเพศ รวมไปถึงกลุ่ม ผู้หลากหลายทางเพศต่างชาติที่เดินทางมาประเทศไทยจากการประชาสัมพันธ์ของทุกภาคส่วนที่ เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมนี้ การประชาสัมพันธ์มีส่วนสำคัญอย่างมากในการส่งเสริมและสร้างภาพจำ แก่ต่างชาติต่ออุตสาหกรรมการแปลงเพศในไทยและกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศในไทย การผลิตซ้ำของ สื่อเป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนกระบวนการเหล่านี้ จนทำให้ภาพลักษณ์ของต่างชาติที่มีต่อ ประเทศไทยด้านการศัลยกรรมแปลงเพศแข็งแกร่งและลบล้างได้ยาก เหมือนกับการผูกติดภาพลักษณ์ ของประเทศไทยกับการค้าบริการทางเพศที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้

ในทางกลับกัน กระบวนการผลิตซ้ำจากการการประชาสัมพันธ์ที่อาศัยกลุ่มคนข้ามเพศไทยใน การโฆษณาเพื่อต้องการสื่อสารกับนานาชาติหรือกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศต่างชาติเป็นหลักแล้วนั้น นอกจากจะนำมาซึ่งภาพลักษณ์ไม่ว่าจะว่าด้วยเรื่องของความสวยงามของคนข้ามเพศไทยที่เหมือน ผู้หญิง ความเชี่ยวชาญและเทคนิคของแพทย์ในการผ่าตัดแปลงเพศ สังคมไทยเปิดกว้างและยอมรับ กลุ่มผู้หลากหลายทางเพศอย่างมาก เป็นเสมือนพื้นที่ปลอดภัยและเป็นมิตรกับพวกเขา ฯลฯ ภาพลักษณ์ในเชิงบวกเหล่านี้ถูกนำมาคดทับกลุ่มคนข้ามเพศไทยอย่างแยบยล เพราะในความเป็นจริง กลุ่มคนข้ามเพศไทยไม่สามารถเข้าถึงการผ่าตัดแปลงเพศในมาตรฐานเดียวกันกับคนข้ามเพศต่างชาติ ที่เดินทางผ่าตัดในไทย เนื่องจากพวกเขาไม่สามารถจ่ายค่ารักษาในราคาสูงได้ พวกเขาจึงต้องเลือก สถานพยาบาลขนาดเล็ก หรือคลินิกที่ไม่ได้มาตรฐานสากลในการเข้ารับการรักษาแทน ความเหลื่อม ล้าเหล่านี้ถูกมองข้ามอย่างสิ้นเชิงจากภาครัฐ สถานพยาบาลเพื่อการแปลงเพศ หรือแม้แต่บริษัท นายหน้าเพื่อการแปลงเพศบางแห่งก็ตาม ที่มุ่งเน้นเพียงกลุ่มตลาดจากคนต่างชาติที่สามารถทำรายได้ ให้แก่อุตสาหกรรมแปลงเพศในไทย

ยิ่งไปกว่านั้น ภาพลักษณ์ของประเทศไทยในฐานะที่เป็นดินแดนของความหลากหลายทาง เพศก็ยังคงค้ำกับความเป็นจริงหลายประการ อาทิ การที่ประเทศไทยยังไม่ได้ให้สิทธิที่เท่าเทียมกันกับ กลุ่มหลากหลายทางเพศในแง่ของการสมรส รวมถึงสิทธิในทรัพย์สินของคู่สมรส (Saengsuriyong, 2022) และกลุ่มหลากหลายทางเพศอีกจำนวนหนึ่งยังถูกกีดกันจากการประกอบหลายอาชีพ รวมถึง

ยังเป็นเป้าของการถูกล้อเลียนจากชายจริงหญิงแท้ในสังคม ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวตรงข้ามกับหลายประเทศซึ่งอาจจะดูมีความเคร่งครัดมากกว่าในเชิงประเพณีและวัฒนธรรมกลับมีการเปลี่ยนแปลงที่ก้าวกระโดดกว่าไทยในการสนับสนุนสิทธิของกลุ่มหลากหลายทางเพศ ด้วยเหตุนี้ในขณะที่ประเทศไทยสามารถประกอบสร้างเป็นปลายทางการศัลยกรรมทางเพศและดึงดูดกลุ่มบุคคลผู้หลากหลายทางเพศให้เข้ามาดำเนินการแปลงเพศในไทย แต่การประกอบสร้างนั้นเกิดขึ้นบนพื้นฐานของการปิดบังสภาพปัญหาปัญหาที่แท้จริงบางส่วน of สังคมเอาไว้อีกด้วย

บทที่ 6

บทสรุป

งานวิจัยฉบับนี้ กล่าวถึงอุตสาหกรรมการแปลงเพศในไทยที่ถูกขับเคลื่อนโดยกลุ่ม 3 กลุ่มที่มีบทบาทอันสำคัญคือ ภาครัฐ สถานพยาบาลและบริษัทนายหน้าเพื่อการแปลงเพศ กลุ่มผู้หลากหลายทางเพศในไทย ในการสร้างประเทศไทยให้กลายเป็นศูนย์กลางศัลยกรรมแปลงเพศระดับนานาชาติได้ ในปัจจุบัน โดยศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่าง 3 กลุ่ม ซึ่งวิเคราะห์ผ่านบทบาทของแต่ละภาคส่วนที่มีผลต่อการสร้างอุตสาหกรรมการแปลงเพศในไทย โดยมีกรอบการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ภาครัฐ ตลาด และสังคม ในการอธิบายการเติบโตของอุตสาหกรรมการแปลงเพศในไทย ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยที่สำคัญคือ ผลพวงจากอุตสาหกรรมค่าบริการทางเพศในอดีต อิทธิพลของโลกาภิวัตน์ว่าด้วยเรื่องของการย้ายถิ่นของผู้ค่าบริการทางเพศ การนำมาซึ่งการพัฒนาเทคโนโลยีและเทคนิคการผ่าตัดแปลงเพศ รวมไปถึงการนำมาซึ่งอินเทอร์เน็ตที่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอันง่ายและรวดเร็วผ่านการประชาสัมพันธ์ของภาคเอกชน อันนำมาซึ่งภาพลักษณ์ของประเทศไทย ที่รับรู้โดยทั่วกันของผู้คนทั่วโลกว่าประเทศไทยเป็นปลายทางเพื่อการศัลยกรรมแปลงเพศ

อย่างไรก็ดี ช่วงเวลาจุดเริ่มต้นตั้งแต่อดีตของอุตสาหกรรมนี้จนถึงปัจจุบัน ที่จำเป็นจะต้องกล่าวถึง กลุ่มผู้หลากหลายทางเพศในไทยกับการประกอบอาชีพการค่าบริการทางเพศในช่วงหลังสงครามเวียดนามจากการตั้งฐานพักพิงของทหารสหรัฐฯ บริเวณพัทยา หาดใหญ่ ภูเก็ต ฯลฯ เป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดพื้นที่เฉพาะของสถานบันเทิง เช่น อะโกโก้ บาร์เกย์ และการค่าบริการทางเพศเกิดการอยู่ดำรงชีวิตของกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศในพื้นที่เหล่านั้น ทั้งผู้ค่าบริการและผู้บริโภค อุตสาหกรรมทางเพศในไทยต่างก็ดำรงอยู่และตอบสนองต่อความต้องการภายในพื้นที่เหล่านั้น รวมไปถึงการย้ายถิ่นฐานไปต่างประเทศของกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศเพื่อค่าบริการทางเพศในต่างแดน ตั้งถิ่นฐานทำธุรกิจจนมีชื่อเสียงโด่งดัง ปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ก่อตัวจนเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้เข้าประเทศและเป็นอุตสาหกรรมที่พัฒนาไปสู่อุตสาหกรรมการแปลงเพศ และศัลยกรรมงามด้านอื่น ๆ อีกทั้งการพัฒนาของบาร์เกย์สู่การแสดงคาบาเร่ต์ของกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเพื่อเสพความบันเทิงจากความแปลกใหม่ที่ผู้ชายแต่งตัวเป็นผู้หญิง แน่นนอนว่าเพื่อตอบสนองความต้องการนี้ พวกเขาต้องศัลยกรรมความงามและแปลงเพศเพื่อการประกอบอาชีพ ในขณะเดียวกัน นายแพทย์ปริชา เดียวตานนท์ก็ได้เริ่มผ่าตัดศัลยกรรมแปลงเพศในไทยจนมีชื่อเสียงโด่งดังในต่างประเทศเช่นกัน ผลพวงจากอุตสาหกรรมค่าบริการทางเพศในไทยเหล่านี้ นำมาซึ่งจุดเริ่มต้นของการเกิดขึ้นของสถานพยาบาลและบริษัทนายหน้าเพื่อการแปลงเพศในไทย

สถานพยาบาลและบริษัทนายหน้าเพื่อการแปลงเพศ เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการการแปลงเพศของกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศในไทยและต่างชาติ โดยจุดเริ่มต้นบทบาทที่สำคัญของ

สถานพยาบาลคือ การประสบปัญหาเศรษฐกิจฟองสบู่ ทำให้สถานพยาบาลต้องเปลี่ยนฐานลูกค้าเป็นต่างชาติ ซึ่งในขณะนั้น การศัลยกรรมแปลงเพศเป็นทางออกทางหนึ่งของสถานพยาบาลเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจ ซึ่งอาศัยอิทธิพลของสื่อต่าง ๆ ในการประชาสัมพันธ์และติดต่อสื่อสารกับคนใช้ต่างชาติ เพื่อดึงดูดพวกเขาเข้าสู่กระบวนการผ่าตัดแปลงเพศในไทย เช่นเดียวกันกับการเกิดขึ้นของบริษัทนายหน้าเพื่อการแปลงเพศ นอกจากเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแล้ว ในทัศนคติของแพทย์ผู้ผ่าตัดและบริษัทนายหน้าเพื่อการแปลงเพศยังคิดว่าสิ่งเหล่านี้เป็นการช่วยเหลือผู้คนจากสภาวะหวาดกลัวเพศตนเอง เป็นการรักษาเพื่อให้พวกเขาสามารถใช้ชีวิตได้อย่างเป็นปกติ

ท้ายที่สุดภาครัฐ ว่าด้วยเรื่องของการกำหนดแนวทางเพื่อการพัฒนาและส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพระดับนานาชาติ ผ่านการกำหนดนโยบายหลักคือ ศูนย์กลางทางการแพทย์ (Medical Hub) เมื่อทิศทางของอุตสาหกรรมดังกล่าวสามารถทำรายได้ให้กับประเทศอย่างมาก ภาครัฐจึงร่วมมือกับสถานพยาบาลในไทย และองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในระบบสาธารณสุข โดยการจัดตั้งการประชุมร่วมกันเพื่อพูดคุยถึงการกำหนดแนวทาง อาทิ การออกวีซ่ารักษาพยาบาลสำหรับต่างชาติ เพื่ออำนวยความสะดวกในด้านระยะเวลาในกรณีเข้ารับการผ่าตัดใหญ่ทั่วไปหรือศัลยกรรมความงามและแปลงเพศ กำหนดแผนพัฒนาจัดตั้งศูนย์ถาวร เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้บริโภคนานาชาติทั่วโลก แผนในการบริการด้านความปลอดภัยของสุขภาพ เช่น ประกันความปลอดภัยของผู้บริโภคหลังการผ่าตัด แผนการทำตลาดและประชาสัมพันธ์ จัดทำสื่อกลางเช่น เว็บไซต์ ในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับศัลยกรรมแปลงเพศในไทย เป็นต้น

การแสดงบทบาทของแต่ละภาคส่วนเหล่านี้ เป็นการร่วมกันสร้างและพัฒนาอุตสาหกรรมแปลงเพศสู่นานาชาติ ซึ่งสามารถสร้างแรงจูงใจให้แก่กลุ่มผู้หลากหลายทางเพศต่างชาติเป็นอย่างดี จากเทคโนโลยี เทคนิคและฝีมือของแพทย์ ผลลัพธ์ ราคา การบริการ รวมไปถึงสถานที่ท่องเที่ยวที่เต็มเปี่ยมไปด้วยวัฒนธรรมไทยอย่าง วัดและโบราณสถาน หรือแหล่งสถานบันเทิงย่านพัทยา ภูเก็ต กรุงเทพฯ เป็นต้น ที่มีชื่อเสียงโด่งดังมาก ภาพลักษณ์ของกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศไทยยังเป็นอีกแรงจูงใจสำคัญที่พวกเขาให้ความสำคัญและเลือกประเทศไทยในการผ่าตัดแปลงเพศ

นอกจากนี้ ยังก่อให้เกิดความสัมพันธ์ต่อกันจากความร่วมมือระหว่างในระดับองค์กรตลอดจนปัจเจกบุคคลแบบต่างฝ่ายต่างได้รับผลประโยชน์ ความร่วมมือระหว่างสถานพยาบาล บริษัทนายหน้าเพื่อการแปลงเพศและโรงแรม เป็นความสัมพันธ์แบบพึ่งพาจากการได้ผลประโยชน์ร่วม แต่ละภาคส่วนได้รับผลประโยชน์ในธุรกิจอุตสาหกรรมแปลงเพศ ซึ่งเป็นไปตามความต้องการของตลาดคือ เมื่อมีกลุ่มคนต้องการผ่าตัดแปลงเพศ จึงทำให้เกิดสถานพยาบาลเพื่อการแปลงเพศ และนำไปสู่การเกิดบริษัทนายหน้าเพื่อการแปลงเพศทั้งจากสัญชาติไทย จีน ญี่ปุ่น เกาหลี ฯลฯ เพื่อนำกลุ่มคนใช้เข้าสู่

กระบวนการผ่าตัดแปลงเพศ อำนวยความสะดวกในการดำเนินการเอกสาร การเดินทาง ผ่าตัดและการพักฟื้น ซึ่งการพักฟื้นในระยะยาว เป็นต้น

อย่างไรก็ดี ความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐกับองค์กรขนาดเล็กอย่าง สถานพยาบาลขนาดกลางหรือเล็ก บริษัทนายหน้าเพื่อการแปลงเพศ และกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศ ไม่เกิดความร่วมมือใดใดจากการสัมภาษณ์ ภาครัฐไม่ทราบการมีอยู่ของบริษัทนายหน้าเพื่อการแปลงเพศที่มีบทบาทสำคัญในการดึงดูดกลุ่มเป้าหมาย ภาครัฐร่วมมือเพียงแค่สถานพยาบาลขนาดใหญ่ และเอื้อผลประโยชน์ให้แก่สถานพยาบาลเหล่านี้เท่านั้น เป็นผลทำให้ภาครัฐยังไม่สามารถพัฒนาอุตสาหกรรมแปลงเพศได้มากไปกว่าการอำนวยความสะดวกด้านวีซ่าสำหรับกลุ่มคนไข้ที่เข้ารับการผ่าตัด และอื่น ๆ ที่เน้นอำนวยความสะดวกแก่คนไข้ต่างชาติ อีกทั้ง การกำหนดนโยบายที่เนื้อหาสาระเน้นในภาพรวมของการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ในองค์กรรวม ซึ่งในส่วนของภาคการศัลยกรรมแปลงเพศนั้น เป็นเพียงส่วนประกอบย่อยของการศัลยกรรมความงามเท่านั้น

การผลิตซ้ำภายในอุตสาหกรรมการแปลงเพศ เมื่อเกิดการกระทำที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ ของกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศในการดำรงชีวิตอยู่ในฐานะผู้ค้าบริการทางเพศและสาวข้ามเพศผู้มอบความบันเทิงจากการแสดงคาบาเร่ต์ และสถานพยาบาลที่มีแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านการผ่าตัดแปลงเพศ ก่อปรการรับรู้ของคนในพื้นทีและผู้คนที่ไปท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างชาติรู้พื้นที่เหล่านั้นว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่โด่งดังด้านสถานบันเทิงทางเพศ สาวข้ามเพศที่เหมือนผู้หญิงจนแยกไม่ออกจากการศัลยกรรมแปลงเพศกับผลลัพธ์ที่เป็นที่ประจักษ์ต่อสายตาทั้งนักท่องเที่ยวไทยและต่างชาติ ทำให้ภาครัฐ สถานพยาบาลและบริษัทนายหน้าเพื่อการแปลงเพศ ร่วมมือกันในการตอบสนองต่อความต้องการเหล่านี้ รวมถึงกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศไทยมีภาพลักษณ์ที่เป็นมิตร ได้รับการยอมรับจากคนในสังคมไทยที่ปรากฏภาพตามสื่อโซเชียลมีเดีย การรับรู้สารต่าง ๆ เหล่านี้นำมาซึ่งแรงจูงใจให้กลุ่มผู้หลากหลายทางเพศต่างชาติเลือกประเทศไทยในการผ่าตัดแปลงเพศ ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งในประกอบการตัดสินใจที่สำคัญต่อพวกเขา อุตสาหกรรมแปลงเพศสามารถดำรงอยู่และเติบโตมากขึ้นเรื่อย ๆ จนการเป็นปลายทางศัลยกรรมแปลงเพศในปัจจุบัน แต่กระนั้นการประกอบสร้างดังกล่าวก็ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการปกปิดปัญหาบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้หลากหลายทางเพศ

บรรณานุกรม

เอกสารภาษาไทย

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. (ม.ป.ป). *การพัฒนาด้านการเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์ (Medical Hub)*. Thailand Medical Hub.

<https://www.thailandmedicalhub.net/policy>

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. (2559). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (MEDICAL HUB) (พ.ศ.2560-2569)*. กรุงเทพฯ: กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ.

กลุ่มภารกิจด้านข่าวและสื่อมวลชนสัมพันธ์ สำนักสารนิเทศ. (2565, 11 เมษายน). *บอร์ด Medical Hub เห็นชอบ 5 แนวทาง ผลักดันประเทศไทยสู่การเป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ*. HFocus เจาะลึกระบบสุขภาพ.

<https://pr.moph.go.th/print.php?url=pr/print/2/04/172942/>

กฤตย์ กานต์กรกช. (2550). *สุขภาพจิตของผู้ชายที่ได้รับการผ่าตัดเปลี่ยนเพศที่มีอาชีพบริการ*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชัยนันต์ ไชยเสน. (2562). *การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและนวัตกรรมการพัฒนาอาหารเพื่อสุขภาพสำหรับโรงแรม ในจังหวัดภูเก็ต*. *Humanities, Social Sciences and Arts*, 12 (5): 262-282.

ณัฐพล ลีลาวัฒนาพันธ์. (2559, 4 พฤศจิกายน). *รายงานภาวะเศรษฐกิจท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

https://www.mots.go.th/ewt_dl_link.php?nid=7622.

ณิณาสินี เมืองวงษ์. (2559). *บทบาทของภาครัฐในการพัฒนาอุตสาหกรรมคัลยกรรมความงาม*. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี*, 10(21): 56-69.

ประชาชาติธุรกิจ. (2561, 27 กรกฎาคม). *ต่างชาติบินแปลงเพศในไทย "ปลุกตลาดรพ.เฉพาะทาง" โต*. <https://www.prachachat.net/marketing/news-196464>

ทัยเลิศ ลือป้อ. (ม.ป.ป.). *ธุรกิจการค้าประเวณีในประเทศไทย*. SPU (Sripatum University). <http://dspace.spu.ac.th/bitstream/123456789/1549/6/chap2.pdf>

ประชาไท. (2566, 7 กุมภาพันธ์). *ชาว LGBTQ+ ในอียิปต์เผชิญความรุนแรงจากแก๊งค์อาชญากรรม ตำรวจแฝงตัวเข้าไปจับในแอฟฯ หาคู่*.

<https://prachatai.com/journal/2023/02/102660>

พูนพิศมัย สุวะใจ. (2563, 6 พฤศจิกายน). *นวัตกรรมแปลงเพศจากชายเป็นหญิงด้วยเทคนิคใหม่แห่งแรกในโลก*. โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย.

<https://chulalongkornhospital.go.th/kcmh/แปลงเพศจากชายเป็นหญิง/>

พรมิตร กุลกาลยีนยง. (2560). การท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ในประเทศไทย: ความท้าทายและการพัฒนา. *วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม*, 1(5):125-132.

วารินทร์ ชูศรี และ วรลักษณ์ ลลิตศศิวิมล. (2563). การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ: ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 7(2): 205-226.

วารุณี แสงกาญจนวนิช. (2546). *ชีวิตหลังการผ่าตัดเปลี่ยนเพศจากชายเป็นหญิง* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สาขาวิชาแพศศาสตร์.

วิชัย สวัสดิ์จิ้น. (2560). *การแสดงละครคาบaretของเมืองพัทยา* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สาขาวิชาแพศศาสตร์.

<http://ojslib3.buu.in.th/index.php/music/article/view/6108>

วิชุดา ครุฑเหิน. (2566, 27 มกราคม). *ที่นี่ความเป็นคนมันเท่ากัน*. BBC NEWS ไทย.

<https://www.bbc.com/thai/articles/ce97x592zy7o>

สงวน คุณาพร. (ม.ป.ป). *ปฐมบทของศัลยกรรม เรื่องจริงที่ควรรู้*. สมาคมศัลยแพทย์ตกแต่งแห่งประเทศไทย.

<https://www.thprs.org/blog/firstlesson>

สำนักงานปลัดกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา. (2559). *รายงานภาวะเศรษฐกิจท่องเที่ยวฉบับที่ 3 มกราคม - มีนาคม 2559*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

https://www.mots.go.th/ewt_dl_link.php?nid=7622

อรปวีณ์ วงศ์สว่าง.(2563, 7 พฤษภาคม). *LGBT ในประเทศจีน*. TCIG.

<https://www.tcijthai.com/news/2020/5/article/10298>

CUIP. (2560). *รายงานการวิเคราะห์แนวโน้มเทคโนโลยีและอุตสาหกรรม: อุตสาหกรรมกลุ่มรายได้ดีและท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ*. กรุงเทพฯ: CUIP.

https://www.ipthailand.go.th/images/3534/web_01052018/Report_CHU/8_Well-being_06.12.2017_CHU.pdf

Fayossy. (19 December 2561). *เปิดฐานข้อมูลนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกที่เข้ามาเที่ยวเชิงการแพทย์ใน*

ไทย. Marketing Oop!.

<https://www.marketingoops.com/reports/behaviors/medical-tourism-2018/>

HFocus. (2013, Octpber 13). หมอไทย (ไม่) ขายฝัน ไทยแลนด์สู่ศูนย์กลางศัลยกรรม.

HFocus เจาะลึกระบบสุขภาพ.

<https://www.hfocus.org/content/2013/10/5219>

PPTV Online. (2566, 2 มีนาคม). ปี 2023 ตลาดท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ไทยเติบโตต่อเนื่องมากกว่า ก่อนโควิด. PPTV HD36.

<https://www.pptvhd36.com/news/เศรษฐกิจ/191658>

Rungsun, T. (n.d.). การถอนทัพอเมริกันกับเศรษฐกิจไทย. สรรนิพนธ์รังสรรค์ ณะพร

พันธุ์. <http://www.rangsun.econ.tu.ac.th/data/05/05-04-01-.pdf>

Saemgsuriyong, P. (2022). ทำไมต้องสมรสเท่าเทียม? เทียบร่างพ.ร.บ.คู่ชีวิต-สมรสเท่าเทียม ฉบับ กมธ. แก้ไข. The Matter.

<https://thematter.co/social/marriage-equality-bill-2nd-reading/192318>

Thai Top Clinic. (ม.ป.ป.). 10 อันดับ คลินิกศัลยกรรมแปลงเพศที่ดีที่สุดในปี 2020.

<https://www.thaitopclinic.com/top10-sex-change/>

Thinsiam. (2016, June 19). แปลงเพศ เปลี่ยนกายให้ตรงใจ แพทย์ไทยไม่แพ้ชาติใดในโลก.

Thinsiam.

<http://www.thinsiam.com/archives/35073>

Today Bizview. (2022, June 29). องค์กรกำลังพลาดอะไร หากกีดกันความหลากหลายทางเพศ. Workpoint Today.

<https://workpointtoday.com/gender-discrimination/>

เอกสารภาษาอังกฤษ

Aizura, A. Z. (2010). Feminine transformations. Gender reassignment surgical tourism in Thailand. *Medical Anthropology*, 29(4), 424-443.

Barme, S. (1993). Luang Wichit Wathakan and the Creation of a Thai Identity.

E-Journal of Southeast Asian Studies. 53(3). 985-986.

<http://doi.org/10.2307/2059798>

Behrmann, J. (2010). Top 7 issues in medical tourism: Challenges, knowledge gaps, and future directions for research and policy development. *Global Journal of*

Health Science, 2(2): 80-90.

Bundhun, R. (2010, November 25). *Thailand Right Medicine for Tourists*. The National (United Arab Emirates).

<https://www.thenationalnews.com/business/travel-and-tourism/thailand-right-medicine-for-tourists-1.533994>

Catelya, C. (2019, October 19). *Your ultimate guide to Sex Reassignment Surgery in Thailand (male to female)*. Thaiger.

<https://thethaiger.com/medical/your-ultimate-guide-to-sex-reassignment-surgery-in-thailand-male-to-female>

Chokrungruanont, P., Selvaggi, G., Jindarak, S., Angspatt, A., Pungrasmi, P., Suwajo, P., and Tiewtranon, P. (2014). The Development of Sex Reassignment Surgery in Thailand: A Social Perspective. *The Scientific World Journal*, 2014: 1-6.

Chokrungruanont, P., & Tiewtranon, P. (2004). Sex Reassignment Surgery in Thailand. *Journal of the Medical Association of Thailand*, 87(11).

College of Management, Mahidol University (CMMU). (n.d.). *Strategic Health Tourism Management in Thailand*. Bangkok: College of Management, Mahidol University.

Cohen, E. (2008). *Medical Tourism in Thailand*. Bangkok: *Public Knowledge Project*.

Ebrahim, A., & Ganguli, S. (2019). A comparative analysis of medical tourism competitiveness of India, Thailand and Singapore. *Tourism: An International Interdisciplinary Journal* 67(2): 102-115.

https://www.researchgate.net/publication/334193971_A_comparative_analysis_of_medical_tourism_competitiveness_of_India_Thailand_and_Singapore

Enteen, J. B. (2013). Transitioning Online:Cosmetic Surgery Tourism in Thailand. *Television and New Media* 15(12): 238-249.

<https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1527476413509673>

Ferrer, M., and Medhekar, A. (2012). The Criticle factors impacting on the management of global medical tourism service supply chain. *GSTF Journal on Business Review* 2: 206-211.

Gale, J. (2015, October 27). *How Thailand Become a Global Gender-Change Destination*. Boomborg.

<https://www.bloomberg.com/news/features/2015-10-26/how-thailand-became-a-global-gender-change-destination>

In-Touch Research & Consultancy. (2563). In-Touch Research & Consultancy.
<http://tourismlibrary.tat.or.th/medias/T26950.pdf>

Jackson, P.A. (1997). Thai research on male homosexuality and transgenderism and the cultural limits of Foucaultian analysis”. *Journal of the History of Sexuality*. 8 (1), 52-85.

Jackson, P.A. (1999). *Gender and Sexualities in modern Thailand*. (2 nd nd.). Silkworm Books.

Jagyasi. (2022, September 6). Guide to Sex Reassignment Surgery Destinations in Medical Tourism – Popular Countries, Hospitals and Available Treatments.
<https://drprem.com/medical-tourism/medical-tourism-destinations-for-sex-reassignment-surgery/>

Johnson, C. (1982). *MITI And the Japanese Miracle: The Growth of Industrial Policy, 1925-1975*.
https://lburlamaqui.com.br/wp-content/uploads/2021/02/05_Johnson-C-1982.-MITI-and-the-Japanese-Miracle_-The-Growth-of-Industrial-Policy-1925-1975-.SUP.pdf

Kittikanya, C. (2007). Foreigners still flock to Thai hospitals, attracted by highly skilled doctors and lower bills. *Bangkok Post Economic Year in Review*.

Lefebvre, H. (1991). *The Production of space*. Cambridge: Basil Blackwtl Inc.

Lverson, K. (2017, April 27). *A Brief History of Thailand’s Transgender Community*. The Culture Trip.
<https://theculturetrip.com/asia/thailand/articles/a-brief-history-of-thailands-transgender-community/>

Medhekar, A, Wong, H. Y., & Hall, J. (2014) Medical tourism: A conceptual framework for an innovation in global healthcare provision. In Goyal, A. (ed), *Innovations in services, marketing and management: Strategies for emerging economies*, IGI Global, Hershey, Pennsylvania, pp.148-169.
<https://dro.deakin.edu.au/eserv/DU:30056647/wong-medicaltourism-2013.pdf>

- Mun Wong, K., Velasamy, P., and Arshad, T. N. T. (2014). Medical Tourism Destination SWOT Analysis: A Case Study of Malaysia, Thailand, Singapore and India. *SHS Web of Conferences*, 12(8): 1-8. https://www.shs-conferences.org/articles/shsconf/pdf/2014/09/shsconf_4ictr2014_01037.pdf
- Ocha, W. (2012). Transsexual emergence: gender variant identities in Thailand. *Culture Health & Sexuality*, 14(5): 563-75. <https://www.tandfonline-com.chula.idm.oclc.org/doi/pdf/10.1080/13691058.2012.672653?needAccess=true>
- Sunanta, S. (2020). Globalising the Thai ‘high-touch’ industry: Exports of care and body work and gendered mobilities to and from Thailand. *Journal of Ethnic and Migration Studies* 46(8): 1543-1561.
- Tiewtranon, P., & Chokrungravanont, P. (2004). Sex reassignment surgery in Thailand. *Journal of The Medical Association of Thailand* 87(11): 1402-1408.
- Wilson, A. (2004). The Intimate Economies of Bangkok: Tomboys, Tycoons, and Avon Ladies in the Global City, Berkeley, *University of California Press*, 272.
- Wilson, A. (2011). Foreign Bodies and National Scales: Medical Tourism in Thailand. *Journal of Sagepub*, 17(2-3): 121-137. <https://doi.org/10.1177/1357034X11400923>.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	หทัยภัทร ตันติรุ่งอรุณ
วัน เดือน ปี เกิด	16 มกราคม 2538
สถานที่เกิด	กรุงเทพฯ
วุฒิการศึกษา	สังคมวิทยาและมานุษยวิทยาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยทางสังคม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY